

СОС:

ДА ГИ СПАСИМЕ НАШИТЕ СЕСТРИ

Водич за дејствување за помош на девојките
и жените во ризик низ светот

Дебора Меровф

СОС: ДА ГИ СПАСИМЕ НАШИТЕ СЕСТРИ

Водич за дејствување за помош на
девојките и жените во ризик низ светот

Дебора Мероф

eBooks for download
east.om.org/ebooks

Наслов на оригиналот /Originally published in English under the title
SOS: Save Our Sisters by Deborah Meroff
Copyright © 2014 by Deborah Meroff

Издавач: ИЗГРЕВ - Скопје
Превод од англиски: Јован Јоновски
Лектура: Бранкица Јовева
Уредник: Јован Јоновски
Дизајн и прелом: OM EAST,
Печати МАРИНГ
Тираж: 2000
За изданието на македонски:
© 2017 by OM EAST for the Macedonian language
Translated by permission. All rights reserved.

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје
316.647.82-055.2(100)
364.63-027.553.2-055.2(100)

МЕРОФ, Дебора

SOS; да ги спасиме нашите сестри; водич за дејствување за помош на девојките и жените во ризик низ светот/Дебора Меров; [превод од англиски Јован Јоновски]. - Скопје: Здружение на граѓани за промовирање духовни вредности Изгрев, 2017. - 213 стр. ; 21 см

Превод на делото: SOS : save our sisters / by Deborah Meroff. - Фусноти кон текстот. - Содржи и: Прилог 1-4
ISBN 978-608-66046-0-8

1. Меров, Дебора: да ги спасиме нашите сестри 2. Меров, Дебора: водич за дејствување за помош на девојките и жените во ризик низ светот. - I. Meroff, Deborah види Меров, Дебора

а) Жени жртви на семејно насилство - Свет

б) Жени - Дискриминација - Свет

COBISS.MK-ID 103160074

Предговор

Голема е привилегијата да се пишува предговор за овој водич, којшто е скратена верзија од *Вистински список: Жени кои го презедоа светот заради Бог*¹ – една од најважните книги во мојот живот, особено во последните 10 години. Голема радост е да се подарат и да се продадат десетици илјади книги ширум светот, на англиски и на пет други јазици. Тоа беше моја книга на годината кога излезе од печат, а потоа и книга на деценијата. Одделот „Специјални проекти“ на ОМ Интернационал финансира многу од преводите и сме воодушевени за оваа можност, да ја имаме и на македонски јазик.

Можеби ќе ти биде тешко да прочиташ поголеми делови одеднаш. Реалноста на тоа низ што поминуваат многу девојки и жени денес во светот, претставува кршење на човековите права, и тоа во најлоша форма. Но овие страници, исто така ќе нè охрабрат да откриеме што Бог може да направи преку нас.

Мојата молитва е не само повремено да го читаш овој важен водич туку и да се вклучиш во неговата дистрибуција. Сите сме повикани за служба и можеме да го зголемиме нашето влијание кога подаруваме значајни книги како оваа. Господ да те благослови додека го правиш твојот дел од работата.

Д-р Џорџ Вервер

Основач и интернационален директор на ОМ Интернационал во пензија

1 *True Grit: Women Taking on the World, for God's Sake*

Вовед

Пред една деценија, предизвикана од дванаесетгодишното набљудување како интернационален новинар, го напишав првото издание на *Вистински список: Жени кои го презедоа светот заради Бог*. Се надевав дека кога ова ревидирано и ажурирано СОС издание ќе биде објавено, ќе можам убедливо да објавам големи постигнувања од статусот кво за девојките и жените ширум светот. Сепак, додека некои законски мерки за човекови права се присутни во многу земји, обидите за спроведување на овие нови закони се далеку од соодветни. Трагичната реалност е дека насилството, трговијата со луѓе и половата дискриминација се всушност во пораст на многу фронтови, за милиони жени кои живеат во 21 век.

СОС: Да ги спасиме нашите сестри намерно има поднаслов *Водич за дејствување за помош на жените и девојките изложени на ризик од целиот свет*. Оваа книга е без сведоштва на жени, вклучени во *Вистински список*. Таа е референтна книга, од А до Ш, за прашањата за човековите права, коишто досегаат половина од светската популација. Иако овој преглед не е целосен, сепак може да служи како корисен прирачник и поттикнувач за понатамошно истражување.

Сепак, мојата цел со пишувањето на СОС не е само да ве информирам. Ова е мојата голема надеж, дека вознемирувачките факти ќе ги поттикнат читателите кон акција. За многумина, застапничката молитва ќе биде најочекуваниот и најсилен одговор, но и групи и поединци се повикани да предложат

„чекор за акција“. Секој глас и писмо на протест и секој денар за поддршка се важни, ако сакаме да се здружime во солидарноста против широкораспространетата злоупотреба, и тоа ќе има ефект.

Ве предупредувам, искрените молитви не само што ќе го сменат светот туку ќе ги променат и луѓето кои се молат. Кога Господ ќе ја усмери Својата грижа преку тебе, можеби ќе одговориш на неочекуван начин. Се надевам дека ќе биде така. Време е сите ние да ја усвоиме резолуцијата, искажана преку активистот и свештеник Едвард Еверет Хеил:

„Јас сум само еден, но сè уште сум еден. Не можам да направам сè, но можам да направам нешто... И она што можам да го направам по Божјата благодат, ќе го направам!“

Дебора Мероф

<http://Women-Without-Borders.net>

1

СОС: Невести во ризик

Секоја година до 25.000 невести се намерно запалени во Индија, Пакистан, Бангладеш и Непал. Само во Индија, скоро секој час се случува смрт поврзана со мираз.¹ Повеќето од овие убиства поминуваат неказнети.

СПАЛУВАЊЕ НЕВЕСТИ

Индија и Непал: Иако плаќањето за мираз повеќе од 50 години е законски забрането во Индија, а до неодамна и во другите делови на потконтинентот, свадбениот подарок од фамилијата на невестата обично сè уште се смета за неопходен. Додека на жената често се гледа како предмет, се очекува таа да го плати својот пат. Ова значи да дојде со голема сума пари или скапоцености (во просек еквивалентни на петгодишен семеен приход). Затоа не е изненадувачки кога сиромашните семејства се плашат од раѓањето женски деца. Фактички, мираз-системот е директна причина за зголемениот број убиени женски бебиња. Некои тинејџерки, знаејќи дека нивните татковци не можат да ја платат цената за невеста, извршуваат самоубиство.

1 http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2012-01-27/india/30670050_1_dowry-death-harassment-and-cruelty-section-498a

Стајтусот на жената во куќата на сојузот се утврдува според миразот што таа го донела. Можно е да дојде до искрење ако семејството на младоженецот одлучи дека претходно договорениот мираз не е доволен. Тие можат да се обидат со изнудување, и ако нејзината фамилија не ги задоволи нивните барања, невестата е во опасност од злоупотреба, развод, па дури и смрт, што значи дека мажот може повторно да се ожени за друг мираз.

Малтретираните сојузи имаат неколку ојци: Мошне ретко нивните фамилии ги враќаат назад поради општествената стигма на заштита на мажената ќерка. Владата обезбедува неколку засолништа за злоставуваните жени. Повеќето од постоечките имаат ужасна репутација за третманот на ранливи жени, така што тие радо би страдале од ударите на нивните мажи и нивните семејства.

Иронично, стајката на смртност се зголеми кога Индија стана повеќе просјерийна. Официјално, бројот на евидентирани жртви е зголемен од 1.912 во 1987 на 8.391 во 2010, што значи дека на секои 90 минути е запалена по една невеста, согласно со статистиката што е издадена од националниот криминалистички завод на Индија. Во најголем број случаи, мажот или некој од неговото семејство истура керозин врз неа и ја запалува, во надеж дека инцидентот ќе помине како самоубиство или несреќа со шпорет во кујната. Други жени биваат изгорени со киселина. Оние кои ќе преживеат, се плашат за животот, физички, ментално и емотивно. Но статистиките ги покажуваат само официјалните бројки. Илјадници смртни случаи поминуваат непријавени, и релативно мал број убиства се пријавени.

Бангладеш: Мираз-системот е контрадикторен помеѓу религијата и законот во оваа земја со муслиманско мнозинство. Првично, семејството на младоженецот му исплаќа на семејството на невестата. Сепак, плаќањето мираз од фамилијата на невестата сè повеќе се бара и помеѓу сиромашните и помеѓу богатите (и покрај Законот за забрана на миразот од 1980), што многу сиромашни фамилии не се во можност да ги омажат своите керки. Во 2010 година беше донесен Законот против домашното насилство, којшто изгледа дека не направи некоја разлика. Извештаите на полицијата покажуваат дека насилство поврзано со мираз достигна 7.079 случаи во 2011 и 4.563 во првите девет месеци од 2012 година.²

Пакистан: Спалување невести е забележано и во Пакистан. Според Прогресивната женска асоцијација, инцидентите со насилната смрт со спалување се најмалку 300 жени секоја година, најчесто од рацете на нивните мажи или неговото семејство. Повторно, во полицијата пријавуваат дека жртвата загинала од експлозија на печка и тука нема обвинение. Додека разводот е можен во Пакистан, некои фамилии одлучуваат да се ослободат од несаканата сопруга со убиство.

„НЕВЕСТИТЕ НА КУРАНОТ“

Нејзиниот свадбен ден ѝ е пристигна. Пријатели и роднини на младата невеста ја подготвуваат за церемонијата, ја бањаат и внимателно ја облекуваат во најдобрата свила и накит. Посветуваат уште неколку часа на уметничкиот аранжман на нејзината коса и шминка. Конечно невестата се изведува. Таа

² <http://www.ipsnews.net/2012/10/violence-against-women-persists-in-bangladesh/>

ја става својата рака на Куранот и ги повторува своите завети. Сега таа е мажена жена.

Само шито, шаа нема маж!

Нејзините родители само следат една многу стара и не невообичаена традиција, прифатена во руралните предели во Пакистан, преку угледните Синд фамилии, како и во некои области во Пенџаб.³ Девојките можат да се омажат само во својата фамилија – често први братучеди – за да се зачува фамилијарната лоза чиста и нивното богатство непроменето. Значи ако снема соодветен кандидат, ќерките може да се венчаат со Куранот. Овие бракови се неодобрени од мејнстрим исламот и затоа се извршуваат тајно, иако повеќето Пакистанци не се ни свесни за ваквата бизарна практика.

Инволвираните девојки се на 10 до 15-годишна возраст, но церемонијата останува обврзувачка за остатокот од нивниот живот. „Невестата“ потоа се чува во изолација, со забранет контакт со кој било маж над 14-годишна возраст, вклучувајќи и непосредни членови на семејството. Во некои случаи не ѝ е дозволено да види маж ни на ТВ.

Сопругите без мажи како овие, можат да се обидат да ги пополнат бескрајните часови со проучување на Куранот. Не е чудно што некои од невестите – се проценува дека има околу 3.000 – на крајот полудуваат.

Во книгата „Зошто не сум муслиман“, авторот Ибн Варак цитира една жена, со ваква судбина: „посакувам да бев родена

3 http://www.dailytimes.com.pk/default.asp?page=2007\03\13\story_13-3-2007_pg12_10

кога Арапите ги погребуваа живи своите ќерки. Дури и тоа би било подобро отколку оваа тортура“.

ПРОДАВАЊЕ НЕВЕСТИ

Кинеската политика на „едно дете“, којашто го поттикна изборот на машки бебиња, доведе до сериозен дисбаланс во односот мажи наспрема жени. Милиони мажи за женее не можат да си најдат сопруга. Криминалните банди и брокери за бракови – посебно продавачи на робови – бараат низ селата, киднапираат и купуваат жени и девојки за да им ги понудат на потенцијалните сопрузи. Други жени соработуваа со брокерите за бракови, со надеж да ги спасат нивните семејства од глад. Кинеските власти, почнувајќи од 1990 година, секоја година ослободуваат во просек 8.000 киднапирани жени и девојки. Но, киднапирањето продолжи да расте како мултимилионска индустрија.⁴

Илјадници млади жени се шверцувани во Кина за да се омажат за странци, од Бурма или другите околни земји. Шверцуваните невести можат да бидат продадени помеѓу 4.500 и 7.500 долари. Кинеското министерство за јавна безбедност соопшти дека во 2012 година се спасени и вратени 1.281 киднапирана жена од странство.

Другите земји се исто така вклучени во трговија со бракови. Бурманските девојки ги праќаат преку границата, за да се венчаат со мажи од Тајланд, Малезија и Сингапур. Виетнамските девојки се најчесто продавани во Тајван, Северна Кореја и Сингапур.

4 <http://85.21.179.94/publications/interns/IOM%20Report%20Heggs%20Russian%20Mail-Order%20Brides.pdf>

НАРАЧУВАЊЕ НЕВЕСТИ ПРЕКУ ИНТЕРНЕТ

Истражи го поимот „нарачување невести преку Интернет“ на Интернет и ќе најдеш илјадници 'сајтови' што нудат е-невести. И без сомнение – тоа е високопрофитабилен бизнис. Некои брокери се специјализирани по националности, како Русинки, Јапонки, Африканки или латино. Други рекламираат „магацини“ од жени кои се на располагање. Клиенти кои се високо на скалата може да организираат патувања во различни земји и да ги донесат невестите дома. Додека многу мажи и жени, без сомнение се споиле среќно на овој начин, илјадници жени завршуваат заробени во злоставувачки врски. Едно истражување покажа дека бројот на мажи кои нарачуваат невеста преку 'сајт' имаат криминално досие или историја на семејно насилство. Ако малтретираните имигрантски сопруги се осмелат да протестираат, нивните мажи им се закануваат со депортација. Често тие имаат јазични потешкотии и немаат никој од кого да побараат помош. Иако оваа индустрија не може да се нарече „трговија со луѓе“, бидејќи се случува со согласност, таа е во голема мера нерегулирана и произведува зголемен број жртви ширум светот.

Законска заштита

Австралискиот Акт за регулација на миграцијата бара потенцијалните невести да подлежат на здравствена и криминална проверка. Проверката на криминалната историја на машките спонзори се прави само во некои случаи по барање на владата, но сепак, информацијата за резултатите не им се дава на невестите, со што можат да бидат ставени во ризик. **Канада** има слична регулатива, но вклучува проверка на мажите-спонзори и ја отфрла нивната апликација ако има криминално досие во последните пет години. Потенцијалната невеста, која

може да биде на возраст од 16 години, не е информирана зошто апликацијата ѝ е одбиена.

Нов Зеланд и Обединетото Кралство имаат имиграциска регулатива, слична како и Канада, но вклучува невестата да биде на возраст од 18 до 21, соодветно. Владата на САД донесе Закон за меѓународна регулатива на брак, преку Акт за регулација на интернационални брачни брокери во 2005 година, што се однесува специфично за процесот на информирање на потенцијалната 'невеста нарачана по имејл' за криминалното минато на нејзиниот спонзор. Тоа исто така бара од неа да потпише формулар за согласност за споделување на нејзините информации. Овој акт настана од грижата некои бескрупулозни брокери да не носат млади жени во земја каде што завршуваат како слугинки или секс-робинки. Прекршувањето на овој закон е казниво со парична и затворска казна.

ПРИВРЕМЕНИ БРАКОВИ

На шиитските следбеници на исламот (повеќето од нив живеат во Иран) им е дозволена посебна форма на брак, којашто може да трае од неколку минути до 99 години. Во многу случаи „*ника муш'а*“ аранжманот е едноставно легализирана проституција. Мажот и жената потпишуваат договор дека ќе се здружат за одредено време. Најчесто мажот се согласува да обезбеди некоја финансиска бенефиција. Тогаш договорот е евидентиран и санкциониран од свештеното лице. Мажите можат да земат колку сакаат привремени невести и да го прекинат договорот кога ќе посакаат. Жената неможе да го прекине договорот и може да има само еден сопруг во дадено време, за во случај да остане бремена, да може да се воспостави родителство. Детето што ќе се роди од ваквиот сојуз ќе расте со таткото и со неговата постојана сопруга.

Иако оваа практика е забранета помеѓу сунитските муслимани, тоа има официјално верско одобрување помеѓу шиитите, и не се смета за грев; затоа никој нема грижа на совеста. Привремениот брак е сосема нормален во Иран; младите мажи дури и ги советуваат да го сметаат тоа како издувен вентил за своите сексуални нагони до времето кога ќе воспостават траен брак. Во Ирак, практиката беше забранета од Садам Хусеин, но сега повторно се воспостави. Таа постои и во Саудиска Арабија и Египет, и станува сè попопуларна меѓу муслиманските заедници на Запад.

Свештените лица кои го поддржуваат привремениот брак велат дека тие им нудат на жените сексуална и финансиска слобода. Сиромашните семејства, немајќи избор, се согласуваат на такви бракови само поради сиромаштијата. Ова вклучува илјадници вдовици во Иран и Ирак. Иако се срамат да учествуваат во прифаќање на договорот, тоа им е единствен начин за преживување.

ЧЕКОРИ ЗА АКЦИЈА

Потребни се посебни законски акти за намалување на веројатноста, овие жени да паднат во злоставувачки и експлоатирачки ситуации. Напиши писмо до Собранието за да го охрабриш да се воведат нови или да ги подобрат постечките мерки.

Женските чедоморства и убиства поради полот продолжуваат да создаваат недостаток на жени, способни за брак, во одредени краишта. Тоа ја поттикнува индустријата за трговија со луѓе. Со

пишување петиции и писма, подигни ја свеста за основата на трговијата со луѓе и приклучи се на групи за лобирање, како тие наведени во Женските чедоморство во Прилог 2.

*„Нека не ве снајде ова ситѝе вас,
кои врвиѝе ѝо ѝаѝоѝѝ?“*
Плач Еремиин 1:12

2

СОС: Детски труд

Најмалку 215 милиони деца во светот се присилени илегално да работат за да преживеат, и скоро половина од нив се изложени на опасни услови. 152 милиони работници се од 5 до 14 години. Индексот и мапата на детскиот труд¹ рангира 68 земји кадешто има „голем ризик“ за децата, каде Бангладеш, Кина, Индија, Нигерија и Пакистан се со најраспространета злоупотреба на детскиот труд.

Мнозинството од децата, околу 60 милиони, работат во земјоделскиот сектор, и само едно од пет добива плата. Другите 14 милиони се во производството, многу од нив работат во мали работилници, домашни индустрии и погони за тули. Сиромаштијата е директно поврзана со детскиот труд. Меѓународната организација на трудот (МОТ) известува дека во земјите со приход од 500 долари или помалку, 30 до 60 проценти од работната сила отпаѓа на деца од 10 до 14 години. Таа исто така проценува дека околу 5,7 милиони деца се присилени на ропска работа, за нивните фамилии да ги платат кредитите што ги земале за најосновните потреби.

1 <http://maplecroft.com/about/news/child-labor-index.html>

Малите девојчиња се особено барани во некои места, бидејќи на нив можат да им платат најмалку од другите. Домашните услуги се најголем скриен вработувач на малолетни девојчиња ширум светот. Тоа е исто така еден од најопасните сектори, бидејќи тие се изложени на физичко малтретирање. Многу девојки работат преку 12 часа на ден, седум дена во неделата само за дел од минималната плата.

АФРИКА

Субсахарска Африка има највисока појава на злоупотреба на детскиот труд; всушност, бројот се зголеми во последните години, така што едно од четири деца на возраст под 17 години работи. Секаде во Африка, две од пет деца заработуваат некој вид приход.

- **Мароканските „мали слугинки“:** И покрај тоа што практиката е технички илегална, се проценува дека 23.000 мали девојчиња годишно, само во Казабланка, се испраќаат од руралните предели да работат како домашни помошнички во приватни домови. Светската организација на трудот (СОТ) проценува дека вкупно 50.000 девојки работат низ цело Мароко – некои на возраст и од пет или шест години. Овие деца често стануваат мета на злоупотреба, присилувани да работат 13 до 15 часа на ден, седум дена во неделата; спиејќи на под и јадејќи само остатоци. Многу се присилени да работат дури и кога се болни. Некои девојки ги оковуваат кога нивните работодавачи одат некаде за време на викенд. Други се изгладнувани до смрт, горени со железо или силувани и фрлани на улица кога ќе забременат. Малата плата што ја заработуваат оди кај нивните татковци. Иако беше формиран колектив во 2009 за да ги искорени „малите

служинки“ и девојчињата под 15 години да ги запише во училиште, практиката во голема мера сè уште продолжува.²

- **Мали:** Се проценува дека 20.000 до 40.000 деца на возраст од шест години се вклучени во рудници за ископување злато, работејќи во тунели, превезувајќи камења и користејќи токсични материи како живата, за да го издвојат златото од рудата. Поголемиот дел работат во просек повеќе од девет часа на ден, шест дена во неделата за мала плата или без плата.³
- **Западна Африка:** Деца на возраст од три години се експлоатираат како домашни и земјоделски работници во неколку земји. Околу два милиона деца одгледуваат какао – многу од нив се купени за таа цел. Некои родители ги продаваат своите деца во арапските држави од Заливот, Либан и во Европа. Други деца, многу од нив сираци, се привлечени од трговците кои им ветуваат квалитетно образование и стручна обука во странство. Наместо тоа, тие се третираат како робови. Повеќето се изложени на тепање и психичко малтретирање, вклучувајќи смртни закани и предупредувања дека никогаш нема повторно да ги видат своите родители. Девојките кои ќе избегаат – спијат на улица, тропаат на вратите на цркви или прифаќаат покани во домови на непознати. Некои од нив се водени во проституција и стануваат жртви на sida.⁴

2 <http://www.alarabiya.net/articles/2012/05/29/217283.html>; <http://www.moroccoworldnews.com/2013/01/75104/child-housemaids-in-morocco-as-unstoppable-as-the-wind-4/>

3 http://educationenvoy.org/child_labor_and_education_US.pdf

4 <http://thecnnfreedomproject.blogs.cnn.com/2012/01/19/child-slavery-and-chocolate-all-too-easy-to-find/>

- **Брегот на Слоновата Коска:** Оваа земја обезбедува 40 проценти од светското чоколадо. УНИЦЕФ проценува дека околу пола милион деца на возраст од 10 до 14, најмногу од соседните Мали и Того, се продавани на плантажи со какао. Ги принудуваат да им робуваат со часови, ништо не им плаќаат, малку ги хранат и ги тепаат ако се обидат да побегнат.⁵

Чекор на акција: Вклучи се во форумот за меѓународни работнички права „Какао кампања“, за да се борите против злоупотреба на детскиот труд во индустријата за какао, којшто вреди милијарди долари.⁶

- **Малави:** Според ФАФО институтот за применети општествени науки, оваа земја има најголема појава на деца – работници во Јужна Африка. Шокантни 78 проценти од децата помеѓу 10 и 14 години и 55 проценти од седум до десет години (се проценува вкупно 78.000) работат цело или пола работно време со нивните родители на плантажи за тутун, повеќе од дванаесет часа на ден. Многумина страдаат од тешки симптоми, бидејќи работат без заштитна облека и апсорбираат многу никотин.⁷

ЈУЖНА АЗИЈА

И покрај законите за забрана на оваа практика, злоупотребата на детскиот труд бргу расте во индустријата за рачно изработување теписи во Јужна Азија. Околу 250.000 деца на возраст од 4 до 14 години се киднапирани или продадени, и потоа присилувани

5 <http://www.laborrights.org/stop-child-labor/tobacco-campaign>

6 www.laborrights.org/stop-child-labor/cocoa-campaign

7 http://www.goodweave.org/about/rug-certification_label

да работат повеќе од 18 часа на ден, ткаејќи теписи наменети за извоз на пазарите во Европа и САД.

Чекор на акција: При купување нов килим, барајте етикета на Гудвејв – Гудвејв интернационал е невладина организација што се обидува да стави крај на злоупотребата на детскиот труд во индустријата за рачна изработка на теписи, и да понуди можности за образование на децата во Јужна Азија. Поддржете ги продавачите на производи со оваа етикета.⁸

- **Бангладеш:** Според УНИЦЕФ, речиси една третина од работната сила на оваа земја се деца. Околу 4,7 милиони се на возраст од 5 до 14 години, а 1,3 милиони работат во опасни услови.⁹ Едно истражување покажа дека скоро 70 проценти од девојчињата, инволвирани во домашните услуги во Бангладеш, доживеале физичко насилство и систематски тепања.¹⁰ Во пожарот во големата текстилна фабрика во близина на Дака, загинале преку 1.100 работници, што се најде на насловните страници на светските медиуми во 2013 година. Повеќе од 3 милиони бангладежани работат во текстилната индустрија а 90 проценти од нив се жени и девојки.
- **Индија:** Дом на една петтина од детската популација во светот, оваа нација има најголема злоупотреба на детскиот труд во светот. Бидејќи бараат само еден дел од платата што ја земаат возрасните, децата земаат значителна улога во производството на беди (мали цигари), кибрити, накит, теписи и памучни јажиња, домашна работа, каменоломи,

8 http://www.unicef.org/bangladesh/Child_labour.pdf

9 http://educationenvoy.org/child_labor_and_education_US.pdf

10 <http://www.dalitfreedom.org.au/trafficking/bonded-labour.html>

работа во рудници и земјоделски работи. Околу 400.000 работат на фармите што одгледуваат памучно семе. Од сигурни агенции се проценува дека помеѓу 12 и 15 милиони деца работат на возраст под 14 години. Иако сите принудни работи и слугувања беа официјално укинати во 1975 година, најмалку 15 милиони деца денес се „врзани“ со кредиторите за да ги вратат семејните долгови. Многу момчиња и девојчиња се злоупотребувани или се разболеле од штетните услови за работа или од изложеност на хемикалии. Ниските плати и надуените каматни стапки ја прават скоро невозможна отплатата на долговите.¹¹ Иако е донесен нов Закон за забрана за детскиот и младинскиот труд, неговата ефективност зависи од степенот на спроведување.

„Сестра ми има десет години. Секое утро оди на принудна работа кај еден човек и се враќа секоја вечер во девет. Ја третира лошо, ја удира ако мисли дека таа работи бавно или ако зборува со другите деца, вреска на неа, ја бара ако е болна и не може да оди на работа... Не ми е гајле за школото или играта. Не ми е гајле за ништо. Сè што сакам е да се врати сестра ми од принудната работа од кај човекот. За 600 рупии можам да ја донесам дома – тоа е нашата единствена шанса да ја вратиме назад. Ние немаме 600 рупии... никогаш нема да имаме 600 рупии“. – Лакшми, деветгодишен виткач на цигари во Тамил Наду, Индија. 600 рупии беа тогаш еквивалентни на приближно 17,50 долари.

11 <http://www.hrw.org/reports/1996/India3.htm>

- **Пакистан:** *Додека последните истражувања на владаа во 1996 година покажуваат дека 3,3 милиони деца на возраст 5 – 14 работат, УНИЦЕФ проценува дека денешната точна бројка е најмалку 10 милиони, а најмалку 8 милиони од нив се на возраст под 15 години. Најмногу од нив се заробени поради долг. Иако принудната работа е казниво дело од 1992, само неколку работодавци воопшто биле кривично гонети за прекршување на законот.*
- **Авганистан:** Според УНИЦЕФ, сиромаштијата присилува едно од три деца на училишна возраст да работат. Околу половина од работната сила во авганистанските печки за тули се деца под 14 години.

ИСТОЧНА АЗИЈА/ПАЦИФИК

Највисокиот број деца – работници (113,6 милиони) живеат на просторот на Азија и на Пацификот.

„Набавувачот“ обично им ветува на сиромашните родители дека на нивните деца ќе им даде добра работа и образование во градот. Други деца се киднапирани за да работат во фабрики или работилници. Повеќето не примаат плата и се затворени во бедни услови за живот, тепани со стапови и железни прачки, и не им се дозволува да ги видат родителите. Децата ги жигосауваат со вжештено железо, тие се горени со цигари, се изгладнети, камшикувани, тепани додека виселе наопаку, оковувани, интимно злоставувани, и на крајот, чувани со денови, заклучувани во ормари.¹²

¹² <http://www.anti-slaverysociety.addr.com/slaverysasia.htm>

- **Камбоџа:** Повеќе од половина од детската популација помеѓу 7 и 15 години се дел од работната сила. Иако постои закон за заштита, тој е слаб и често игнориран.
- **Филипини:** Според извештајот на Меѓународната организација на трудот од 2011 година, 6,5 милиони деца во оваа земја одат на работа. Околу три милиони се изложени на средини што се сметаат за опасни, до 16 часа на ден. Овие млади работници, некои на возраст под седум години, се принудени да ги издржуваат своите семејства работејќи во земјоделие, рудници, риболов, работа во фабрика, домашни услуги и секс-туризам.¹³
- **Индонезија:** Околу 690.000 малолетнички се вработени како домашни помошнички, често принудувани да работат повеќе од 18 часа на ден, во некои случаи, за помалку од шест центи на час или без плата и без слободен ден. Во најлошите случаи, децата се физички, психички и сексуално злоставувани.¹⁴
- **Австралија:** Нов Јужен Велс нема минимални години за работа, и вработувањето деца е регулирано само во некои индустрии. Кампањата за фер облека проценува дека 50 – 70 проценти од австралиската конфекција се прави од дома, често од жени емигрантки и нивните деца, работејќи дома или во работилници во предградијата околу австралиските градови. Десетици илјади работат во сиромашни услови за многу мала плата, изложувајќи се на опасност, што води до сериозни повреди и смрт.

13 <http://www.childfund.org/child-labor-in-the-philippines/>

14 Human Rights Watch Report, 2009

ЕВРОПА, ЦЕНТРАЛНА АЗИЈА, СРЕДЕН ИСТОК

- **Ромскиите деца** се особено подложни на принудна работа во многу места во Европа, додека 80 проценти живеат во сиромаштија. Илјадници од **албанските Роми**, и машки и девојчиња, на пример, се испраќаат во Италија или Грција за да заработат пари за нивните возрасни „господари“, преку просење и чистење чевли или автомобилски стакла.
- **Во Централна Азија и Кавказија**, многу улични деца стануваат жртви на најлошата форма на злоупотреба на детскиот труд. Децата во руралните области се постојано продавани во урбаните средини или во другите земји, за да бидат експлоатирани. Злоупотребата на мигрантската работна сила е исто така честа. Организацијата Хјуман рајтс воч¹⁵ ја имаше документирано илегалната работа на деца на возраст од десет години, на тутунските фарми во **Казахстан**. Заедно со нивните родители, тие се соочуваат со неисплаќање на платата, ропство поради долг, долго работно време, изложеност на пестициди и недостаток на чиста вода за пиење. Кампањата на котон коалицијата, заедно со другите бранители на човековите права, го свртеа вниманието кон **узбекистанската** употреба на повеќе од еден милион возрасни и деца кои се принудени да работат на полињата со памук.¹⁶
- **Ирак:** Речиси една третина од 15 милиони деца во оваа земја ги изгубиле своите родители за време на војните. 700.000 не посетуваат основно училиште и околу 800.000 деца на возраст од 5 до 14 години работат.

¹⁵ Human Rights Watch Report

¹⁶ <http://www.cottoncampaign.org>

ЦЕНТРАЛНА И ЈУЖНА АМЕРИКА

Седум проценти од децата работници во светот, на возраст од 5 до 14 години, живеат во Латинска Америка. Едно од шест деца заработува плата. Повеќе од два милиона се сексуално експлоатирани, со порастот на бројот на секс-туристите кои се упатуваат кон Централна Америка.

- **Гватемала** има највисока појава на злоупотреба на детскиот труд во Латинска Америка. Официјалната најмала возраст за работа е 14 години, но повеќе од милион деца се на многу помала возраст и од нив се очекува да придонесат за семејниот приход.
 - **Рударство:** Децата често се употребуваат за работа во мали рудници на злато, сребро и други рударски работи во Латинска Америка. Изложеноста на токсични и опасни услови често доведува до оштетувања на кожата и белодробни заболувања, како и нарушувања во растот на коските и другите органи. Само во Боливија, Еквадор и Перу работат над 65.000 деца.
 - **Плантажи со банани:** Иако има прогрес во редуцирањето на бројот на стотици илјади деца кои работат на плантажите со банани, проблемот сè уште постои, особено во Еквадор, којшто е најголемиот извезувач. Покрај тоа што не одат на училиште, овие деца работат повеќе од 12 часа на ден и се изложени на пестициди и повреди од нож.

Чекор на акција: Прочитајте повеќе за Бананалинк организацијата што работи за интересот на работниците на плантажите со банани и ананас.¹⁷

СЕВЕРНА АМЕРИКА

- **Канада:** Во Британска Колумбија, децата од 12 години можат да работат секаде, освен во рудници, таверни, барови, во секое време од денот и ноќта, освен за време на училишните часови. Провинцијата ја намали возраста на 12 во 2003 година; од тогаш бројот на децата повредени на работно место се зголеми за десетпати.¹⁸ Веќе неколку години во тек е кампања за соборување на злоставувачкиот закон за детскиот труд во Британска Колумбија.
- **САД:** 800.000 деца имигранти патуваат со нивните родители во сите делови на САД за да работат на индустриските фарми. Иако се на возраст од седум и осум години, тие се трудат да работат 12 до 16 часа на ден, и често со месеци не одат на училиште. Експертите проценуваат дека повеќе од 65 проценти го напуштаат училиштето. Условите за живот се често сиромашни и изложеноста на пестициди може да предизвика иритација на кожата и потешкотии со дишењето.

Покрај децата родени како Американци, многу други се продавани од други земји во САД преку професионални шверцери. Во 2010, повеќе од 8.000 имигрантски деца без придружба беа приведени на границите и аеродромите од имигрантските власти на САД.

¹⁷ BananaLink.org.uk,

¹⁸ <http://www.theglobeandmail.com/commentary/bcs-child-labour-laws-are-the-most-neglectful-in-the-world/article627018/>

Министерството за правда на САД проценува дека помеѓу 100.000 и 3 милиони деца се сексуално злоупотребувани во замена за пари, дрога, храна или засолниште.

Од 2013 година, САД и Сомалија се единствените земји-членки на ОН коишто сè уште не ја ратификувале Конвенцијата за правата на детето (КПД), што беше донесена во 1989 година. КПД има четири клучни теми: правото на децата за опстанок; за развој до ниво на целосен потенцијал; за заштита од злоупотреба, занемарување и експлоатација; како и да учествуваат во семејниот, културниот и општествениот живот.

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Провери ги интернет-страниците наведени како „злоупотреба на детскиот труд“ во Прилог 2 и за други кампањи, коишто можеш да ги поддржиш.

Организирај деца и семејства кои ги познаваш да го одбележат „Светскиот ден против злоупотреба на детскиот труд“ на 12 јуни, за да се нагласи состојбата на експлоатираните деца.

*„Станувај, викај ноќе... излевај го како вода срцејто
свое пред лицејто на Господа; проштегај ги кон
Него рацејте свои, за душата на децата свои кои
умираат од глад на аглиите од секоја улица.“*

Плач Еремиин 2:19

СОС: Детски бракови

Секој ден, приближно 25.000 малолетни девојчиња се принудени на брак. Едно од секои седум девојчиња во земјите во развој се мажат пред да наполнат 15 години. Повеќе од 60 милиони девојчиња се мажат пред да наполнат 18.

Во земјите како што се Нигерија, Чад, Мали, Бангладеш, Гвинеа и Централна Африканска Република, стапката на рани и принудни бракови е 60 проценти и повеќе. Децата-невести се особено чести во Јужна Азија (46 проценти од девојчињата) и во Субсахарска Африка (38%).¹ Исто така, и во западниот свет има девојки кои се принудувани на брак.

Зошто се случуваат малолетни и присилни бракови?

Глобалниот хуманитарен план за деца вели дека родителите кои ги принудуваат на брак своите женски деца без нивна согласност, се најчесто принудени поради сиромаштијата, родовата нееднаквост, негативни традиционални или религиозни

¹ <http://www.plan-uk.org/early-and-forced-marriage>

практики, неспроведување закони, итни случаи или конфликти.² Според организацијата *Крај на дејската проституција, порнографија и трговија со деца за сексуални цели* (ЕСПАТ), детските бракови можат да бидат слабо прикриени форми на секс-туризам, особено на Средниот Исток и Јужна Азија. Еден човек патува во друга земја и се жени со млада девојка во замена за пари или други бенефиции за родителите. По една недела помината со неа, тој се враќа дома, и никогаш повторно не контактира со девојката или нејзините родители. Во други случаи, туристот се жени или ветува дека ќе се ожени со малолетна девојка, а потоа ја носи во својата земја. Жртвата потоа се користи за континуирана сексуална експлоатација додека е млада и целосно зависна од него.³

Какви се последиците?

Младите невести се секогаш присилени да го напуштат училиштето, што придонесува за неписменост и незнаење. Најверојатно, тие понатаму се принудени на сексуални односи и насилство од постари мажи. Ова може да резултира во лошо репродуктивно здравје.

Водечка причина за смртноста на мајките

Малолетните девојки не се физички спремни да раѓаат. Според Светската здравствена организација (СЗО), смртните случаи предизвикани од бременост се водечка причина за смрт на девојки од 15 до 19 години. Се проценува дека 70.000 девојки под 15 години умираат секоја година од компликации за време на бременост или при раѓање, а стапката на смртност е за 25 пати повисока од нормалната. Таа е двапати повисока за девојки

2 Исто.

3 http://www.ecpat.net/ei/Publications/CST/CST_FAQ_ENG.pdf

од 15 до 19 години. Спонтани абортуси, мртвородени деца и компликации како фистули се мошне поверојатни.

ВО МУСЛИМАНСКИОТ СВЕТ

Во многу делови од муслиманскиот свет, дури и во Европа и Америка, не е вообичаено за девојки под девет години да се мажат за мажи кои според возраста можат да им бидат дедовци. Сепак практиката која е официјално нелегална, е прифатена бидејќи самиот пророк Мухамед поставил преседан. На возраст од 52 години, тој земал 6-годишно девојче за една од своите жени. Бракот беше сексуално конзумиран кога таа имала девет години.

Во 2011 година, истакнат свештеник и член на највисокиот религиозен совет на Саудиска Арабија, д-р Салих бин Фавзан се најде на насловните страници кога издаде фатва (законска одлука), којашто тврди дека нема минимална возраст за брак. Девојките можат да бидат во брак, „дури и ако се во лулка“.⁴

- **Авганистан:** Околу 80 проценти од браковите во Авганистан се случуваат без согласност на невестата, која често е дете. Во декември 2012 година, на насловните страници беше бруталната смрт на 14-годишно девојче. Двајца браќа ѝ го пресекоа грлото на Гастина, откако нејзиниот татко, Нор Рахман, не се согласи за нејзино мажење од причина што беше многу млада. Многу девојки се одлучуваат на самоубиство како единствен излез.⁵ Бројот на обидите за самоубиство со скокање од зграда, самозапалување и со отров се зголемени помеѓу девојките кои се присилени да се мажат спротивно од нивната волја.

4 <http://forum09.faithfreedom.org/viewtopic.php?fi=4&t=10258>

5 <http://world.myjoyonline.com/pages/news/201304/104829.php>

- **Иран:** Во 2012 година, иранските законодавци ја најавија одлуката со којашто се овозможува на деветгодишните девојки да се мажат, велејќи дека законската минимална возраст од 13 години е „неисламска“. Бројот на невестите под 10-годишна возраст нагло се зголеми. Десетици илјади девојки под 15 години се омажени од нивните семејства.⁶
- **Бангладеш:** Легалната забрана за мажење девојки под 18 години ретко се применува. Околу 66 проценти од девојките во Бангладеш се мажат пред нивниот 18-ти роденден, а 20 проценти се мажат пред нивниот 15 роденден. Некои невести имаат само 10 години.
- **Малезија:** Министерот за правни работи одлучи дека на девојките под 16 години им се дозволува да се мажат доколку е добиена дозвола од исламските верски судови.
- **Мароко:** Во 2012 Би-би-си го објави случајот на 16-годишна девојка, која проголта отров за глувци откако беше присилно омажена за човек кој ја киднапирал и ја силувал. Кривичниот закон на земјата не ги гони лицата кои киднапираат малолетнички за да се оженат со нив.⁷
- **Нигерија:** Повеќето од муслиманскиот север на земјата се спротивставија на Законот за правата на детето, којшто ги штити малолетните девојки. Според Британскиот совет во Нигерија, повеќе од половина од жените од северот на Нигерија, се мажат на возраст до 16 години и се очекува да роди дете во првата година од бракот.

6 <http://frontpagemag.com/2012/frank-crimi/iranian-child-brides-get-younger-and-more-numerous/>

7 <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-17416426>

- **Етиопија:** Девојките од руралните предели се мажат на возраст од осум години, нивните семејства го занемаруваат федералниот закон кој гласи дека законска возраст е 18 години. Четириесет и два процента се мажат пред да наполнат 15 години. Грабнувањето жени, иако е кривично дело, сè уште се смета за легитимен начин да се дојде до невеста, особено на јужниот дел.

Гладни невестии: Во 2012 година е забележано зголемување на „невести на сушата“ или „гладни невести“, во земјите погодени од суша во регионот Сахел, Западна Африка и Рогот на Африка на исток. Родителите, не можејќи да ги прехранат своите деца, ги мажат младите ќерки за пари како стратегија за опстанок, за околу 170 долари. Ова се случува во Нигер, Етиопија, Кенија и Сомалија, каде дури и во најдобрите времиња, секое трето девојче кое е во брак е мажено кога имало 15 години. Колку е помлада девојката толку е подобар договорот.

- **Пакистан:** Најраспространетиот криминал против жените во Пакистан е принудното мажење, вели извештајот на НВО коалицијата „Слободни и фер избори во Пакистан“. Скоро 68 проценти од пакистанската популација во руралните предели, и многу девојки од 12 до 14 години се или бремени или веќе мајки. За да го заобиколат законот, родителите ги пријавуваат своите ќерки во венчаницата дека имаат 16 години. Изводот од матичната книга на родени сè уште не е законска обврска за бракови во Пакистан, и не постои начин да се провери фалсификувањето на годините.⁸

⁸ <http://www.girlsnotbrides.org/national-marriage-registration-to-enforce-child-marriage-laws-in-pakistan/>

„Законот за брак“ на Пакистан

Законите донесени за време на воената диктатура на Зиа ул-Хаџ во 1985 година, велат дека ако немуслиманска жена премине во ислам, нејзиниот претходен брак се поништува. Некои муслимани сметаат дека овој закон е покана за киднапирање, силување и присилување на христијанските жени и девојки да преминат во ислам. Тие се дел од „воениот плен“. Жртвите – се проценува на 700 девојки секоја година – се присилени да се омажат за нивните муслимански киднапери, кои тврдат дека нивните родители и мажи ги загубиле сите права на киднапираните жени и девојки. Преку индиферентност, договор или страв, најчесто локалната полиција се сложува со тоа.⁹

Назир Бати, претседател на пакистанскиот Христијански конгрес, изјавил дека преку 99,9 проценти на случаи на силување во коишто се вклучени христијански жени, поминуваат непријавени, бидејќи пријавувањето би донело срам на нивните семејства и не би можеле да си најдат маж.

ВО СВЕТОТ НА ИНДУСИТЕ

- **Индија:** Индија има најголем број деца – невести во светот, според Фондот за население при Обединетите нации (УНФПА), во 2013 година. Иако индискиот закон одредува 18 години како минимална возраст за мажење, 47 проценти се мажат на помала возраст.¹⁰ УНФПА проценува дека од 140

9 <http://www.christianfreedom.org/the-christian-winter/persecution-in-pakistan/>

10 <http://www.hindustantimes.com/India-news/NewDelhi/India-leading-world-s-child-marriages-UN/Article1-1023307.aspx>

милиони девојки, кои ќе се омажат под 18 години во 2020, 50 милиони ќе бидат под 15 години.¹¹ Во северните држави како источниот Утар Прадеш, девојките се често неколку месеци помали од осум години кога се мажат. Невестите остануваат во татковиот дом до пубертетот, и потоа се испраќаат во нивните брачни домови.

Во клучната одлука во Раџастан во 2012 година, бракот склучен пред 17 години помеѓу едногодишно девојче и тригодишно момче беше поништен. Раните бракови се чести во оваа држава, и не сите семејства на младоженците се подготвени да чекаат до пубертет. Хинду фестивалот Акшаја Тритија, што се одржува секој април или мај, е традиционален датум за масовни детски венчавки,¹² и покрај противењето на индиската влада. Во многу случаи, документирани од социолозите, девојчиња на шест и седум години биле земени од фамилијата на мажот за да бидат како слугинки или да работат на поле. На многу мажи наводно, им здосадува бракот после раѓањето на нивното трето, четврто или петто дете, кога нивните жени се сè уште тинејџерки.

- **Непал:** Според Министерството за жени, деца и социјална политика, повеќе од 34 проценти од новите бракови во оваа хималајска нација, вклучуваат невести под 15 години и покрај забраната за ваква практика. Ако девојката е многу млада, свадбите помеѓу семејствата рутински се вршат во тајност, бидејќи се плаќа помалку мираз. Колку е помала невестата, помала е и сумата што нејзината фамилија треба да ја обезбеди. Иако тоа е нелегално, вообичаено е за непалските мажи, посебно во руралните предели, да земат

11 <http://www.cbn.com/cbnnews/world/2012/June/Innocence-Lost-Indias-Children-Marrying-at-Age-8/>

12 <http://www.raonline.ch/pages/np/npwom05.html>

две или три жени. Според владините статистики, во Непал повеќе од 240.000 деца не одат на училиште, а официјалните лица веруваат дека повеќето од нив се девојчиња, особено оние кои се мажени млади.¹³

ВО ЗАПАДНИОТ СВЕТ

- **САД:** Фундаменталистичката „Црква на Исус Христос на светците на последните денови“, е секта што се отцепи од мормонската црква пред седумдесет години поради жестоките несогласувања за практикување полигамни бракови и малолетни невести од 14 години. Помеѓу 6 - 10.000 илјади живеат во шест држави. Таа црква учи дека единствениот пат човекот да го достигне највисокото ниво на небото е да земе најмалку три жени во својот живот. Иако полигамијата е спротивна на законот во Јута и неуставна во Аризона, припадниците на оваа црква никогаш не го кријат својот начин на живот. Најшироко прифатена проценка – направена од Кетрин Дајнес, професор на Брајгам Јанг универзитетот, и на други експерти – е дека САД има помеѓу 30.000 и 50.000 полигамисти.¹⁴ Фондацијата Тахирих Џастис исто така идентификуваше 3.000 случаи на присилни бракови во САД, последните две години. Многу од овие жртви се имигранти од муслиманските земји, но истражувањето пронаоѓа жртви со хинду, будистичка и христијанска (особено мексиканска католичка) позадина.

13 <http://www.hcn.org/issues/44.10/flds-continues-abusive-polygamist-practices-in-utah-and-arizona>

14 <http://www.tahirih.org/site/wp-content/uploads/2011/09/REPORT-Tahirih-Survey-on-Forced-Marriage-in-Immigrant-Communities-in-the-United-States-September-2011.pdf>

- **Европа:** Норвешка, Данска, Германија, Австрија, Малта, Белгија и Кипар усвоија закони со коишто принудниот брак се смета за криминал. Сепак, околу дванаесеттина земји ја воспоставија возраста за согласност за сексуален однос да е 14 или 15 години. Дури во 2013 година, Шпанија ја подигна границата за стапување во брак на 14 години.
- Во **Велика Британија** беше воведена забрана против принудни бракови во 2008 година, а британската влада најави план дека во 2013 или 2014 година ќе го следи примерот на некои европски земји, каде што таквите бракови се сметаат за кривично дело. Одделението за присилни бракови интервенираше за да им помогне на 400 деца во 2011 и 250 во 2012 година, вклучувајќи и двегодишно дете. Одделението исто така даваше совети за поддршка во други 1.485 случаи;¹⁵ сепак, истражувањето спроведено од Одделот за деца, училишта и фамилии, проценува дека на национално ниво, бројот на пријавени случаи на присилни бракови во Англија е помеѓу 5.000 и 8.000. Малолетните бракови секогаш се случуваат во „подземјето“ и многу девојки се однесени во други земји за да бидат венчани.
- **Австралија и Нов Зеланд:** Комесарот за жени на Нов Јужен Велс, Пру Гавард смета дека во 2012 година имало околу илјада случаи на присилен брак или сексуално ропство во Австралија. Во Нов Зеланд, исто така, многу вакви бракови се знае дека се случуваат тајно, посебно во имигрантските заедници.

Властите на Запад, често се неодлучни да интервенираат во случај на принуден брак; тие го сметаат тоа за културно прашање и се плашат од реакциите на моќните малцински фракции.

15 <http://www.guardian.co.uk/world/2013/mar/05/two-year-old-forced-marriage-risk>

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Девојки, не невестии е глобално партнерство, посветено на ставање крај на лошата традиционална практика за детски брак. Погледни ја нивната интернет-страница.¹⁶ Глобалниот хуманитарен план исто така има петиција против раните и принудни бракови.¹⁷ Размислувај да се вклучиш во Мрежата за еднаквост сега, за да добиваш известувања и новости.¹⁸

16 www.girlsnotbrides.org.

17 www.plan-uk.org.

18 www.equalitynow.org.

СОС: Раѓање

На глобално ниво, повеќе од 500.000 жени секоја година – во просек околу 1.300 дневно – го губат својот живот поради компликации поврзани со бременоста и породувањето. Сепак, дури 90 проценти од овие смртни случаи можат да се спречат.

Извештајот на Спасете ги децата „Состојбата на мајките во светот“, во 2013 година именува 10 африкански земји како најлоши места за да се биде мајка, засновано на бројни фактори во врска со нивното здравје и добросостојба. На дното од листата беа Демократска Република Конго, потоа се: Сомалија, Сиера Леоне, Мали, Нигер, Централна Африканска Република, Гамбија, Нигерија, Чад и Брегот на Слоновата Коска. Најдобри, на прво место беше Финска, потоа Шведска, Норвешка, Исланд, Холандија, Данска, Шпанија, Белгија, Германија и Австрија. **Повеќе од милион деца секоја година умираат на денот кога се раѓаат.**

Жените кои живеат во земјите во развој, се 97 пати повеќе изложени на ризик за време на бременоста или породувањето отколку во земјите од развиениот свет. Додека само една на околу 17.000 жени во Шведска, на пример, има опасност

да почине на породување, во Западна и Централна Африка односот е една на 26. Во Бангладеш е една на 51. Гватемала има највисока стапка на смртност на мајките во Латинска Америка, со една на 71 жена.¹

Повеќе од 90 проценти на живите луѓе денес се родени дома. Помалку од 6 на 10 жени во земјите во развој се пораѓаат со помош на обучени професионалци, во присуство на бабица или доктор. Многу жени едноставно немаат пари да платат за породување во клиника или болница, дури и ако такви постојат.

- „Матернална смрт“ е смрт на мајката додека таа е бремена или 42 дена по завршување на бременоста. Помалку од пет проценти од жените добиваат помош за време на овој период во мошне сиромашните земји и региони, сепак согласно со СЗО, две третини од матерналната смрт или смрт на новороденчиња се случува во првите два дена по породувањето. За споредба, речиси сите нови мајки во развиениот свет добиваат постпородилна грижа.
- Хеморагијата (крвавење) е водечка причина за смрт, за време на бременост или породување, и сочинува една третина од смртта на родилките. По ова следат инфекции, небезбедни абортуси, проблеми при породувањето и нарушувања предизвикани од висок крвен притисок.
- Породувањето е убиец број еден на тинејџерките во целиот свет. Секоја година, шеснаесет милиони адолесцентни девојки стануваат мајки.² Една на пет се породува пред да наполни 18, и веројатноста за смртност е петпати поголема. Нивните деца се со 60 проценти поголеми шанси да умрат.

1 СЗО/УНИЦЕФ/СВЕТСКА БАНКА

2 <http://www.unfpa.org/public/adolescents>

- Лошата исхрана на идните мајки е фактор којшто често придонесува за матернална смртност.
- Дури и недостатокот на основна хигиена може да биде летална. Една неодамнешна студија покажува дека миенето раце со сапун на учесниците во породувањето и на мајките значително го зголемува преживувањето на новороденчето до 44 проценти.

КОМПЛИКАЦИИ

На секоја жена што умира, приближно дваесет други (или поточно 10 до 15 милиони жени секоја година) добиваат инфекции или сериозни нарушувања коишто водат кон понижувачки, болни и долготрајни инфекции, повреди и хендикеп.³

Проблематично породување

Една честа компликација е неспособноста на фетусот да се спушти низ породилниот канал поради некои бариери, и покрај контракциите на матката. Факторот којшто придонесува за високата застапеност на оваа состојба во земјите во развој е раното стапување во брак. Девојчиња на возраст од 10 години и помали имаат породилен канал што е мошне мал. Ова може да доведе до перманентно оштетување на нервите и оштетување на мускулите на стапалата и нозете. Оние најмногу погодените, остануваат осакатени.

Во некои делови на арапска западна Африка, бабиците понекогаш вметнуваат долг нож во премногу тесната вагина

3 <http://www.factsforlifeglobal.org/01/1.html>

за да се прошири за раѓање. Резот што тие го прават може да доведе до тешки оштетувања. Понекогаш ножот се вметнува низ уретрата за да се направи резот, допирајќи го целиот уринарен тракт. Многу жени умираат веднаш од крварење.

Фистула

Фондацијата Фистула проценува дека два милиони жени во Азија и Субсахарска Африка живеат со нелекувана акушерска фистула. Оваа состојба може да настане откако издржале долго попречено породување и родиле мртво дете. Фистулата е отвор помеѓу вагиналниот сид и ректумот или мочниот меур, што резултира во целосно постојано истекување мокрача – освен ако жената не се подвргне на хируршка интервенција. Малкумина можат да си го дозволат тоа, дури и ако во нивното зафрлено село се нуди таква опција.

Срамот од тоа да се живее со континуирана нечистотија и миризба е состојба доволно лоша сама по себе, но верувањата во некои делови се дека акушерската фистула е резултат на брачни неверства и сексуално преносливи болести. Девојките и младите жени кои страдаат од фистула се избегнувани од нивните заедници и напуштени од нивните семејства. Многу од нив мораат да просат за да преживеат.

Ритуалот на очистување што се практикува од некои африкански култури, може исто така да предизвика фистула. 40 дена по породувањето, пријател или роднина истура раствор што содржи калиум хидроксид, во вагината на мајката. Ако растворот е непрописно направен, базата предизвикува хемиско оштетување на вагиналното ткиво, и се појавува фистула.

За жал, потребна е само ефтина операција за да се вратат овие илјадници запустени жени во нормалниот живот.

ЧЕКОР НА АКЦИЈА

Поддржи ја работата на фондацијата Фистула, фондацијата Слобода од Фистула и други групи спомнати во Прилог 2, коишто се обидуваат да излезат на крај со оваа критична потреба во многу земји.

5

СОС: Жени со посебни потреби

ЛИЦА СО ОШТЕТЕН СЛУХ

- Истражувањата проценуваат дека вкупниот број луѓе кои страдаат од какви било оштетувања на слухот надминува 700 милиони ширум светот. Овој број ќе се зголеми на повеќе од 900 милиони мажи, жени и деца во 2025 година.
- 35,5 проценти се официјално глуви.
- За околу половина од сите случаи може да бидат преземени превентивни мерки.
- Повеќе од две третини од погодените луѓе се во земјите во развој, и 80 проценти од овие луѓе немаат пристап до образование.
- Околу 70 милиони глуви луѓе користат знаковен јазик како нивен прв или мајчин јазик.

Глувите луѓе се четвртината најголема група луѓе во светот кои се недосежнати со Евангелието. За сѝсокоот на земји на глобалниот сѝсок недојдени глуви луѓе, провери на проектот Џошуа.¹ Глувите се наведени како „најмалку досежната“ популациона група во 30 земји.

- 90 проценти од глувите луѓе имаат нормални родители. Само еден од десет родители може да комуницира со своето дете, користејќи знаковен јазик. Во некои земји иста иако е забранета да се користи знаковниот јазик дури и во училиштата.
- Секоја земја има еден или повеќе знаковни јазици. Прифаќањето универзален знаковен јазик како интернационален знаковен јазик, во голема мера ќе го забрза производството и споделувањето ресурси, но повеќето од луѓето треба да го научат.
- Производството на слушни помагала, според СЗО, задоволува помалку од 10 проценти од светските потреби.
- **САД:** Некои мисии наведуваат дека глувите се најголемата недосегната група на луѓе во Америка, со 23 милиони луѓе кои имаат одредени форми на оштетување на слухот. Мајчиниот јазик на овие луѓе – американскиот знаковен јазик, **е третиот најкористен јазик** во Северна Америка. **Помалку од осум на 100** глуви луѓе во САД, некогаш присуствувале во црква. **Помалку од четири на секои 100** глуви луѓе изјавиле дека имаат заедништво со Христос.

¹ www.joshuaproject.net

- **Кинеската** глува популација, која брои околу 72 милиони, може да се класифицира како најголемата малцинска група во Кина.² Тие живеат во секој град, во секое населено место и илјадници мали села. Околу еден милион од 1,6 милиони деца стануваат глуви поради несоодветно користење антибиотици.³

Посебни проблеми на злоупотребувани глуви жени:

- Соработката со полиција, судски систем, засолништа и други сервиси за поддршка е мошне проблематична, бидејќи споредбено, малку луѓе го разбираат знаковниот јазик.
- Глувите жени често страдаат од дискриминација на работа, со висок степен на невработеност и ниски плати.
- Економската зависност од другите често води кон злоставувачки и навредливи ситуации во долг период.
- Вината, срамот и ниската самоувереност често влијаат на глувите жени да страдаат без да се бунат.

ЖЕНИ И ДЕЦА СО ДРУГИ ПОПРЕЧЕНОСТИ

Според Светската банка и СЗО, повеќе од една милијарда луѓе во светот живеат со некоја форма на попреченост; најмалку 300 милиони од нив се жени. Бројот на злоупотребени жртви со попреченост е со пандемични

2 <http://www.heartsandhandschina.com/>

3 http://news.xinhuanet.com/english2010/health/2011-02/10/c_13725709.htm

размери, а жените се особено погодени. Некои земји немаат ни закони за нивна заштита.

- Во некои култури, лицата со посебни потреби се сметаат за проколнати. Тие се сокривани, игнорирани и никој не се грижи за нив, дури и се оставаат да умрат.
- Личностите со попреченост, вклучувајќи ги и тие кои се со оштетен слух, се повеќе на удар на трговијата со луѓе и експлоатирани на принудна работа.
- Членот 24 од Меѓународната конвенција за правата на луѓето со посебни потреби вклучува право на образование; сепак, 16 милиони деца со посебни потреби не се на училиште, а една четвртина од нив се слепи. Некои сметаат дека образованието на овие деца е губење пари. Особено се исклучени девојките.
- Жените со посебни потреби се два до петпати повеќе злоупотребувани од нормалните жени, зависно од тоа дали живеат во заедница или во институција. Тие исто така се изложени на злоупотреба во текот на подолг временски период и страдаат од посериозни повреди.

Институционална злоупотреба

Според Водичот за здравје *Хесџериан*, примери за малтретирање во институции се:

- Принуден секс од работници, персонал и други згрижени во институцијата
- Тепање, удирање и повредување

- Присилна стерилизација или абортус
- Заклучување сами во соба
- Бањање во лед или ладен туш како казна
- Принудни лекови (за смирување)
- Да се соблекуваат или да бидат голи пред други луѓе
- Да гледаат како други луѓе се злоупотребувани или казнувани
- Да бидат врзани или да им биде ограничено движењето на делови од телото

Дома

Дури и во нивните домови, злоупотребата на лица со посебни потреби може да доведе до форма на занемарување, како што е недавање храна или заштита; физичко или сексуално насилство или грубо однесување или предозирање со лекови, психолошко насилство како вербално заплашување и закани и емоционална изолација. Тие можат исто така да бидат и жртви на финансиска експлоатација, како и сите други злоупотреби на нивните ресурси.⁴

Стерилизација

Жените со посебни потреби се особено подложни на присилна стерилизација, што ги прави неспособни за сексуална репродукција. Ова може да биде изведено под покровителство

4 Мрежа на жени со посебни потреби Онтарио

на легална медицинска грижа или согласност на другите во нивно име, наводно за „доброто на жената“. Но стерилизацијата е една неповратна медицинска процедура со длабоки физички и психолошки ефекти.⁵ Програмите за еугеника за подобрување на општеството преку ограничување на репродуктивната способност на луѓето, кои се сметаат за физички и психички недостојни, преку присилна стерилизација беа доста чести пред Втората светска војна, особено во **Северна Европа**. Во некои земји, како **Шведска** и **Канада**, постоеја програми и во 1970-тите.⁶ Во поново време во **Индија**, беше спроведувана присилна хистеректомија на жени со ментална попреченост на возраст помеѓу 18 и 35 години, во општата болница Сасон во Пуна, во 1994 година, бидејќи тие беа неспособни за одржување хигиена при менструација и болничкиот персонал сметал дека тоа ги оптоварува средствата и времето.⁷ Во **Австралија**, како и во многу други земји, родителите на девојки со посебни потреби можат да аплицираат за судска наредба да се овозможи недоброволна стерилизација на нивното дете, дури и дете на 11 години, што се случило во 2013.⁸ Не е познато колку вакви кршења на човековите права тајно се вршат низ целиот свет.

- Според СЗО, жените со ментална попреченост се соочуваат со несразмерно повеќе фактори на ризик од мажите, вклучувајќи родово базирано насилство, социоекономската неповолност, ниските примања и несоодветните примања и потчинет социјален статус и ранг.

5 <http://www.hrw.org/news/2011/11/10/sterilization-women-and-girls-disabilities>

6 http://en.wikipedia.org/wiki/Compulsory_sterilization

7 <http://infochangeindia.org/disabilities/backgrounder/protecting-women-with-disabilities-from-violence.html>

8 <http://www.hrw.org/news/2013/04/16/protect-rights-women-girls-disabilities>

Тројна опасност за жените

Во земјите каде што раѓањето женски деца не е така добредојдено и каде женскиот фетицид е во пораст, како во Индија, инвалидизираната девојка или жена, е подложна на уште повеќе презир и занемарување. Студија на групата CREA за човекови права на жените во Индија, Бангладеш и Непал, покажува дека жените со посебни потреби доживуваат постојана и редовна дискриминација во општеството.⁹ „Тројна опасност“, истражувачки проект во Камбоџа, реализиран преку АусАИД во 2013 година, посочи на релација меѓу половата нееднаквост, инвалидитетот и сиромаштијата, што ги зголемува недостатоците со коишто се соочуваат жените со попреченост.¹⁰ Во Африка постои мит дека секс со девица може да биде лек за сида или ХИВ. Жените и девојките со посебни потреби се цели на силување, бидејќи се претпоставува дека се асексуални, а со тоа и девици.¹¹

Жените со посебни потреби се помеѓу најдискриминираните и најризичните групи луѓе во нашите општества, често третираны како асексуални или дури и „невидливи“.

Конвенцијата за правата на личностите со посебни потреби на Обединетите нации, е една од првите договори за човекови права во 21 век. Стапувајќи на сила во 2008 година, таа ги потврди човековите права и предизвика понатамошен голем чекор за луѓето со посебни потреби да станат целосни и еднакви граѓани. Досега ја потпишаа 155 земји-членки.

9 <http://web.creaworld.org/files/cmnr.pdf>

10 <http://www.ausaid.gov.au/HotTopics/Pages/Display.aspx?QID=1035>

11 http://www.stopvaw.org/women_with_disabilities

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Поддржи го 3 декември, интернационалниот ден на лицата со посебни потреби. Направи го фокус на твојата црква или група и искористи го како отскочна даска за да се приближиш кон маргинализираните членови на нашето општество. Обидете се да направите собирање поддршка за проектот за помош на лицата со посебни потреби, дома или во странство.

*„Навредувањето ми го скрши срцејто и се
истопијав, чекав некој да се сожали над мене,
ама немаше никој“.*

Псалм 69:20

СОС: Семејно насилство

Семејното насилство е најзастапена форма на злоставување жени и деца во светот денес. Убиство на жена од страна на својот партнер или бившиот партнер има по два случаја секоја недела во Велика Британија, два случаја на ден во Гватемала и секои 35 минути по еден случај во Украина. Една на секои четири жени страда од семејно насилство во својот живот. Само 44 земји посебно ги заштитуваат жените против семејното насилство.

- **САД:** Тепањето е најголемата причина за повреда на жените во САД, на возраст од 15 до 44, според Општата хирургија на САД, повеќе отколку сите напади, сообраќајни несреќи и силувања заедно. Секои девет секунди по една жена е нападна или претепана. Насилството од интимниот партнер води со 16.800 убивства секоја година, и ја чини јавноста преку 5,8 милијарди долари. 3,3 милиони американски деца страдаат од насилство секоја година, а се проценува дека 10 милиони се сведоци на некоја форма на семејно насилство.¹

¹ Национална коалиција против семејно насилство

- **Велика Британија:** Повеќе од 1,2 милиони Британки биле жртви на семејно насилство во 2012 година, според Министерството за внатрешни работи. Експертите веруваат дека актуелниот број инциденти е близу до 13 милиони, бидејќи најголемиот дел не се пријавуваат. Седум од десет жени кои спијат на улица велат дека побегнале од насилство од нивните партнери.² Жените со посебни потреби двапати повеќе страдаат од насилство, а жени – мажени за муслимани, се најчесто убивани од своите мажи, отколку другите жени во Британија. Кралското обвинителство на Велика Британија предупреди дека зголемениот број на шеријатските (исламски) судови во земјата ги фрлаат жените во ризик од насилство од насилните сопрузи. Нивните одлуки понекогаш одат спротивно од Британскиот закон, и постојат докази дека некои случаи на семејно насилство биле поддржани.³

Мажите муслимани носат повеќе жени кога имигрираат во Велика Британија, а расте и бројот на британски муслимани кои земаат втора или трета жена, иако полигамијата е забранета. Овие жени, во социјалниот систем се сметаат за самохрани мајки, што значи дека сите овие „семејства“, со ист човек како татко, можат да примаат бенефиции. Социјалните работници проценуваат дека постојат најмалку 20.000 бигамни и полигамни бракови.

- **Шведска:** Осум од десет цамии беа откриени од скриените истражувачи на Шведската национална телевизија во 2012 година, дека им кажуваат на жените да не ги пријавуваат насилните мажи, и дека полигамијата е понекогаш прифатлива.

2 <http://www.wlv.ac.uk/default.aspx?page=33020>

3 <http://www.telegraph.co.uk/news/religion/9976822/Sharia-courts-putting-women-at-risk-CPS-warns.html>

- **Италија:** Многу жени се убиени од нивните сегашни или поранешни партнери и еден нов збор неодамна почна да се користи во медиумите: *феминицидио*, што значи убиство врз основа на полот или феминицид. Во повеќето случаи жените одлучуваат да го напуштат мажот (сопруг или момче), и тој ја убива. Според женското засолниште во Фиренца, *секои два дена по една жена е убиена како резултат на семејно насилство*. Во 2013 година, италијанската влада едногласно ја ратификуваше Конвенцијата на Советот на Европа за „спречување и борба против насилство врз жените и семејното насилство“.

ЛАТИНСКА АМЕРИКА И КАРИБИТЕ

Оваа област има една од највисоките стапки на насилство во светот, од коишто се погодени 35 – 40 проценти од жените. Ова делумно се должи на културата на 'мачоизмот', којашто ја поддржува машката супериорност и дозволува нејзина доминација врз жените. Судовите во многу земји се двоумат да донесат пресуда за семејно насилство, сметајќи дека семејните прашања не се под надлежност на судот.

- **Боливија** има највисоко ниво на семејно насилство во Јужна Америка, според податоците собрани од Обединетите нации во 2011 година. Нов Закон за заштита на жените е донесен од боливискиот конгрес во 2013.⁴
- **Гватемала** е рангирана на трето место во светот според бројот на убиства на жени, често од насилни љубовници. Малкумина од виновниците се обвинети и осудени.⁵

4 <http://csis.org/publication/latin-america-women-still-confront-violence>

5 исто

- **Колумбија:** Во 2011 година, официјалните податоци покажуваа дека 42 жени од Колумбија преживеале напад со киселина. Во 2012 година, тој број се зголемил скоро четирипати, на 150 пријавени напади со киселина. Владата троши 74 милиони долари годишно за помош на малтретираните жени. 70 проценти од случаите не се пријавени.⁶
- **Мексиканските** закони не ги заштитуваат соодветно жените и девојките; тепањето жени и деца не се смета за прекршок, и 90 проценти не го пријавуваат насилството на властите. (види Хјуман рајтс воч)
- Во Сао Паоло, **Бразил**, на секои 15 секунди има по еден напад на жена.⁷

АФРИКА

- **Свазиленд:** Жените во оваа африканска земја се очекува да бидат тивки кога се злоупотребувани. Всушност, се користи зборот „свати“ за сопруга или жена што значи: некој што умира без да зборува за она што го преживеал. Свазиленд нема соодветен закон што го осудува семејното насилство, но неодамна почна подготовка за закон против сексуалната злоупотреба и кривично гонење на случаи со силување.
- **Гана:** Близу 10.000 случаи на насилство беа пријавени во одделението за поддршка против семејното насилство, во полицијата на Гана, во 2012 година.

6 исто

7 <http://saynotoviolence.org/issue/facts-and-figures>

- **Уганда:** Во извештајот објавен на интернет-страницата на УНХЦР, повикувајќи се на податоци од различни извори, покажа дека 60 проценти од мажите и 70 проценти од жените во Уганда го одобруваат тепањето на жената ако, на пример, жената ја изгори храната или одбие секс. Иако оваа земја конечно го донесе актот против семејно насилство, тој сè уште не беше имплементиран во 2013 година. Силување во бракот не е кривично дело во Уганда.
- **Јужна Африка:** Според една едногодишна статистика на полициската служба на Јужна Африка од 2011/12 година, секој ден се убиени по седум жени. Интерпол проценува дека секои 17 секунди е силувана по една жена, а секои три минути е силувано по едно дете, што на Јужна Африка ѝ го дава неславното име – светски центар на силувањето. Сепак, помалку од еден процент од случаите на силување се пријавуваат во полиција.⁸

АЗИЈА

- **Јапонија:** Семејното насилство долго време било толку присутно, што го сметаат за нормален дел од бракот, а ситуацијата станува полоша. Некои ја обвинуваат економската рецесија за секојдневните насилства опасни по живот, не само за жени туку и за деца и за стари луѓе. Статистиките се неточни, бидејќи девет од десет жртви не се во можност или не сакаат (од страв или од срам) да побараат помош. Бројот на засолништата за малтретирани жени е зголемен, но сè уште несоодветен.

8 allafrica.com

- **Индија:** Според податоци собрани од женски групи, киднапирањето или грабањето се случува секои 43 минути; смрт поради мираз – секои 75 минути; силување – секои 34 минути; акт на свирепост – секои 33 минути; криминално дело врз жена – секои 7 минути.⁹ Од 15 милиони женски деца, родени секоја година, само 25 проценти ќе го доживеат својот петнаесетти роденден. Актот за заштита на жените против домашното насилство стапи на сила во 2006 година, но неговата имплементација е често неодлучна. Пријавените инциденти на насилство се за 6,5 проценти поголеми во 2012 од претходната година.¹⁰

УНИЦЕФ објави во 2012 година дека 52 проценти од индиските адолесцентни девојки и 57 проценти од адолесцентните момчиња мислат дека е оправдано кога мажот ја тепа жената. Според Националниот криминален завод, има пораст од 7,1 процент на евидентирани кривични дела врз жената, помеѓу 2010 и 2011 година. Најголемиот скок беше во случаите околу „актот за забрана на мираз“ (до 27,7%), на киднапирање и грабање (до 19,4%) и силување (до 9,2%).

- **Бангладеш:** Според изјавата на полицијата, помеѓу 2001 и 2012 година, најмалку 174.691 жена во оваа земја биле жртви на насилство, вклучувајќи напад со киселина, грабања, силувања, убиства, трговија со луѓе и насилство поради мираз. Уште десетици илјади страдаат од секојдневно тепање што никогаш не се пријавува во полиција. Порастот на физичката и менталната тортура е потврдена со фактот

9 <http://www.infochangeindia.org/women/news/one-rape-every-half-hour-in-india-a-dowry-death-every-75-minutes.html>; <http://www.indianchild.com/girlchild/rights-of-girl-child.htm>

10 <http://in.reuters.com/article/2013/06/14/india-rape-women-2012-report-idINDEE95D0B920130614>

дека самоубиството е најголемата причина за смртноста на жените во оваа држава. Според Извештајот за човековиот развој на Обединетите нации, Бангладеш има најлоша статистика за силувања во регионот, што значи дека статистички една на секои илјада жени е силувана.¹¹

На повеќе од 3.000 жени во Бангладеш им имаат фрлено киселина во лице во последната деценија, најчесто од мажите кои велат дека тие ги обесчестиле на некој начин, како на пример одбивање на предлогот за брак. Дури и децата се со лузни. Мажот може да му се одмазди на непријателот преку горење на лицето на неговата жена или ќерка, и изобличените жртви ретко имаат средства да бараат хируршка помош. Криминалот е многу почест во Бангладеш и Авганистан, но исто се појавува и во Пакистан и Индија и другите делови од светот. Зголемен е бројот на жените кои се малтретирани од своите мажи за мали грешки, ако немаат зготвено вечера или одбиваат секс. Извршителите се ретко кривично гонети.

- **Бутан:** Според студијата од 2011 на Националното биро за статистика, скоро една четвртина од анкетираните жени го признале семејното насилство. Седумдесет проценти од жените вклучени во студијата веруваат дека тепањето на жените е прифатливо.
- **Авганистан:** Претседателот на Авганистан, Хамид Карзаи, издаде декрет во 2009 година за забрана на насилство врз жените. Сепак, според истражувањата на ОН, повеќе од 87 проценти од жените во оваа земја се жртви на семејно малтретирање. Истражувањата во 2011 година од

11 <http://globalvoicesonline.org/2013/02/22/bangladesh-raises-voice-to-end-violence-against-women/>

Фондацијата Томсон Ројтер, го прогласија Авганистан за најопасната земја за жените во светот.

- **Египет:** Еден член на египетскиот кривичен закон вели дека ако жената е претепана од својот сопруг „со добри намери“, може да помине без казна.
- **Либан:** Парламентарната комисија претстави предлог на нов закон за спречување на насилството врз жената во 2012 година, во којшто е отстрането силувањето, како и психолошкото и економско насилство доколку е настанато во брак. Еден член на комисијата изјави дека брачно силување не постои, иако постојат стотици пријавени случаи секоја година.
- **Саудиска Арабија:** Силувањето и семејното насилство се широко распространети проблеми, и жените немаат оштета.
- **Турција:** Една студија од 2011 година открива дека 42 проценти од жените во оваа земја некогаш доживеале сексуално и физичко малтретирање.
- **Обединети Арапски Емирати:** Кривичниот закон им дава на мажите легално право да ги дисциплинираат своите жени и деца, и Федералниот Врховен суд го потврди правото на мажот да ги „казнува“ својата жена и децата со физичко насилство.
- **Јемен:** Моментално нема закон против брачно силување.
- **Пакистан:** Сенатот усвои предлог-закон против семејното насилство во 2012 година, што го прави насилството врз жените и децата прекршок. Порано, мажот кој ја тепа својата сопруга и децата не може да биде затворен, бидејќи тоа се

сметаше за семејна работа. Ако биде донесен, овој предлог-закон ќе биде голем чекор напред. Сепак, полициската незаинтересираност е тековната пречка.

Комисијата за човекови права на Пакистан изјавува дека *„силувањата се случуваат на секои два часа, а жртви на силувања на секои осум часа. Една во секои 12.500 жени се силувани“*. Според здружението за заштита на правата на детето, истото им се случува и на децата секоја година, и на христијани и на индуси, членови на малцинските религии:

- Со пакистанскиот декрет Худуд од 1979 г., којшто се однесува на казната за прељуба, силување и обљуба (претходно дефинирани како секс со или без согласност на девојка под 14 години) не беше повеќе криминално. Во продолжение, легалната можност за брачно силување беше елиминирана. Вториот сè уште постои, иако предлог-законот за заштита на жените беше донесен за измена на декретот Худуд во 2006 година. Предлог-законот му овозможи на судот, случаите на силување да бидат под граѓанско право наместо шеријатскиот (исламски) закон, и со тоа да се отфрли барањето за присуство на четири сведоци.

Големо мнозинство од полицијата, докторите и обвинителството на Пакистан имаат тенденција не само што не веруваат туку и да ги омаловажуваат жените кои пријавиле силување. Познато е дека полицијата се заканува и ги заплашува жртвите, и прима поткуп од обвинетите мажи.

Еден адвокат отворено изјави: *„Јас не верувам во случаите на силување. Согласноста на жената е секогаш присилна. Ако постои силување, тоа се случува во*

само еден процент од случаите“. Всушност, жената која поднесува тужба против некој човек е самата во опасност од гонење, освен ако може да докаже дека не била согласна на прељубата или блудничењето. Со други зборови, жртвата сама е виновна додека не докаже дека е невинa. Работниците за човекови права велат дека приближно половина од жените кои пријавиле силување се обвинети за прељуба без какви било докази, и скапуваат во затвор. Дури и ако победи на суд, таквата жена може да стане жртва на „убиства поради чест“ од машките членови на своето семејство, кои сметаат дека нивната чест е компромитирана. Во традиционалните села, *девојките и жениите кои носат вонбрачно дете оштакано биле силувани, може да бидат каменувани до смрт*.

Пакистан нема посебен закон за борба против семејното насилство. Злоупотребата во домот најчесто се отфрла како семејна работа. Во ретки случаи ова оди до кривичниот суд, и може да се додели парична спогодба (кржави пари) или оштета.

- Процентот на жените на возраст од 15 до 49 години, кои мислат дека сопругот или партнерот има право да ја удри или тепа својата сопруга или партнерка под одредени околности:¹²

Авганистан и Јордан	90%
Мали	87%
Гвинеа и Тимо-Лесте	86%
Лаос	81%
Централна Африканска Република	80%
Јужен Судан	79%

¹² http://www.childinfo.org/attitudes_data.php

Сомалија и Демократска Република Конго	76%
Гамбија	75%
Тацикистан	74%
Сиера Леоне и Бурунди	73%
Нигер, Тувалу и Узбекистан	70%
Алжир и Бутан	68%.

ЧЕКОР НА АКЦИЈА:

25 Ноември е назначен од ОН како Интернационален ден за елиминирање на насилството врз жените. Истражувај ги расположливите ресурсите на некои интернет-страници, наведени во Прилог 2 во оваа книга, и поддржи ги агенциите коишто се трудат да го победат родовото насилство.

СОС: Образование

Две третини од 774 милиони неписмени во светот се жени. Од 72 милиони деца кои растат без образование, 34 милиони се девојчиња. Помалку од една третина од сите девојки се запишани во средно образование.¹

ГЛАВНИ ФАКТОРИ ЗА НЕПИСМЕНОСТА

- *Сиромаштијата*: На семејствата кои успеваат само да преживеат, најверојатно образованието не им е приоритет. Лицата со посебни потреби, раселените лица, децата на имигрантите и малолетните кои живеат во конфликтни или посткатастрофални области, исто така се во многу лоша позиција. Ситуациите на беда секогаш водат кон експлоатација на детскиот труд, а за девојчињата стапување во брак на рана возраст.
- *Повеќејазичност* – Повеќето од неписмените луѓе во светот живеат во земји каде што се зборуваат многу, па дури и стотина јазици. Некои малцинства, домородни јазици или дијалекти немаат пишан јазик или има многу малку достапни дела.

¹ <http://dayofthegirl.org/girls-issues/>

- *Полова дискриминација* – Посебно во патријархалните општества, ова е сè уште мошне голем дел од равенката. Во арапските земји, Централна Азија, Јужна и Западна Азија, машките лица се со привилегиран третман. Девојките се предодредени за мажење или за работа во домот, додека машките имаат право на образование.² Синовите се сметаат за „долгорочни инвестиции“, бидејќи од нив се очекува да се грижат за остарените родители.

Светот е далеку од постигнување на целта на Обединетите нации за меѓународен развој во 2015 година, за универзално примарно образование како за машките така и за женските деца.

Очекуваното траење на женското образование³

Земји во коишто женските деца најмалку се образуваат:

- Сомалија (2 години)
- Еритреја (4)
- Централна Африканска Република, Чад, Брегот на Слоновата Коска, Цибути и Нигер (5)

Земји во коишто девојките најмногу се образуваат:

- Австралија (21 година)
- Исланд и Нов Зеланд (20)
- Куба (19)
- Данска, Финска, Ирска, Норвешка и Словенија (18)

² <http://childrensrightsportal.org/world/right-to-education/>

³ Извор: *World Fact Book, 2013*,

Застапеноста на женската писменост⁴

Земји со најмала застапеност:

- Авганистан (12,6%)
- Нигер (15,1%)
- Буркина Фасо (15,2%)
- Јужен Судан (16%)

Земји со највисока застапеност:

- Андора, Финска, Гренланд, Лихтенштајн, Луксембург (100%)
- Азербејџан, Барбадос, Литванија (99,7)
- Ерменија (99,4%)
- Белгија, Бермуда, Исланд, Ирска, Северна Кореја, Монако, Холандија, Нов Зеланд и САД (99%)

АЗИЈА

Само половина од жениите на 15 години и постари, знаат да читаат и пишуваат. Една третина од девојките во Индија не завршуваат основно училиште. Повеќето семејства сè уште не им дозволуваат на жените да работат, освен во некои области каде што доминираат жените во наставата и здравствената заштита. Но кај мајките од урбаните средини и средната класа е зголемена свеста дека нивните ќерки ќе имаат подобри шанси за работа ако имаат образование.

4 Извор: *World Fact Book*, 2013

- **ПАКИСТАН:** Во федерално-административните племенски области на северозападните граници на Пакистан, неписменоста е 96 проценти – многу повисока отколку во другите делови на земјата. Талибанците уништија стотина училишта и се закануваа на раселените семејства со насилство, ако ги пуштат женските деца во училиште.⁵ Во 2012 година, на светските насловни страници се појави 14-годишна пакистанска девојка од долината Сват, која беше застрелана во глава поради тоа што ги напушти талибанците, сакајќи да се образува. Малала Јусафзаи беше префрлена во Велика Британија, и откако ѝ беше направена операција на черепот, успеа да се спаси и да го продолжи образованието. Во 2013 година, Шаназ Назли, 41-годишна учителка беше застрелана заедно со своето дете на пат кон работа во едно женско училиште. Пакистанската влада за првпат се согласи да донесе задолжителен закон за бесплатно образование и обезбеди стипендии за три милиони деца.
- **Авганистан:** Само 6 проценти од жените кои се на 25-годишна возраст и постари, имаат некое формално образование. Талибанците повторно имаат доминантно влијание и напаѓаат со вооружени групи, спротивставувајќи се на женското образование и отежнувајќи го школувањето. Некои девојки биле осакатени со киселина или им ставале отров во водата за пиење.⁶
- **Турскиот** претседател одобри контроверзен нацрт-закон во 2012 година, со којшто се продолжува задолжителното образование до 12 години, но се овозможува школување во

5 <http://www.brookings.edu/research/opinions/2009/06/11-pakistan-education-winthrop>

6 <http://www.cnn.com/2012/09/26/world/asia/cnnheroes-afghan-schoolgirls>

домашни услови по првите осум години, за којшто критичарите велат дека со тоа се поддржува практиката на деца-невести.

АФРИКА

Од 22 земји од целиот свет каде повеќе од половина се неписмени, 15 се во Африка. Во 47 земји од вкупно 54, девојките имаат 50 проценти помали шанси за целосно основно образование. Во Субсахарска Африка, според УНЕСКО, јазот помеѓу половите значително се проширува во средното образование, каде се запишуваат само шест девојки на секои десет машки. Во деветнаесет земји, стапката на комплетно завршено средно училиште за адолесцентните девојки е помала од 5 проценти.

- **Сомалија:** Само 42 проценти од децата на училишна возраст одат во училиште, а од нив – 36 проценти се девојчиња. Според УНИЦЕФ, 28 проценти од девојките се во средно училиште. Само 15 проценти од наставниците се жени, од кои повеќето се неквалификувани.
- **Уганда:** 85 проценти, рано го напуштаат образованието.⁷

БЛИСКИ ИСТОК

Запишувањето на девојчињата во училиште во **Јемен** е најниско од сите земји на Средниот Исток, а само околу половина од девојките завршуваат основно училиште. На образованието не се придава висок приоритет како на чистотата, а мешаните училишта и недостатокот на женски наставници значи дека

7 GirlEffect

девојчињата се често задржувани дома, особено во руралните места. Раните бракови се традиционални.

- Во **Саудиска Арабија**, само 23 проценти од девојките беа запишани во средно училиште во 1980 година. Сепак, сега, процентот на девојки кои имаат високо образование значително се зголеми, а владата обезбедува многу стипендии. Универзитетските резултати на жените во Саудиска Арабија ги надминуваат оние на мажите. Сепак, сè уште им е забрането да извршуваат одредени професии како новинарство, архитектура, да бидат инженери, и не смеат да се занимаваат со право. 85 проценти се вработени во образованието.

ЛАТИНСКА АМЕРИКА

ЛАТИНСКА АМЕРИКА има целокупно подобрување во образованието на девојките, но сè уште постојат многу големи празнини. На пример, според УНЕСКО, помалку од една третина од жените во Боливија знаат да читаат и пишуваат. Домородното население често во голема мера е запоставено. Распространетоста на имигрантите и детскиот труд во рудниците, фармите и плантажите со банани во некои места сè уште придонесуваат за нееднаквата посетеност на училиштата за момчињата и девојчињата. Во врска со високото образование, жените во културите каде што доминираат мажите во Латинска Америка и на Карибите се обесхрабени да влезат во инженерскиот сектор или во високонаучните полиња, со исклучок на медицината. Иако девојките се покажуваат како подобри од машките и почесто продолжуваат на високо образование, сè уште мажите заработуваат многу повеќе на работното место и насилството против жените останува сè уште со висока застапеност.

СЕВЕРНА АМЕРИКА

- Во **САД**, за изненадување, една на четири девојки не завршуваат високо образование. Стапката на напуштање на училиштата е дури повисока кај малцинствата.⁸ Дваесет проценти од возрасните Американци се функционално неписмени. Девојките во **Канада** покажуваат поголема посветеност во своето образование отколку момчињата, и помала е веројатноста да се откажат. Сепак, 42 проценти од возрасните во Канада помеѓу 16 и 65 година имаат слаби образовни резултати.⁹

ЕВРОПСКАТА „ФУНКЦИОНАЛНА НЕПИСМЕНОСТ“

Една од пет 15-годишни девојки или приближно 75 милиони од возрасните во Европа, според извештајот на ЕУ немаат основни познавања за читање и пишување.¹⁰ Според извештајот на Светската фондација за писменост во 2012 година, 47 проценти од возрасните во Италија имаат проблеми со читањето и пишувањето; истото се однесува на секој петти возрасен во Ирска и во Велика Британија, 18% од жителите на Белгија, 16% на Швајцарија, 14% на Германија и 11% на Холандија. Тоа значи дека тие можат да имаат потешкотии со пополнување апликација за работа, со читање извештај од банка или декларации на хранливи продукти.¹¹

8 Националниот центар за закони на жените

9 <http://www.literacy.ca/literacy/literacy-sub/>

10 <http://ec.europa.eu/education/literacy/what-eu/high-level-group/documents/literacy-report.pdf>

11 <http://www.thesun.co.uk/sol/homepage/news/politics/4226467/Illiterate-Britain-Scandal-of-one-in-5-adults-battling-to-read-and-write.html>

- Европа има популација од 10 до 12 милиони **Роми**. Нивото на образование, низ целиот свет, е особено ниско меѓу оваа популација. УНЕСКО тврди дека половина од ромските деца не успеваат да завршат основно образование. Девојчињата често се мажат на многу мала возраст. И со тоа им се оневозможува образованието.

Како влијае образованието на растот на населението, степенот на смртноста на доенчињата и приходот

- Образованите жени имаат просечно по две деца, додека необразованите жени имаат најчесто шест до осум деца.
- Здравјето на мајката и нејзините деца има директна врска со образованието. Покрај тоа што имаат помалку деца, едуцираните мајки почесто посетуваат клиники и се враќаат повторно таму ако нема подобрување. Всушност, образованието е еден од главните фактори што влијаат на стапката на смртност на децата до пет години. Детето родено од мајка која знае да чита има 50 проценти поголеми шанси да преживее до петгодишна возраст. За секоја година образование на мајката, веројатноста за нејзиното дете да умре како новороденче е намалена за 10 проценти.
- Една неодамнешна студија на 63 земји исто така покажа дека подобрувањето во образованието за жените е „најголемиот фактор“ за намалување на ненахранетоста кај децата.
- Семејствата со жени кои имаат какво било образование настојуваат да имаат подобро сместување, облекување, приходи, вода и санитарни услови. Ако стапката на писменост се зголеми двојно, за толку во просек се зголемуваат и приходите.¹²

12 http://www-01.sil.org/literacy/wom_lit.htm

- Околу **75 проценти** од децата без основно образование во земјите во развој, според УНИЦЕФ, имаат мајки кои не одеа на училиште.

Скоро една милијарда луѓе влегоа во 21 век без да можат да прочитаат книга или да си го напишат своето име.

ЧЕКОРИ ЗА АКЦИЈА

Обединетите нации воспоставија „Меѓународен ден на девојката“, на 11 Октомври 2012 година, за да се нагласи фактот дека раните бракови ги спречуваат девојчињата да го завршат нивното образование и да го исполнат својот потенцијал. Промовирањето на кампањата 10x10, глобална иницијатива којашто се залага за подобрување на образованието на девојчињата ширум светот, Планот за поддршка на кампањата на Велика Британија „Бидејќи јас сум девојче“ и други иницијативи што можат да се најдат во Прилог 2 под „Образование“.

СОС: Женско генитално осакатување

Според Светската здравствена организација, околу 140 милиони девојки и жени во светот живеат со последици од гениталното осакатување. На уште 6.000 девојки, секој ден им се заканува истата опасност.

Практикувањето на женското генитално кретење или осакатување (Female genital mutilation) (ФГМ) понекогаш се нарекува и женско обрежување, но овој термин е анатомски несоодветен и се однесува само на една мошне ретка процедура. Тоа прави лажна аналогија со машкото обрежување, една практика којашто за разлика од ФГМ, има религиозно значење и докажани здравствени придобивки.

Иако ФГМ нема поткрепа во исламските свети списи или закон, една на пет муслимански девојки живеат денес во заедници што ја спроведуваат оваа практика. Малку религиозни водачи, отворено зборувале против тоа.

Највисока застапеност има во Африка, каде се практикува во 29 земји, иако во некои од нив е нелегална. Во некои држави,

повеќе од половина од сите жени и девојки биле подложни на засекување. Овие бројки се намалуваат.

ШТО ЗНАЧИ ФГМ

Женско генитално осакатување значи отстранување на дел или на целокупните женски гениталии. Постојат три вида, а најопасна е инфибулацијата, којашто се врши во просек на околу 15 проценти од девојките. Оваа процедура содржи клиторитектомија (отстранување на дел или на целиот клиторис) и ексцизија (отстранување на дел или цела *labia minora*, внатрешните „усни“, коишто ја опкружуваат вагината; и кратење на *labia majora* или надворешните „усни“) за да се добие груба површина. Овие потоа се шијат или се држат заедно, за да се формира капак околу вагината кога ќе зараснат. Се остава мал отвор којшто дозволува урината или менструалната крв да истекува. Во други помалку конвенционални форми на инфибулација, се отстранува помалку ткиво и се остава поголем отвор.

Огромното мнозинство (85%) од ФГМ во Африка се состои или од клиторитектомија или од ексцизија. Исто така, ова се практикува и во земјите на Средниот Исток: Египет, Оман, Јемен и Обединетите Арапски Емирати. Во Цибути и Централната Африканска Република, се проценува дека 95 проценти од жените се инфибулирани.

Сечењето кај девојка може да се извршува во секое време, почнувајќи веднаш после раѓањето до нејзината прва бременост. Понекогаш тоа се смета како ритуал на созревање. Но најчесто се прави на возраст од четири до осум години. Лицето кое го изведува ова најчесто е постара жена или бербер, бабица или традиционален исцелител или квалификуван доктор.

Само богатите имаат пристап до доктор и анестетици. Најголемиот број девојки не добиваат никаква подготовка ниту аналгетици. Тие едноставно се држат притиснати додека назначениот „хирург“, тоа го изведува со скршено стакло, тенок лим, ножици, жилет или слични работи. Во тек на инфибулацијата, се користат трнови или конци за да ги држат двете страни на лабија мајора заедно, а нозете на девојката можат да се држат врзани заедно околу 40 дена. Понекогаш се става антисептичка пудра или најчесто пасти што содржат лековити растенија, млеко, јајца, пепел или ѓубриво за коешто се верува дека го олеснуваат оздравувањето. Девојката ја носат на одредено место за закрепнување, каде што ако мутилацијата се случила како дел од церемонија на иницијација, таа добива традиционална настава.

ЗОШТО ФГМ?

Во многу култури каде што се практикува женското обрежување, тоа е длабоко вкоренет дел од културата. Девојките кои поминуваат низ ова се сметаат за почисти и поженствени. Бидејќи нема да бидат прифатени како возрасни жени или не можат да се мажат – без овој ритуал, притисокот да се согласат е огромен. Родителите исто така веруваат дека ФГМ ја редуира женската сексуална желба и со тоа ја заштитува честа на нивните ќерки, дури многумина погрешно веруваат дека ја зголемува плодноста. За инфибулацијата, во основа се мисли дека ја заштитува честа на семејството.

Мавританските жени извојуваа победа во 2012 година, кога муслиманските свештеници и научници прогласија фетва, верски декрет против многувековната практика. Околу 72 проценти од жените во Мавританија биле подложни на ФГМ.

- Бројките покажуваат дека дури до 90 проценти од египетските жени страдаат од мутилација. ФГМ беше легално забранета во 2008 година, но сè уште е вообичаена, а некои политичари и понатаму повикуваат на легално возобновување на оваа практика.

„Како можеме да ги оставиме нашите ќерки без обрежување? Беше цитиран градоначалникот на еден египетски град. „Владата може да прави што сака, исто така, и ние ќе правиме што сакаме. Ние ќе ги обрежуваме нашите ќерки без обсир на казните.“

Една 43-годишна професорка по биологија од Судан, објаснува: *„Ние сме воспитувани да веруваме дека ќе не снајдаат сите зли работи ако не се обрежиме. Тоа се прави на толку млади години... Тоа навистина се прифаќа, како нешто што така треба, но проблемите дојдоцна кога си жена, изгледа дека немаат врска со тоа“.*

ПОСЛЕДИЦИТЕ

За обрежаните не постојат здравствени бенефиции. Непосредниот ефект е силна болка, шок, крвање, тетанус или бактериски инфекции, задржување урина, отворени рани – дури и смрт. Девојките кои поминуваат низ ова, често се уплашени за животот, ментално и физички. Во деновите по оваа процедура, често се развиваат сериозни инфекции и апсцеси. Инфибулацијата може исто така да доведе до долготрајна инфекција на уринарниот тракт, оштетување бубрези, камења, цисти, инфекции од опструкција на менструалното течење, дури и неплодност.

Можна дополнителна опасност за сите видови женско генитално осакатување е дека повторна употреба на ист инструмент на повеќе девојки, како што понекогаш е случај, може да предизвика ширење на ХИВ. Трајното оштетување на гениталиите може да го зголеми ризикот од ХИВ инфекции при сексуален однос.

Многу жени изјавиле дека на нивната прва брачна ноќ, нивните мажи морале да користат нож за да го прошират отворот за сексуален однос. Ако некој може да замисли како импровизирана операција може да доведе до понатамошно оштетување на младите невести.

За време на породувањето, лузното ткиво што останува од гениталиите може да се искине. Жените кои биле инфибулирани, мора да бидат сечени за да се овозможи породувањето. По секое породување, отворот повторно се зашива.

ИМИГРАНТСКИТЕ ЗАЕДНИЦИ ШИРУМ СВЕТОТ

Имигрантите и бегалците ја спроведуваат оваа практика и во земјите од развиениот свет. И покрај законската забрана во поголемиот дел од Западот, пола милион девојки сè уште се принудени да се подложат на оваа сурова и непотребна процедура во Европа: повеќе од 75.000 жени во Велика Британија, 65.000 во Франција, а 30.000 во Германија.¹ Други илјадници страдаат нечујно во Австралија и САД. За да се избегне гонењето, родителите често ги носат своите ќерки назад во земјите од каде што потекнуваат, за изведување на ритуалот.

1 <http://www.desertflowerfoundation.org/en/what-is-fgm/fgm-in-europe-facts/>

„Имам кошмари. Јас никогаш не се справив... Ми треба операција. Имам лузно ткиво... Ќе живеам со него до крајот на животот... Но една работа е сигурна, никогаш нема да престанам да се застапувам против ФГМ. Живеам за да кажам и да бидам глас на безгласните.“
– Машуа, жртва од Кенија.

Многу групи водат кампања против широко распространетата повреда на човековите права. (Види агенции во Прилог 2) Сепак, во некои места има голем број извештаи за насилство и смртни казни врз девојки и жени кои се залагаат против женско генитално осакатување.

Во 2008 година, Светското здравствено собрание усвои резолуција за елиминација на женското обрежување, и во декември 2012, Генералното собрание на ОН усвои слична резолуција. Земјите треба да изодат долг пат додека овој закон го направат реалност.

ЧЕКОР НА АКЦИЈА

„ФГМ“ во Прилог 2 набројува многу иницијативи ширум светот, коишто се залагаат за запирање на оваа осакатувачка практика. Сите ние треба да застанеме зад нивните напори и да ги охрабриме другите да се придружат.

*„Послушај ја, о Господи, мојата моли́тва,
послушај ги моите́ по́вици, не премо́лчувај на моите́
солзи. Зашто́ сум придојденец кај Тебе,
како сите́ мои́ шакво́ци.“*

Псалм 39:12

9

СОС: Убиство на женски бебиња и фетуси

Намерношџо убиство на женскишџе деца, љред и љо раѓање, е наречено „најѓолемиошџ холокаустџ во човечкашџа истџорија“.

Бројот на жртвите на убиства, базирани на полот, низ вековите надминува илјадници милиони. Во стариот Рим, женските бебиња биле убивани бидејќи повеќе преферирале машки. Денес, женскиот фетусид многу често се среќава во Јужна, Југоисточна и Централна Азија.

ИНДИЈА

Околу 3 милиони индиски девојчиња „исчезнаа“ од популацијата во земјата, во 2011 г., поради женскиот инфантицид, според *Децашџа на Индија 2012: Сшџаистџичка оценка* – Преференцијата за синови

резултираше со 12 милиони абортирани девојчиња во изминатите три децении.¹

Раѓањето женско дете е секогаш лоша вест во сиромашните индиски семејства, поради огромниот мираз што ќе се бара од нив кога ќе се мажи. Иако обичајот за плаќање на семејството на младоженецот беше официјално забранет со Законот за мираз во 1961 година, практиката е сè уште мошне присутна. Миразот може да чини неколку пати повеќе отколку што главата на семејството заработува за една година, и така, го банкротира семејството. Од друга страна, синот ќе го носи името на семејството и ќе привлече голем мираз што ќе донесе просперитет. Можеби затоа, родителите избираат да го прекинат животот на девојчето пред тој да започне. Развојот на пренаталните тестови за детерминација на полот во 1970 година водеше кон зголемување на селективните абортуси според полот. Дури и семејствата од повисоките касти можат да изберат фетицид како опција. Селективните абортуси според полот веќе дваесет години се нелегални, но само малку доктори беа казнети. Индија има повеќе од 40.000 регистрирани клиники за ултразвук и многу повеќе што не се регистрирани. Нивните реклами повикуваат на инвестиции од неколку стотици рупии за тестови за утврдување на полот, за да се спречат илјадници за некој иден мираз.

Бремените жени кои не можат да си дозволат пренатални тестови се обврзани да чекаат додека не се породат, за да го утврдат полот. Тогаш женските бебиња можат да бидат задушени, задавени или едноставно да бидат изгладнети до смрт. Други бебиња ги хранат со сол, млеко помешано со отров или со вдишување сув ориз за да се прободат нивните бели

1 Lancet

дробови. Денес се користат помодерни методи за да се избегне детекција, како предизвикување силна дијареа со неколку капки алкохол или завиткување на новороденчето во мокра крпа за да се предизвика пневмонија.

Во Раџастан, северна Индија, постојат цели села каде што раѓањето девојчиња не е дозволено со години. „Девојчињата се погребуваат во пустина и никој во кланот не прашува за новороденчето или тагува за загубата“, потврди еден висок полициски службеник. Неурамнотежениот сооднос помеѓу половите довел до појава на споделување на невестите, како во Раџастан така и во другите држави.

Само мал број мајки во последните години добиле доживојтни казни за чедоморство на новороденче; а други издржувале казна од шест месеци до три години. Сепак, одлуката најчесто ја донесува мажот или неговите родители, така што жената е исто така жртва како и нејзиното дете, и нема друг избор освен да се потчини или да страда со последиците.

Огромниот број абортуси и чедоморства во Индија, значи дека соодносот на жени и мажи продолжува да опаѓа. Во 2012 година имаше 940 девојчиња на 1.000 машки. Проценките на индиската организација за правата на детето вели дека 12 милиони девојчиња се раѓаат секоја година во Индија; сепак, еден милион умира на возраст до една година.

ПАКИСТАН

Во Пакистан, убиството на бебиња кај сиромашните родители е во пораст. Според портпаролот на фондацијата Еди, сè повеќе и повеќе тела на бебиња се собираат од улиците. „Можам

да кажам дека има 100 проценти зголемување во бројот на мртвите бебиња кои ги најдовме во текот на последната деценија. Девет од десет беа девојчиња. Тој додаде дека 1.210 тела биле пронајдени во 2010“.²

СЕВЕРНА КОРЕЈА

Бројни извештаи од избеганите од Северна Кореја укажуваат на веројатноста дека присилниот абортус и чедоморството се вообичаена практика во логорите на Северна Кореја.

КИНА

Кина води во светот по бројот на селективни абортуси според полот. Во 2013 година, Министерството за здравство на Кина најави дека во последните четири децении биле направени 336 милиони абортуси. Најголемиот процент на бебиња кои се убиени преку абортус или институционализирано убиство и запоставување биле девојчиња.

Чедоморството на женски бебиња во Кина датира многу пред Народната Република. До крајот на дваесеттиот век, на ќерките не им даваа име. Денес оние кои се родени во рурална средина сè уште даваат имиња „Алиди“, „Заоди“ или „Јинди“ – сите со исто значење „Донеси мал брат“. Ќерките биле нарекувани и „ларви во ориз“ бидејќи ја земаат храната што би можела да ги нахрани момчињата. Во кинеската култура, машкото може да заработи

2 <http://tribune.com.pk/story/105019/infanticide-on-the-rise-in-pakistan-statistics/>

повеќе, и тоа е синот кој се грижи за родителите во староста. Иако женското чедоморство во голема мера исчезна во текот на 1950 до 1970-тата, повторно се појави во 1980-тите, откако владата вовеле политика на „едно дете“. Политиката водеше кон присилни абортуси и присилна стерилизација. Жена која има илегално дете може да биде казнета со „плаќање надомест за оптоварување на социјалните фондови“ од над 27.000 долари. Владата официјално забрани употреба на ултразвук за детерминација на полот, но многу доктори сè уште го употребуваат.

Во 2013 година започнаа кампањи во неколку кинески провинции, кои бараат сите жени на репродуктивна возраст кои имаат две деца, да подлежат на стерилизација. Оние кои навреме ќе се согласат добиваат финансиска награда, а оние кои одбиваат се исклучени од социјалната заштита и медицинска грижа и нивните деца не можат да се запишат на училиште.³

120 момчиња се раѓаат на секои 100 девојчиња и тоа е најлошиот сооднос помеѓу половите во светот. Се предвидува дека до 2020 година ќе има 30 милиони повеќе мажи во Кина отколку жени на возраст за стапување во брак. Водачите стравуваат дека оваа ситуација е штетна за социјалната и економска стабилност на земјата, и ги поттикнуваат и киднапирањето и трговијата со жени.

НА ЗАПАДОТ

Селективните абортуси според полот не се ограничени само во азиските земји. Ова е всушност растечки тренд на Запад. Во **Шведска**, на пример, абортусот на бебиња врз основа на

³ <http://www.christiannewswire.com/news/6515972254.html>

нивниот пол не е нелегално. Во **Британија**, пратениците во 2013 година ја повикаа владата да ги собере статистичките податоци за полот на абортираните бебиња, откако беше откриено дека жените во „некои заедници“ родиле невообичаено поголем број машки од женски деца.⁴

Во **САД**, последните четири години, шест студии покажале дека има илјадници „исчезнати девојчиња“, многу поради селективни абортуси според полот, посебно меѓу имигрантите од неразвиените земји. Само три држави ја забранија оваа практика. Законот против пренаталната дискриминација, којшто би требало да ги забрани овие абортуси на национално ниво, беше поразен во 2012 година.

Канада е единствената држава на Запад којашто нема заштита за неродените. Од 1969 година повеќе од четири милиони деца биле абортирани; оваа година, други 100.000 бебиња ќе бидат убиени и тоа со државни пари. Абнормалниот сооднос помеѓу половите во заедниците со голем процент на Индијанци, заедно со зголемувањето на тестовите за одредување на полот, исто така укажува на постоење селективни абортуси според полот.⁵

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

11 Октомври е утврден од Обединетите нации како
Интернационален ден на девојчето, за унапредување

4 <http://www.christianconcern.com/our-concerns/abortion/mps-urge-government-to-monitor-gender-of-aborted-babies>

5 http://www.nationalreviewofmedicine.com/issue/2007/09_15/4_policy_politics02_15.html#top

на животите на девојките од целиот свет. Научи повеќе од *dayofthegirl.org* и направи напор ова да го привлече вниманието на луѓето кои ги познаваш.

Поддржувај ги кампањите како оние на Општеството за заштита на неродените деца, Правата на жените без граници и кампањата 50 милиони исчезнати. Интернет-адресите се наведени во Прилог 2, под „женски инфантицид“.

„Зашто ти ги создаде моите бубрези, ме истака во мајчиното крило. Ти благодарам што сум создаден толку чудесно, што се твоите дела прекрасни. Мојата душа тоа добро го знае. Моите коски не Ти беа скриени додека се создавав во тајност, истакаени во длабочината на земјата. Твоите очи го видоа мојот зародиш, веќе сè беше зайишано во твојата книга; деновите ми беа одредени уште додека не беше ниеден.“

Псалм 139:13-16

СОС: Полова нееднаквост

Статистиките јасно кажуваат дека нема регион во светот каде мажите и жените имаат еднакви легални, социјални и економски права.

Овие страници ги се однесуваат на разликите помеѓу мажите и жените, освен во областа на здравството и образованието, коишто се покриени во други глави.

ИНДЕКС НА ПОЛОВАТА НЕЕДНАКВОСТ

Извештајот на Обединетите нации за човековиот развој вклучува Индекс на родова нееднаквост, којшто ја мери нееднаквоста помеѓу мажите и жените во областа на репродуктивното здравје, еманципацијата и учеството на пазарот на трудот. Најновото истражување открива дека земјата со најголем јаз помеѓу половите е **Јемен**, а потоа следуваат **Авганистан, Нигерија, Саудиска Арабија, Демократска Република Конго, Либериа, Централна Африканска Република и Мали**.

УЧЕСТВО ВО ПОЛИТИКА

Во многу земји ширум светот, жените продолжуваат да бидат помалку застапени. Во просек, еден од пет члена на националните парламенти е жена и до печатењето на книгава, арапските земји имаат најмал број, па потоа следуваат земјите на Пацификот. Жените во Нордиските земји имаат најголема застапеност. Жените-министри имаат поголеми шанси да бидат избрани или назначени да служат во социјалната отколку во извршната власт, политичка, економска или правна служба во владата.

Разликата е најочигледна кога се анализира бројот на кандидатите за локални или национални позиции. Во **Ерменија**, на пример, беа избрани само девет жени од вкупно 397 места за градоначалник или шеф на локална власт во 2012. Во **Кенија**, на изборите во 2013 година, неколку жени – кандидати се повлекоа од трката откако машките ривали употребија физичко и психичко насилство за да ги заплашат. Жените во Пакистан се спротивставија на талибанските смртни закани да се кандидираат на општите избори во 2013 година, иако шансите да победат беа мали. Уставното тело на **Иран** ја отфрли можноста, жените да се кандидираат на претседателските избори.

Во 2013 година, од 189 влади, жените добија само 17 највисоки позиции во државата. Наспроти шансите и покрај културата на 'мачоизмот', жените во **Латинска Америка** се придвижуваат нагоре на политичката скала, со повеќе жени претседатели на државата отколку во која било друга област.

ПЛАТИ И МОЖНОСТИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

„Жените сочинуваат околу две третини од светската работна сила, а сепак, заработуваат само една десетина од светските примања.“ – Барбер Б. Конабле Џуниор, поранешен претседател на Светска банка.

- Номиналните плати на жените се за 17 проценти пониски од тие на мажите.¹
- Постои директна поврзаност помеѓу зголеменото учество на женскиот труд и економскиот пораст. Се проценува дека ако платите на жените пораснеа на исто ниво како кај мажите, ГДП на Америка би бил за девет проценти повисок; во еврозоната за 13 проценти повисоко; а во Јапонија би се зголемило за 16 проценти.²
- Во **арапските земји** само 28 проценти од жените учествуваат во работната сила.³
- Во **САД**, една студија на 400 најголеми компании во Калифорнија покажа дека мажите сè уште држат приближно девет од десет најскапо платени менаџерски позиции во управни одбори.⁴ Во 2012 година, односот на женската и машката неделна полновремена заработувачка беше 80,9 проценти, што претставува пад на повеќе од еден процентен поен од 2011 година, кога тој сооднос беше 82,2 проценти. Ова укажува дека неделната разлика во платите помеѓу половите е 19,1 процент за 2012 година. Средната неделна

1 УНИФЕМ

2 ЕСРАТ

3 Светска банка

4 <http://gsm.ucdavis.edu/innovator-article/glass-ceiling>

заработувачка на жените во 2012 година беше 691 долар, маргинален пад во споредба со 2011 година; просечната неделна заработувачка на мажите беше 854 долари, маргинално зголемување во споредба со 2011.⁵

- **Латинска Америка и Карибите:** Жените со поголемо образование од мажите сè уште се концентрирани во пониско платени професии како настава, здравствениот или услужниот сектор. Разликата во платите се намалува во последните години, но со бавно темпо. Во **Мексико**, жените кои се во редовен работен однос посветуваат дополнителни 33 часа за домашните обврски неделно, додека просечното неделно учество на мажите е шест часа.⁶
- Жените сочинуваат околу 60 до 80 проценти од работната сила што е вклучена во производството за извоз во светот во развој, но се очекува светската економска криза да создаде 22 милиони невработени жени. Кога има рестрикции, први ги отпуштаат жените.⁷

НЕЕДНАКВОСТА ВО ИСЛАМОТ

Како што покажува Индексот за полова нееднаквост на Обединетите нации, најголемите родови разлики се јавуваат во исламските држави. Во новиот извештај за родовото насилство, напишан од американскиот институт Хадсон за Набљудување на светот, се опишува големиот недостаток во еднаквоста помеѓу мажите и жените. Во муслиманските држави, тоа значи дека сите

5 Институт за истражување на женските политики, табела со податоци

6 <http://www.iadb.org/en/news/webstories/2012-10-15/wage-gap-between-men-and-women,10155.html>

7 ILO

жени во овие општества се структурно подложни на постојано насилство и дискриминација во нивните секојдневни животи.⁸

Прељубата и други морални прашања

- **Иранскиот** закон гласи: „Каменувањето на прељубникот или прељубницата ќе се изврши кога секој ќе биде поставен во дупка и закопан со земја – тој до појас, а таа до гради“. Според исламскиот закон, ако можеш да избегаш, стануваш слободен. Очигледно ниедна жена не може да избега ако е закопана скоро до вратот.
- Во времето на **либискиот лидер** Гадафи, девојките и жените кои преживеале сексуални напади или се осомничени за морален криминал, биле ставани во „социјални рехабилитациони центри“. Тоа всушност беа затвори од коишто не можат да излезат, освен ако некој маж не се согласи да се ожени за нив или семејството да ги земе назад.
- Законот на **Обединетите Арапски Емирати** нуди мала оштета за жртвите на силување. Повеќе од 50 проценти од жените, жители на Емиратите, кои одговорија на анкетата, изјавија дека тие не би пријавиле силување на полиција, бидејќи самата жртва ќе биде казнета и судена за вонбрачен секс. Самиот напад нема да има соодветна истрага.
- Во **Кувајт**, и двајцата, женетиот маж и мажената жена кои извршиле прељуба се казнуваат со една до три години затвор. Сепак, мажот се соочува со оваа казна само ако прељубата е извршена со знаење дека жената е во брак, додека жените се казнуваат дури ако не знаеле.

8 <http://www.worldwatchmonitor.org/research/2533678>

- Во **Авганистан**, во 2013 година беа затворени 600 девојки поради „морален криминал“, зголемување за 50 проценти во однос на претходната година и пол. Овој „морален криминал“ обично вклучува бегане од незаконски принудни и малолетни бракови под 16 години или семејно насилство со тепање, бодене, палење, силување, присилна проституција, киднапирање и „закани за убиство поради чест“. Практично ниеден од случаите немал истрага за насилство, а уште помалку осуда или казнување. „Бегането“ или напуштањето на домот без дозвола, според авганистанскиот кривичен закон не е кривично дело, но авганистанскиот врховен суд им наложува на судиите да ги казнуваат како криминалци, жените и девојките кои бегаат.⁹
- Амнести интернешнал и сомалиските медиуми во 2012 година објавија дека исламската милиција во **Сомалија** обвини 13-годишно девојче за прељуба, откако таа пријави дека ја силувале тројца мажи. Таа беше каменувана до смрт од десетици мажи на еден стадион, исполнет со 1.000 луѓе.¹⁰

Старателски права

- Во **Бахреин**, каде што семејниот закон не е кодифициран, судиите имаат целосна моќ да го забранат старателството над децата од многу произволни причини. Бахреинските жени, кои се доволно храбри да се изложат и да се спротивстават на вакви насилства, во 2003 година биле тужени за клеветата од 11 судии во семејните судови.¹¹

9 <http://www.hrw.org/news/2013/05/21/afghanistan-surge-women-jailed-moral-crimes>

10 http://www.huffingtonpost.com/2008/11/02/13yearold-rape-victim-sto_n_140242.html

11 <http://forums.canadiancontent.net/international-politics/61857-womens-rights-middle-east.html>

- Во **Јемен**, старателството над децата е силно наклонето кон мажите, бидејќи мажите се сметаат за природни старатели над децата, додека на жените се гледа како на физички старатели кои немаат законски права.

Развод

- Член 1133 од **Иранскиот** цивилен закон вели: „Мажот може да се разведе од жената кога ќе посака, и не мора претходно да ја извести“.
- Во Либан, тепаната жена не може да побара развод врз основа на злоставување, без изјава од сведок. Лекарскиот извештај што го потврдува злоставувањето не е доволен.¹²

Рај и пекол

- „На секои илјада мажи, само еден ќе оди во ѓеколоџи. Но, од илјада жени само една ќе се најде во рајоџи.“
- Мухамед вели: „Го видов ѓеколоџи и ѓовекеџи од неѓовиџе жиџели беа жени“.

Овие изјави се *хадиси*, дел од традицијата, а не дел од Куранот, но многу се почитуваат бидејќи се верува дека се нешто што пророкот кажал или направил или дозволил. Во сите записи, уживањето во рајот најмногу е ветено на верните мажи. Затоа, многу верни муслимански жени живеат во страв од смртта.

¹² Исто.

Наследство

- „На мажиџе ѓорџија шџо одговара на ѓорџиџе за две жени.“ Овој цитат од Куранот, сура 4:11, укажува на тоа дека ќерките ќе примат само половина од наследството на нивниот брат. Кога ќе почине мажот, жената добива само четвртина од наследството. Ако имал неколку жени, тие мора да ја поделат таа четвртина. Во **Обединетите Арапски Емирати**, жените можат да наследат само една третина од имотот, а мажите имаат право на две третини.

Молитва и пост

- Од **иранските** девојки кои имаат девет години, се очекува да носат *хиџаб* (муслиманска облека), повеќе да се молат и да бидат без храна и вода од утро до вечер за време на месецот рамазан. Момчињата не се вклучени во постот додека не наполнат петнаесет години.

Патување

- Мажите во **Египет** и во **Бахреин** можат да поднесат официјално барање на аеродром и да им забранат на нивните жени да ја напуштат земјата од какви било причини. Во **Ирак, Либија, Јордан, Мароко, Оман и Јемен**, мажените жени мора да имаат писмена дозвола од своите мажи за да патуваат во странство, а можат во тоа да бидат спречени од која било причина. Во **Саудиска Арабија**, жените мораат да добијат писмена согласност од нивните најблиски машки роднини за да ја напуштат земјата или да патуваат со јавен транспорт во други делови од земјата.¹³ На саудиските жени не им е дозволено да имаат возачка дозвола.

¹³ Исто.

Превезот и ограничувањата во облекување

Куранот не бара жените да бидат комплетно покриени или скриени. Секоја муслиманска култура наметнува свој кодекс на облекување на жените, почнувајќи од едноставна марама на главата до целосна наметка од глава до пети или *бурка*, како тие што се носат во Авганистан и Јемен. Најконзервативните жени носат и ракавици. Интересно е тоа што на мажите се посветува малку внимание за скромноста, иако пророкот Мухамед даде инструкции дека тие треба да бидат покриени од „папокот до колената“. Во народот Туарег од Северна Африка има мажи, не и жени, кои го покриваат своето лице за да не може непријателот да открие што мислат. Жените, велат овие мажи, нема што да кријат! Повеќе муслимани не ги почитуваат обичаите на оваа група луѓе, бидејќи на арапски „туарег“ значи „Оставените од Бог“.

- Жените во **Саудиска Арабија** можат да бидат осудени на смртна казна од религиозна полиција ако не се целосно покриени. Правилата за женското облекување се толку строги, што во 2002 година, верската полиција запре ученички да ја напуштат запалената школска зграда, бидејќи не носеле соодветни шамии и облека. Еден сведок изјавил дека тројца полицајци ги тепале ученичките кои се обидуваат да излезат. Во пожарот загинаа 15 девојки.¹⁴
- Во делови на **Пакистан и Авганистан**, има многу случаи на истурање киселина врз лицата на непокриените жени од екстремистите. Во египетските возови и автобуси, коптските девојки биле напаѓани со ножици од муслимански жени во хиџаб, кои им ја крателе косата на девојките бидејќи не носеле шамија. Додека многу муслимански жени го бранат велот, други се жалат дека се принудени да се покриваат.

14 <http://news.bbc.co.uk/1/hi/1874471.stm>

- Членот 102 од Уставот на Иран вели: „Жените кои ќе се појават на улица или во јавноста без пропишаниот „исламски хиџаб“, ќе бидат казнети со 74 удари со камшик“.

Права на гласање

- Во 2005 година, за првпат во историјата на земјата, **кувајтските** жени конечно добија полно право на глас.
- Обединетите Арапски Емирати во 2006 година, дозволија право на глас и за мажот и за жената.
- По одложувањето на правото на глас за жените во 2009 година, и во 2011, кралот Абдула во 2013 година најави дека на жените во Саудиска Арабија ќе им се дозволи да гласаат, и ќе им биде овозможено да се кандидираат за локални избори во 2015 година.
- Околу 10 милиони **пакистански** жени, едноставно не беа регистрирани за гласање, најмногу поради тоа што не им беа доделени лични карти.

Сведоци

Во многу шеријатски (исламски) судови, сведоштвото на жената има само половина од вредноста од сведоштвото на мажот. Затоа се бараат две жени за сведоци за разлика од еден маж. Исто така, сведоштвото на христијанин вреди половина од тоа на муслиман.

Други права

На **кувајтските** жени им е забрането да работат во судството и во војската, и имаат нееднакви права во бракот, и не им е дозволено да го пренесат своето државјанство на нивните деца и сопрузи, родени во други земји.

Исто така, нема еднакви права во законите коишто го регулираат социјалното осигурување, пензиите и наследството.

*„И заштоа Госѝод чека да ве ѝомилува и желно гледа
да се смили над вас; заштоа Госѝод е Бог на ѝравдаѝа
– блажени се сѝѝе шѝѝо се надевааѝ на Него!“
Исаија 30:18*

СОС: Девојки – војници

Десетници илјади девојки се само дел од проценетите 300.000 деца кои се борат во вооружените конфликти ширум светот. Некои од нив носат автоматско оружје на возраст од седум или осум години.

Понекогаш децата се нарекуваат „невидливи војници“, бидејќи владите го негираат нивното постоење. Тие се чуваат надвор од медиумското внимание и често завршуваат убиени, осакатени или напуштени. Огромно мнозинство на деца-војници се во редовите на невладините вооружени или бунтовнички групи.

Една 14-годишна девојка, која беше грабната да служи во една бунтовничка група во Сиера Леоне, рече: „Видов луѓе со отсечени раце, десетгодишно девојче кое беше силувано и потоа умре, и многу мажи и жени живи запалени... Многупати плачев длабоко во срцето, бидејќи не се осудував да заплачам на глас“.¹

1 Girls With Guns: An agenda on child soldiers for “Beijing Plus Five” COALITION TO STOP THE USE OF CHILD SOLDIERS, UK. http://www.essex.ac.uk/armageddon/themes/child_soldiers/index.html

ЗОШТО ДЕВОЈЧИЊА?

И девојчиња и момчиња се користат за готвење, носење вода и перење на облеката на армијата. Тие исто така носат прибор и опрема и можат да бидат користени како човечки штитови. Просечно, 40 проценти од децата-војници се девојки. Овие малолетнички редовно се силувани и може да бидат доделени на борците како жени или секс-робинки.

Сè поголем број девојки се вклучени во борбените дејствија. Камбоиските Црвени кмери ги ставаат на фронтот, на местата на најголеми борби. Или, девојките ги праќаат на непријателска територија за да дејствуваат како човечки мински детектори или шпиони.

Сузан, 16-годишно киднапирано девојче од Уганда, ја раскажа својата приказна: „Едно момче се обиде да побегне, но беше фатено... Му ги врзаа рацете, а потоа нè натераа нас, другите нови заробеници да го убиеме со стап. Се чувствував лошо. Го знаев момчето од порано. Бевме од исто село. Јас одбив да го убијам, но тие ми рекоа дека ќе ме убијат. Вперија пиштол во мене и морав да го направам тоа. Момчето ме праша, „зошто го правиш тоа?“ Му реков дека немам избор. Кога го убивме, ни намачкаа од неговата крв по рацете... Ни рекоа дека мора да ни го направат тоа за да не се плашине од смртта и да не се обидуваме да избегаме. Сè уште го сонувам момчето од моето село, кое го убив. Го гледам во моите соништа, тој зборува со мене и ми вели дека го убив за ништо, и плачам“.²

2 Ibid.

КАКО ГИ РЕГУТИРААТ ДЕВОЈКИТЕ?

Во некои земји е задолжително, оние под 18-годишна возраст, да служат во нивните воени сили. Тука има и земји коишто се потписнички на Незадолжителниот протокол на ОН против оваа практика во 2002 (види ја референцата подолу). Голем број други земји, вклучувајќи ги Австралија и Канада, прифаќаат 17-годишни волонтери. Момчињата во Боливија можат да бидат регрутирани и на возраст од 14, и најголем дел од овие вооружени сили на земјата се под 18. Децата-војници долго време се регрутираат во јеменската милиција и ирачката Ал Каеда – понекогаш наречени „младината на небото“. Обединетите нации ги нарекуваат сомалиските екстремисти од Ал-шабааб – киднапери на деца за да ги користат за војување. Во некои области, децата ги стрелаат ако се обидат да избегаат од регрутација.³

- *Бунтовничките групи киднапираат илјадници од нивните домови или од улица или преку банди. Мјанмар (Бурма) е единствената земја во Азија каде што владините вооружени сили вршат насилна регрутација на деца од 12 до 18 години. Цели групи на училишни деца биле киднапирани и регрутирани.*⁴
- *Сиромашниите родителите можат да ги продадат децата на вооружените групи. Според една студијата во Сиера Леоне, „многу мајки се радуваат да ги видат своите десетгодишни ќерки облечени во нова воена облека, носејќи калашников. За некои семејства, воениот плен што го носат децата дома ги убедуваат за потребата да испратат повеќе деца на фронт за да се зголемат оскудните приходи“.*

3 http://www.child-soldiers.org/global_report_reader.php?id=97

4 <http://www.amnesty.org.nz/files/Child-soldiers-factsheet.pdf>

- *Значителен број девојки-доброволци:* Тие можат да бидат мотивирани од идеологија или за да се одмаздат за злосторствата, нанесени на нивните семејства. Други волонтираат како обид да побегнат од домашната злоупотреба или експлоатација. Некои девојки, прифаќаат едноставно, за да бидат хранети и облечени. Во Сиера Леоне, една девојка, член на разбојничката армија, објаснуваше: „Ми понудија да избирам чевли и облека. Никогаш порано не сум имала пристojни чевли“.⁵
- *Несоодветна верификациска постајка за одредување на годините на новите регрути* во некои земји, значи дека постои веројатност, во безбедносните сили да служат малолетни војници

ПОСЛЕДИЦИ

Децата-војници се лишени од нивното детство, нормалната социјална интеракција и можностите за образование; некојпат, дури и од нивните животи. Траумите што ги доживуваат, често ги водат во долгорочна вина, срам, ниска самодоверба, кошмари и депресија. Обучувани да го заборават домот и семејството, некои не можат да го пронајдат својот пат за да се вратат во своите села. Ваквите девојки најчесто се отфрлени како „расипани“, независно од тоа дали биле присилно регрутирани.

Децата кои се повредени во војната, можат да бидат напуштени или да им се оневозможи соодветен медицински третман. Најчесто е губење екстремитети, глувост или слепило. Голем број девојки кои претрпеле сексуално насилство остануваат со

5 <http://www.lalkar.org/issues/contents/jul2000/Sierraleone.htm>

сида или други заболувања. Некои се со дополнителна грижа за децата кои ги родиле, кои исто така се стигматизирани. Малку земји имаат соодветна реинтеграциска програма за поранешните деца-војници, и тие не се спремни да се справат со такви огромни проблеми.

- **Судан** е познат како земја со најголем број деца-војници, и присилна регрутација на илјадници деца, помали од 12 години. Извештајот на Националниот совет за заштита на децата од 2011 година вели дека суданската народноослободителна армија неодамна грабна 900 деца од нивните семејства и ги одведе во воените кампови за обука. Во годините по потпишувањето на мировниот договор во 2005 година, три илјади деца беа ослободени; армијата вете дека ќе ги ослободи и останатите неколку илјади до 2014.⁶
- 90 проценти од северноугандските озлогласени „Сили на божјата армија“, предводени од Јозеф Кони, се состојат од малолетни деца, а повеќе од третина од нив се девојки. Повеќе од 30.000 деца, беа систематски киднапирани во последните 25 години. Во 2003 година, 45 деца се удавија во река, кога беа принудени да ја испитаат нејзината длабочина. 591 дете беше киднапирано помеѓу 2009 и 2012 година, а регрутирањата продолжуваат со несмалено темпо.⁷
- Исламистите во западноафриканската земја **Мали** ги купуваат децата за да служат како деца-војници, а на семејствата им плаќаат по 600 долари за дете, изјави еден

6 <http://learningenglish.voanews.com/content/south-sudans-army-promises-to-release-child-soldiers-142998905/608797.html>

7 <http://smallwarsjournal.com/jrnl/art/youth-lost-ugandan-child-soldiers-in-the-lord%E2%80%99s-resistance-army>

припадник на Обединетите нации.⁸ Во 2012 година, огромен број деца беа регрутирани и од националната армија на **Чад**.

- УНИЦЕФ изрази загриженост поради зголемувањето на бројот на регрутирани деца од бунтовничките сили и провладината милиција во Централна Африканска Република во 2013 година. Дури и пред почетокот на скорешните насилства, околу 2.500 деца биле дел од вооружените сили.
- Во Латинска Америка, **Колумбија** има повеќе од 14.000 деца, вклучени во милитантските групи, четвртина од нив девојчиња. Во **Шри Ланка**, младите тамилски девојки, најчесто сираци, беа постојано регрутирани од опозициските Тамилски тигри до средината на 1980-тите. Во **Непал**, и маоистите и владините сили регрутираат киднапирани и малтретирани деца.
- Во февруари 2013 година, претседателот на **САД** – Барак Обама, практично го поништи Законот за заштита на децата-војници од 2008 година. Овој Закон беше донесен едногласно од Конгресот како пречка за продажба на оружје на САД, на земјите утврдени од Стејт департментот како најлоши злоупотребувачи на деца-војници во нивната војска. Овој закон направи регрутирањето или користењето војници под 15 години да биде федерално кривично дело. На САД, ова ѝ даде авторитет да ги гони, депортира и да забрани влез на секој кој регрутира деца-војници, како и забрана за извоз на оружје и воен материјал во земјите што дозволуваат употреба на деца-војници.

8 <http://www.havocscope.com/price-to-buy-child-soldier-in-mali/>

И покрај ова, администрацијата на Обама ги отфрли санкциите кон некои земји во 2010 и 2011 година. Во последниот извештај стои, оти одлучил дека тоа не е од национален интерес на САД, да продолжи со овој закон, и затоа се откажал од примената за одредени земји како Либија, Јужен Судан, Јемен и делумно случајот со Конго.⁹

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Кампањата 0 под 18: Во 2010 година, Канцеларијата на специјалниот претставник на Генералниот секретар за деца и вооружени конфликти заедно со Обединетите нации започнаа кампања за да се постигне универзална ратификација на Опционален протокол за конвенција за правата на детето, за инволвираност на децата во вооружени конфликти. Една од целите е да се охрабрат сите држави, за да се зголеми возраста на доброволното регрутирање на минимум 18 години.

Разгледај ги идеите за собирање донации за соблекување на униформата и вклучување во училиштата.¹⁰

„О Господи, до кога ќе гледаш? Избави ми ја душата од нивните најади, одземи им го на лавовите единственото мое добро.“

Псалм 35:17

⁹ <http://www.mnnonline.org/article/18196>

¹⁰ www.warchild.org.uk.

СОС: Девојки на улица

Најмалку 150 милиони деца во светот живеат и/или работат на улица. Нив ги има и во развиените и во неразвиените земји. Се засолнуваат под мостови, на депонии, железнички станици, руинирани згради и по парковите во големите градови. Може да имаат контакт со фамилијата, но може да бидат и напуштени, избркани поради тоа што дома има многу усти за хранење или се сираци поради војна или од природни катастрофи. Најчесто тие бегаат од лошите ситуации за да се соочат со уште потешка: полициско насилство, трговија со луѓе, присилна работа или секс, изложеност на ХИВ и други инфекции, дрога и оружје. Необразовани, незаштитени и експлоатирани, просечниот животен век на детето од улица е четири години.

СЕКС-ТУРИЗАМ

Без разлика дали сте бизнисмен кој присуствува на конференција во Виена или сте на одмор во Тајланд, Мексико или многу други делови од светот, сексуалниот сервис може да биде вклучен во хотелскиот пакет. Ангажирањето во детскиот секс-туризам во другите земји нуди анонимност и пристап до малолетни партнери. Всушност, просечната возраст на жртвите постојано

се намалува; вклучува дури и многу мали деца и бебиња. Девојчињата од улица се примарна целна група. Во приморските одморалишта во Доминиканската Република, детските секс-туристи пристигнуваат во текот на цела година, од САД и Европа. Се проценува дека секоја година во Коста Рика има просечно од 10.000 до 20.000 илјади жени и млади девојки кои опслужуваат околу 25.000 до 50.000 секс-туристи од Северна Америка. Наместо сузбивање на оваа високопрофитабилна индустрија, владата ја легализираше проституцијата. Јужна Азија долго време беше омилената дестинација за детскиот секс-туризам, а Африка исто така бележи прилив на европски туристи кои бараат секс со деца. Малолетните деца може да ги пренесуваат преку границите на државата, за да ги користат за секс-туризам. Во некои случаи, клиентите филмуваат епизоди од експлоатацијата за да ги продаваат како детска порнографија. Некои влади прават напори да се реши оваа прашање. Бразил, на пример, има имплементирано национална кампања за подигање на свеста, а Италија бара од туроператорите да ги информираат патниците во врска со нивниот закон за сексуалната злоупотреба на деца. Но, зголемената популарност на секс-туризмот продолжува да зафаќа стотици и стотици малолетни девојчиња од улица.

Сиди-сираци

УНАИДС проценува дека од околу 16,6 милиони деца кои останале сираци поради сидата, 90 проценти од нив живеат во Субсахарска Африка. Многу од овие деца стануваат бездомници, присилени да го напуштат училиштето. Тинејџерки кои имаат одговорност за помладите браќа и сестри, понекогаш се впуштаат во „секс за преживување“, за да ги издржуваат. Веројатноста на девојчињата-сираци да бидат инфицирани со сида е трипати поголема отколку оние кои имаат родители. Исто така, тие и почесто се злоупотребувани.

Ширум светот, околу 50 проценти од сите сексуални злоупотреби се на девојки до 15 годишна возраст.¹

Детски „засолништа“

Девојките кои всушност не се на улица туку во згрижувачки домови, кои се направени за да ги заштитат, се исто така на ризик. Неодамна, азискиот центар за човекови права, изјави дека во „индиските пеколни дупки“², во период од 2001 до 2011 година, биле силувани повеќе од 48.000 деца во малолетничките затвори, засолништата и домовите за сираци. Вистинската бројка е непозната, бидејќи многу случаи не биле пријавени во полиција. Некои од нападите се случиле во приватни и домови управувани од невладини организации, а други пак, во владини објекти. Во вториот случај, сторителите биле членови на персоналот како чувари, готвачи, шофери, постари штитеници и лица од надвор. Индија има стотици нерегистрирани домови за згрижување деца, и покрај барањето да се регистрираат. Инспекциите ретко се вршат, допуштајќи да се шири злоупотребата и запоставувањето. За жртвите нема бегане.

Ваквата експлоатација не е ограничена само во Индија. Во 2013 година, во Оксфордшир, Англија, откриена е организирана група која демне девојчиња од 11 и 12 години од детските домови. Откако девојките се измамани, тие се силувани и од повеќемина истовремено, и се испраќаат да работат како проститутки.³

1 C3O

2 <http://www.achrweb.org/reports/india/IndiasHellHoles2013.pdf>

3 <http://www.independent.co.uk/voices/comment/how-could-so-many-years-of-horrendous-abuse-go-unnoticed-in-this-case-the-guilt-extends-way-beyond-oxford-sex-traffickers-8617339.html>

ГЛОБАЛЕН ПРЕГЛЕД

Америка

- **САД:** Секоја година, 2,8 милиони тинејџери бегаат од дома. Во текот на 24 часа од престојот на улица, една третина се заведени во проституција или порнографија. Националниот центар за исчезнати или експлоатирани деца проценува дека едно од секои пет девојчиња е сексуално нападнато пред да достигне полнолетство. Помалку од 35 проценти од случаите се пријавени на властите.
- **Канада:** Бегалците се само еден дел од младата популација бездомници, кои вклучуваат млади луѓе кои живеат во прифатилишта со нивните мајки или и двата родитела. Зголемен број малолетни бездомници стануваат плен на макроа. Во некои делови на Британска Колумбија, домородните млади го сочинуваат поголемиот дел од децата кои работат во секс-трговијата.

Просечно околу 50 милиони деца кои живеат на улица се од Латинска Америка. Повеќето се жртви на насилство, понекогаш и убиства од полицијата и другите органи и поединци кои би требало да ги штитат.

- Само во **Бразил** живеат околу 7 милиони деца на улица. Стотици од нив беа намерно убиени од „одредите на смртта“, составени од активни поранешни полицајци, како метод на социјално чистење.⁴

⁴ <http://www.independent.co.uk/news/world/americas/death-to-undesirables-brazils-murder-capital-1685214.html>

- **Боливија:** 60 проценти од децата кои живеат на улица, ги напуштиле своите домови поради семејно насилство.⁵
- УНИЦЕФ и другите групи, заедно проценуваат дека во **Колумбија** постојат помеѓу 20.000 и 35.000 сексуално експлоатирани деца, од странци кои видливо бараат малолетници на улиците.
- 90 проценти на девојки и момчиња кои живеат на улица во **Гватемала**, имале контакт со дрога и биле жртви на некаква форма на сексуално насилство.⁶
- 16.000 деца во Мексико се верува дека се сексуално експлоатирани.⁷
- **Перу:** Просечно 25.000 деца работат на градските улици; од нив шест проценти се на возраст под шест години. 97 проценти од децата користат дрога⁸. Околу 10.000 улични и обесправени деца во градот Лима умираат секоја година.
- Од 143 бездомни девојки и момчиња, кои беа интервјуирани во **Хондурас**, 100 проценти имаат барем една сексуално пренослива болест, и 48,1 проценти биле сексуално злоупотребени од некој член на нивните фамилии.⁹
- Околу 44 проценти, од околу 2.300 проститутки во трите најголеми црвени дистрикти во **Сан Салвадор**, се помеѓу 13 и 18 години.¹⁰

5 УНИЦЕФ

6 Коночиендо

7 ЕСРАТ

8 Конзорциум за улични деца

9 Конзорциум на улични деца

10 Деца од улица

Европа

Половина милион девојки и жени од Централна и Источна Европа им служат како проститутки на жителите на Европската унија.

- Трговците со луѓе наоѓаат спремни извори на млади девојки, помеѓу „дипломираните“ сираци од Источна Европа. Тие се оставени да се грижат сами за себе кога ќе наполнат 16 или 17 години; овие девојки немаат вештини за да се снајдат или да најдат работа. Во текот на 48 часа поминати на улица, повеќето ги собира руската или турската мафија. Статистички гледано, 90 проценти од девојките стануваат проститутки, најчесто против својата волја.
- Илјадници сиромашни ромски момчиња и девојчиња се присилени од криминални банди да просат и крадат. Мадридската полиција вели дека 95 проценти од децата кои тие ги собираат поради кражба од улиците, се под 14 години и се Роми од Романија.¹¹
- **Русија:** Оваа земја има околу 1,2 милиони деца кои живеат на улица. Најголемиот број од нив извршуваат опасни работи за да преживеат. Живеејќи на тавани и по подруми, тие одат под земја во циновски цевки под градот, за време на студените зими, дувајќи лепак за да се стоплат и да заборават на гладот. Повеќето од момчињата и девојчињата веќе на 11 години стануваат зависници од дрога. Осум проценти од нив се со болести или имаат ментални нарушувања. Русија има сериозно покачена стапка на ХИВ инфекции, главно поради инјектирање дрога, што значи

¹¹ <http://news.bbc.co.uk/1/hi/8226580.stm>

дека илјадници деца кои живеат на улица се инфицирани и без лекување.

- **Украина:** Сиромаштијата, алкохолизмот и семејното насилство фрлаат најмалку 160.000 деца на улица. Повеќето деца – бездомници имаат еден или повеќе родители, но тие не се во можност или не сакаат да преземат одговорност за нив.
- **Романија:** УНИЦЕФ проценува дека 350.000 деца се оставени од најмалку едниот родител, кој заминал за да најде подобра работа на Запад. Илјадници од таканаречените „миграциски сираци“ живеат во **Молдавија**. Понекогаш родителите одлучуваат да останат во странство и дури и да се оженат/омажат повторно. Децата оставени во многу лоши, пренатрупани услови, без многу надзор од возрасните, завршуваат трошејќи го најголемиот дел од времето на улица. Тие стануваат мошне подложни на експлоатација, вклучувајќи секс-туризам и трговија со луѓе.
- **Франција:** Хуманитарната организација Терд азил Франција, проценува дека околу 6.000 странски деца, повеќето од Авганистан и Бангладеш, секоја година ги ризикуваат своите животи за да дојдат илегално во Франција. Многу од нив доаѓаат во Париз, очекувајќи дека ќе бидат во можност да заработат и да испратат пари дома, на нивните фамилии. Бидејќи тоа е илегално, тие се соочуваат со влез на црниот пазар или преживување со просење.¹²
- **Германија:** Околу 20.000 деца и млади живеат на улиците, барем краткорочно. Според статистиките, направени од

12 <http://www.cnn.com/2012/05/17/world/europe/afghan-street-kids-in-paris>

германското Здружение за заштита на децата, во една од најбогатите европски земји, едно на секои пет деца е погодено од сиромаштија. Некои деца бегаат од семејно насилство или пак од запоставување во богатите домови.¹³

- **Грција:** Економската криза водеше кон зголемување на бројот на деца отфрлени на улица, од родители кои не можат да се грижат за нив. На ова се приклучуваат и стотици имигрантски деца – бездомници. Други деца се шверцуваат во Грција, првенствено од Албанија и Романија, за да работат за газди. Инволвираноста на малолетниците во секс-трговијата е зголемена за трипати од претходната деценија. Проституцијата е легална.
- **Велика Британија:** На секои пет минути по едно дете бега од дома. Секоја година, повеќе од 100.000 деца под 16 години ги напуштаат своите домови, бегајќи од негрижа и злоставување. Никој не го знае точниот број, бидејќи тие се обидуваат да останат незабележани. Велика Британија има само неколку прифатилишта каде што децата под 16 години можат едноставно да одат, без барање на некој авторитет. Девојчињата на возраст помеѓу 11 и 12 години се присилени и на проституција.

АЗИЈА

Азија секојпат била центар на секс-туризмот и експлоатацијата на деца.

- **Филипини** – Една од најпосакуваните дестинации за секс-туризам од Европа и САД. Се проценува дека 1,5 милиони

13 http://www.expatica.com/de/news/local_news/Growing-number-of-street-children-in-Germany_report-says—_3618.html

деца кои живеат на улица, работат како цепчии, питачи, продавачи на дрога или проститутки. Околу 20.000 девојчиња се жртви на проституцијата само во Метро Манила.¹⁴

- **Австралија:** 3.000 деца работат во секс-индустријата, некои дури помлади од десет години. Девојчињата работат во бордели, како придружба, улична проституција, порнографија, сексуални услуги и стриптиз. Секс-туризмот и педофилијата се сериозен проблем.
- Се проценува дека помеѓу 15 и 20 проценти од децата кои живеат на улица во **Виетнам** се ХИВ позитивни.¹⁵
- Една студија проценува дека 1.000 деца во Пном Пен, **Камбоџа**, живеат на улица; други 15.000 живеат во домови, но трошат шест и повеќе часови секој ден лутајќи на улица, за да заработат пари за своите семејства. Околу 88 проценти од загрозените деца имале сексуални односи со туристи, сметајќи дека со проституција се заработуваат повеќе пари за пократко време. Девојките во **Камбоџа**, кои живеат на улица, не траат долго, наскоро се продаваат во борделите.¹⁶ Само пет проценти од 5.000 деца кои живеат на улица во **Непал** се девојчиња, и нивната обврска е секогаш да се грижат за помладите. Во Покара, 90 проценти од ваквите девојчиња, сексуално се злоупотребуваат од сопствениците на хотелите и рестораните, како и од луѓе со кои работат заедно, пријатели и други локални жители.¹⁷

14 ЕСПАТ

15 Конзорциум за права на децата

16 Конзорциум за права на децата

17 Меѓународен план

- **Индија:** Од 10 милиони деца кои живеат на улица, едно на секои десет е девојче. Многу од нив умреле од sida или едноставно „исчезнале“.

АФРИКА

- Најголемиот дел од децата кои живеат на улица во Јужна Африка се на возраст од 13 до 16 години. Полицијата во Дурбан пронајде девојки помлади од 12 години, како го продаваат своето тело на улица.
- Се верува дека околу еден милион деца живеат на улиците во **Египет**, најмногу во Каиро и Александрија, главно поради семејно насилство.¹⁸
- **Сенегал:** Се проценува дека 20.000 деца се испраќаат како питачи, од нивните исламски господари во регионот Дакар.¹⁹
- **Демократска Република Конго,** и покрај големите природни ресурси и потенцијал за богатство, е една од најсиромашните африкански земји. Од околу 250.000 момчиња и девојчиња кои живеат на улиците, 70.000 живеат во главниот град Киншаса. Некои ги напуштаат своите домови за да побегнат од злоставување, а други се регрутирани да се борат со бунтовнички групи, и потоа се отфрлени.²⁰
- **Кенија:** Се проценува дека од 250.000 до 300.000 деца живеат на улиците, додека во извештајот на УНИЦЕФ се

18 Конзорциум за детските права

19 <http://www.globalgiving.org/projects/unite-and-educate-10-street-kids-in-dakar-senegal/>

20 <http://www.asafeworldforwomen.org/partners-in-africa/partners-in-drc/cofapri/cofapri-blogs/1749-drc-street-children.html>

вели дека неверојатни 30 проценти или повеќе деца помеѓу 12 и 18 години се вклучени во бизнисот со секс-туризмот. Околу 30.000 девојки од 12 до 14 години се сексуално експлоатирани во хотелите или приватните вили.²¹

- Многу деца на делтата на Нигер во **Нигерија** се обвинети за вештерство во последните години. Повеќе од 95 проценти од децата кои живеат на улиците во државата Аква Ибом се стигматизирани како „вештерки“ од пасторите и напуштени од своите родители, да живеат на улиците. Овие момчиња и девојчиња често се тепани, под тортура и сексуална злоупотреба од јавноста и полицијата.²²

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА:

Светскиот ден за децата од улица се одбележува секоја година на 12 април. Зошто не го искористиш овој ден за да го привлечеш вниманието за недостатокот на правата на децата кои живеат на улица? Вива Нетворк за Светскиот викенд за молитва за децата со ризик, којшто се одржува првиот викенд од јуни секоја година, е уште една можност. Вива им помага на организациите да се вмрежат подобро. Види Прилог 2 за интернет-страниците и други можности како би можел да се вклучиш.

21 ЕЦПАТ

22 <http://www.steppingstonesnigeria.org/street-children.html>

„Кој ђи покрива ушитѣ свои ђред ђискоѣтоѣ на сиромавиѣ, ѣѣѣ и самиѣѣ ќе Ѣишѣѣи – и нема да го чуѣѣѣ.“

Изреки 21:13

СОС: Здравјето и животниот век

Во сиромашните делови, здравјето на жените и девојките често е на дното на приоритетната листа на владиното внимание. Животниот век драматично е намален за милиони кои се родени во земјите во развој, главно поради следните проблеми кои можат да се решат.

Недостаток на пристап до чиста вода за пиење

Според Обединетите нации, 783 милиони луѓе ширум светот немаат пристап до чиста вода за пиење. Заболувањата што се поврзани со нечистата вода се вториот по големина убиец на децата, земајќи по еден живот на секои осум секунди. Околу пет милиони мажи, жени и деца умираат секоја година од нечиста вода за пиење. Ова се само некои од можните причини:

- *Шистозомија* (наречена уште и биларзија) е паразитска болест, предизвикана во најголем број случаи од зарамена вода, ендемична во 74 земји. СЗО¹ изјави дека во 2011 година, на 243 милиони луѓе им бил потребен медицински третман поради оваа болест. Околу 20 милиони страдаат од

1 Многу од информациите во овој дел се земени од Светската здравствена организација

последици како бубрежна инсуфициенција и карцином на мочниот меур.

- *Трахомата* ослепи шест милиони луѓе. Студиите покажаа дека соодветната вода за пиење ја редуцира инфекцијата со трахома за **25 проценти**.
- *Тифусната тиреска* годишно погодува околу 12 милиони луѓе, и е бактериска инфекција предизвикана од конзумирање контаминирана храна и вода.
- *Флуороза* е сериозно заболување на коските, предизвикано од зголемена концентрација на флуориди, коишто се јавуваат природно во подземните води. Ова е ендемична појава во најмалку 25 земји ширум светот, а погодува десетици милиони луѓе.

Туберкулоза: Веднаш по сивата, е најголем убиец во светот. Заболувањето е меѓу трите најголеми причини за смрт на жените од 15 до 44 години, и водечки убиец меѓу луѓето кои живеат со ХИВ. Се проценува дека 8,7 милиони се разболеле од туберкулоза во 2011 година. Во некои делови од светот, стигмата поврзана со туберкулозата исто така води кон изолација, напуштеност и развод.

Маларијата во Африка зема по еден детски живот секоја минута, иако може да се спречи и лекува. Исто така, предизвикува висока стапка на абортуси кај бремените жени, а стапката на смртност кај мајките е 10 до 50 проценти. Маларичната анемија се проценува дека предизвикува смрт на 10.000 бремени жени во светот.

Чекори на акција: Означи го Светскиот ден на маларијата на 25 април, и помогни во борбата против овој глобален убиец.² Со твоите пријатели, сподели изјави, слики, видеозаписи и други медиуми достапни за преземање од *конзорциумот за маларија*.³ Поддржувај ја кампањата „Ништо освен мрежите“, огромниот чекор во напорот за собирање средства за да се „испрати една мрежа за да се спаси еден живот“.⁴

Малите сипаници е најпозната заразна болест за човекот и водечки убиец во детството во земјите во развој, со околу 900.000 смртни случаи годишно. Сепак, едно на пет деца во овие земји не е имунизирано против мали сипаници.

ИСХРАНА

Неисхранетоста секоја година убива повеќе луѓе отколку маларијата, туберкулозата и сидата заедно.⁵ Несоодветната исхрана го запира растот на едно од четири деца во земјите во развој.

Недостаток на витамини

- **Недостатокот на витаминот D** го забавува растењето кај 30 проценти од децата во Кина, Јужна Азија, и Африка, според СЗО; исто така, ја намалува отпорноста на болести и ги прави подложни на нарушување на нивното ментално

2 www.worldmaliaday.org

3 www.malariaconsortium.org

4 <http://nothingbutnets.net>

5 УСАИД

здравје. Голем процент на деца од Кина и Монголија имаат **рахитис**, болест којашто ги прави коските меки поради недостаток на витаминот *D*.

Витаминот А: Се проценува дека секоја година 670.000 деца ќе умрат и 350.000 ќе ослепат поради недостаток на мала количина на витаминот *A* во нивната исхрана. *Хелен Келер Интернационал* проценува дека 4,4 милиони претшколски деца се скоро слепи поради овој недостаток, а 40 проценти од нив се во Индија. Недостатокот на витаминот *A* го зголемува ризикот за смртност на родилките.

- **Железо:** Повеќе од 30 проценти од светската популација – огромна бројка од две милијарди луѓе – се **анемични**, главно поради недостаток на железо. Тешката железо-дефицитарна анемија е причина за 20 проценти смртност при мајчинство.
- Недостатокот на јод е светска водечка причина за ментална ретардација и оштетувања на мозокот, коишто можат да се спречат.

СМРТНОСТА НА НОВОРОДЕНЧИЊА И ДЕЦА

Секој ден околу 10.000 бебиња се раѓаат мртви, и 10.000 новороденчиња умираат во рок од еден месец по раѓањето. Повеќе од 9 милиони деца умираат пред да наполнат пет години, а повеќе од една третина поради *ненахранетост*. Шест милиони од овие смртни случаи можат да се спречат. Во Субсахарска Африка, едно од осум деца умира пред неговиот петти роденден – 20 пати повеќе во споредба со развиените земји.⁶

6 УНИЦЕФ

Дијарејајџа убила повеќе деца во последните десет години од сите луѓе убиени за време на воените конфликти по Втората светска војна. Таа останува втората водечка причина за смртта на децата под пет години, убивајќи 1,8 милиони деца секоја година.⁷

Земји со највисока смртност на новороденчиња се **Авганистан** со 119 случаи на 1.000 живородени деца, потоа **Нигер** (108 смртни случаи), **Мали** (107), **Сомалија** (102) и **Централна Африканска Република** (95). Ако се спореди оваа висока стапка на смртност со Монако – само 1,8 случаи на 1.000 раѓања и Јапонија со само 2,2, следат со мала разлика Бермуда, Сингапур и Шведска.⁸

ОЧЕКУВАНИОТ ЖИВОТЕН ВЕК ЗА ЖЕНИ⁹

„Предвидувања за 2013 година“

10 земји со највисоко очекување

• Јужна Африка	48,5
• Свазиленд	49
• Чад	49,8
• Авганистан	51
• Гвинеа Бисо	51,1
• Зимбабве	51,7
• Цен. Африка. Реп.	51,8
• Намибија	51,9
• Лесото	52
• Мозамбик	52,8

7 УНИЦЕФ

8 Geoba.se, 2013 estimates

9 CIA World Factbook, 2012

10 земји со најниско очекување

• Монако	93,8
• Макао	87,5
• Јапонија	87,4
• Сингапур	86,2
• Сан Марино	85,8
• Хонг Конг	85,1
• Гернзи	85
• Андора	84,7
• Франција	84,7
• Италија	84,6

ЗЕМЈИТЕ ОДБЛИЗУ

- **Авганистан** — е едно од најопасните места на светот за бремените жени и малите деца. Секои 30 минути, една авганистанска жена умира за време на породување. Овие жени често страдаат и од туберкулоза, којашто е една од болестите со највисока стапка на смртност. Една од секои три жени искусиле физичко, психичко и сексуално насилство. 70 до 80 проценти се соочиле со принуден брак.¹⁰
- **Камерун:** Една од четири жени е изложена на „пеглање на градите“ или „рамнење на градите“, удирање и масажа на градите на девојка во пубертет, користејќи тежок и топол предмет, со обид да се запре нивниот развој или да исчезнат. Додека девојките чиишто гради почнале да растат се сметаат дека се зрели за секс во некои региони, мајките кои ја спроведуваат оваа практика велат дека тоа е начин

¹⁰ WHO & Integrated Regional Information Networks

да ги заштитат своите ќерки од малтретирање или рана бременост; тие едноставно ја штитат честа на фамилијата. Најчесто се користи методот за пеглање на дојките, дрвен толчник којшто обично се користи за толчење храна. Други користени алатки се лисја, банани, кокос, камења за толчење, мешалки, шпатули и чекани, загревани на јаглен.¹¹

- **Кина:** Поради постојаната политика на „едно дете“, занемарувањето на женскиот потомок е драматично видно. Според СЗО: „Во многу случаи, поверојатно е дека мајките ќе ги однесат своите машки деца на лекар – понекогаш и кај приватни лекари – и можат да бидат лечени уште во најраната фаза на болеста, порано отколку девојчињата“. Бремените жени во Кина се принудени да абортираат дури и во осмиот и деветтиот месец од бременоста.
- **Индија:** Податоците на Обединетите нации од 2012 г. покажуваат дека Индија е најопасното место во светот за женските бебиња. Едно женско дете во Индија на возраст од една до пет години има 75 проценти поголема веројатност да умре отколку едно машко дете. УНИЦЕФ вели дека околу 55 милиони деца под пет години во Индија се недоволно нахранети. Во голем број индиски домови, жените се последниот член во семејството кој јаде. Тие најчесто преживуваат од остатоците. Речиси половина од индиските жени од 15 до 49 години имаат анемија поради сиромашната исхрана, којашто води кон мошне висока стапка на смртност, поврзана со мајчинството.¹²

11 <http://lindaraftree.com/2012/06/14/new-research-on-the-practice-of-breast-flattening-in-cameroon/>

12 <http://health.india.com/diseases-conditions/international-womens-day-2013-arent-you-ashamed-to-be-indian/>

- **Узбекистан:** Според извештајот од многу извори во 2011 и 2012, вклучувајќи ги и Би-Би-Си и Москва тајмс, принудниот абортус и принудната стерилизација се сегашните владини политики во Узбекистан за жените со две или три деца, како принудно средство за контрола на населението и подобрување на стапката на смртност на родилките.¹³

13 <http://www.bbc.co.uk/programmes/b01fjx63>; <http://www.themoscowtimes.com/news/>

СОС: Убиства поради „чест“ – неказнети убиства

Помеѓу 5.000 и 20.000 жени секоја година се убиени од нивните роднини, откако ќе откријат дека нивното однесување е несоодветно и неприфатливо. Вистинскиот број на убиства поради „чест“ ширум светот е тешко да се одреди, бидејќи повеќето смртни случаи се направени да изгледаат како несреќни случаи. Жртвите биле каменувани, прободени со нож, задушени, изгорени, обезглавени, убиени од струен удар, па дури и живи закопани. Нивниот т.н. криминал може да биде толку мал, како одење со некого без дозвола или зборување со маж, дури и ако направи лошо јадење. Во културите каде што мажите поминуваат неказнети заради јавни незаконски врски, жените умираат и поради најмали лажни гласини. Жртвите на силување, можат дури да бидат елиминирани од нивните семејства кои со тоа се сметаат за посрамени. Вакви убиства биле забележани во 26 земји, најчесто доминантно муслимански, но исто така и кај хиндуски, сикиски и христијански заедници.

- Еве еден репрезентативен инцидент на убиства од „чест“: Една невеста во **Египет**, на нејзиниот меден месец беше нападната од нејзиниот татко, бидејќи се омажила за човек кого тој не го одобрува. Откако ѝ ја пресекол главата, тој гордо парадирал низ улицата.
- Една мајка во **Пакистан** спиеа до нејзиното тримесечно бебе кога нејзиниот маж ја застрелал. Соседот претходно го информирал дека ја видел со некој маж во полето каде што работел.
- Во март 2012 година, Ројтерс објави дека во близина на градот Киркук, северен **Ирак**, татко си ги полеал трите ќерки тинејџерки со врела вода, и ги застрелал. Двете ќерки починаа. Во своја одбрана, човекот изјавил дека се сомневал дека неговите ќерки имале секс. Медицинските прегледи покажале дека тие биле девици.¹ Тој доби две години затвор. Извештајот на Министерството за човекови права на Ирак пишува дека во 2010 година биле убиени 249 жени, повеќето за „кривични дела врзани со честа“.
- Една млада жена во **Јордан** избегала за да се омажи за човек кого го сакала, без дозвола на семејството. Неколку години подоцна, избегала и нејзината сестра за да бидат заедно. Нивните браќа дознале каде живеат девојките, влегле во нивниот дом со секири и ги убиле двете сестри. Инцидентот се случил само еден ден откако Јорданскиот парламент го отфрли предлог-законот којшто предвидува построги казни за сторителите на ваков криминал.

1 <http://www.womenagainsthariah.com/2012/03/honor-killings-require-tougher-laws-say.html>

Некои јордански жени одлучиле да останат во затвор по издржувањето на кривичната казна, отколку да се вратат назад во семејството и да се соочат со насилство или смрт од нивните фамилии.

- Во **Велика Британија**, полицијата забележала повеќе од 2.800 напади за „чест“ во 2011 година, за 47 проценти повеќе од претходната година.² Просечно, најмалку една жена умира секој месец. Овој криминал се случува најчесто помеѓу азиски семејства и семејства од Блискиот Исток, најчесто кога нивните жени бараат поголема независност или навидум ги прифаќаат западните вредности. Тие можат, на пример, да го одбијат договорениот брак или да носат западна облека. Во Велика Британија, сторителите се кривично гонети, но во некои земји, ваквите убиства културно се прифаќаат и убијците можат да добијат само мала казна или да не бидат казнети. (подолу види за законите во различни земји)
- Игнорирајќи ги молбите на својата 14-годишна ќерка да ѝ го поштеди животот, Мехмед Халитогулари во **Турција** завиткал жица околу нејзиниот врат и ја задавил – се претпоставува за да ја врати честа на семејството откако таа беше киднапирана и силувана. „Јас одлучив да ја убијам бидејќи нашата чест беше извалкана“, весникот Сабах ја цитираше изјавата на таткото. Во 2009 година, илјада жени беа убиени, повеќето прободени со нож или застрелани од нивните семејства. Групите поддржувачи на женските права сметаат дека повеќето убиства се поради „честа“.
- „Секој ден околу 40 **палестински** жени гинат од рацете на нивните татковци или браќа“, пишува Жералдине Брукс

2 <http://www.bbc.co.uk/news/uk-16014368>

во својата книга „Девет дела на желбата“, и дека тие се обвинети за предбрачен и вонбрачен секс. „Тогаш жените најчесто ги палат и инцидентот поминува како несрекен случај. А убиецот станува локален херој“.³

- Таканаречените злосторства поради чест се мошне застапени во **Пакистан**. Според Комисијата за човекови права на Пакистан, во 2011 година, најмалку 943 жени беа убиени за наводно нарушување на семејната чест. Стапката на смртност расте секоја година, бидејќи сè повеќе жени бараат развод од нивните насилни мажи. Инцидентите на жени, трајно изобличени со киселина, станаа толку чести, што во 2010 година, пакистанскиот парламент на крајот беше присилен да се соочи со проблемот преку „Закон за контрола на киселините и превенција на криминал изведен со киселини“. Сепак, само околу десет проценти од случаите стигнуваат до суд и повеќето сторители ја избегнуваат казната плаќајќи им на властите.⁴

Обновување на невиноста

Казната за муслиманските девојки е толку сурова за оние кои ја губат својата невиност пред првата брачна ноќ, што многу од нив потоа бараат хирург за да ги поправи постоечките знаци. Всушност, Британската национална здравствена служба вклучува процедура во својата палета на бесплатни услуги, финансирана од даночните обврзници. Други девојки подлегнуваат на операција во приватните здравствени клиники,

3 Geraldine Brooks, *Nine Parts of Desire* (New York, Doubleday, 1995), p.49.

4 <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-17676542>

за сума и до 6.000 долари.⁵ Еден доктор на Харли Стрит вели дека дневно имаат два до три вакви пациенти. Сепак, овој феномен не е ограничен само на Велика Британија. Една проверка на Интернет открива дека оваа процедура се нуди јавно и на други места како Индија и Иран, и во повеќето земји се врши тајно.

ЗАКОНИ ПОВРЗАНИ СО „КРИМИНАЛОТ ПОРАДИ ЧЕСТА“ ВО АРАПСКИТЕ ДРЖАВИ

Арапските кривични закони во повеќето земји продолжуваат директно да ги кршат правата на жените во две големи области: помилување на оние кои се обвинети за „злосторство поради чест“ и ослободување од обвинението против силувачите кои стапуваат во брак со своите жртви.

Повеќето од долунаведените закони се однесуваат на оние кои убиле или раниле други, откако ги фатиле во прељуба со нивните партнери или сопружници. Во многу случаи, убиецот е или ослободен од казна или му е изречена многу кратка казна. Убиствата што се извршени под други услови, коишто се прифаќаат како неморални, не се дискутираат.

АЛЖИР

„Убиство, ранување и тепање ќе биде предмет на изговор ако е направено од едниот сопружник против другиот сопружник или против неговиот/нејзиниот партнер во моментот на откривање акт на прељуба“. (Кривичен закон, член 279)

5 <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1298684/Surge-virginity-repair-operations-NHS.html>

ИРАК

Членот 409 од Уставот на оваа земја ја намалува казната за убиство од најмногу три години, ако човекот „ја затекне својата жена или една од неговите жени кои зависат од него во акт на прељуба или ја најде во кревет со друг маж и ја убие веднаш или убие еден од нив“. Сепак, фамилиите често го прикриваат овој криминал, претставувајќи ја причината за смрт како самоубиство или несрекен случај, и судовите се благонаклонети.

Законот целосно го ослободува од одговорност човекот кој убил или се обидел да убие личност, кој извршил силување или присилувал на сексуален однос со него некој крвен роднина на убиецот. Понатаму и по пат на заштита на убиецот, тој ќе стане жртва на одмазда, а одмаздата ќе се смета за отежнувачка околност.

Членот исто така вели дека, кога мажот ќе ја убие својата жена или крвна роднина поради злосторство на честа, и потоа убие друг човек кој го исмеал убиецот, тогаш вториот криминал ќе се смета за предмет со олеснителна околност. Секој кој ќе го убие осветникот ќе биде подложен на смртна казна.

ЈОРДАН

Оваа земја има намалени казни за мажи кои ги убиле своите жени или женските членови на нивните семејства, поради нанесен срам на семејствата. Понекогаш семејствата ги користат своите синови кои се помлади од 18 години за извршување на делото, бидејќи малолетните осуденици, казната ја отслужуваат во малолетнички затворски центри и се ослободуваат на 18 години со 'чисто' криминално досие.

„Оној кој дознал дека неговата жена или некоја од неговите женски потомци извршиле прељуба со друг маж, и го убие, рани или повреди едниот или двајцата, е ослободен од секаква казна. Оној кој ќе ја фати својата сопруга или друг женски потомок или сестра во незаконски акт во кревет и ги убие или рани еден или двајцата, подлежи на намалување на казната.“ (Кривичен законик, член 340)

Членот 98 од Законикот исто така се однесува на убиства поради „чест“. Ова овозможува намалување на казната за сторителот, кој ќе стори кривично дело „во состојба на голем гнев“ како резултат на незаконски и опасен чин од жртвата. Не е неопходно убиството да биде предизвикано од доказ за сексуално неверство; во практика, само сомневање или гласини за „незаконски и опасен“ акт се доволен доказ за судовите. Сепак, казната може да биде поништена или намалена на три до шест месеци затвор.

КУВАЈТ

Оној кој ненадејно ќе ја затекне својата жена во акт на прељуба или ја затекне својата ќерка, мајка или сестра во сексуален акт со друг маж, и веднаш ја убие неа или човекот со кого таа имала секс, или и двајцата, ќе биде казнет со казна-затвор не подолга од три години и парична казна не поголема од 3.000 динари, или само со една од тие две казни. (Кривичен законик, член 153)

ЛИБИЈА

„Секој кој ќе ја затекне својата сопруга, ќерка, сестра или мајка во акт на прељуба или незаконски сексуален акт, и веднаш ја

убие неа или нејзиниот партнер или двајцата, како одговор на инцидентот што имал влијание на неговата чест или честа на негово семејство, ќе биде казнет со затворска казна. Ако делото довело до смрт или сериозни повреди на наведената личност во овие околности, казната ќе биде затвор *за не повеќе од две години*. Само тепање или лесни повреди во вакви околности не треба да се казнуваат.“ (Кривичен законик, член 375)

МАРОКО

„Убиство, повреда или тепање се простиуваат ако се извршени од сопруг врз неговата жена, како и соучесникот во моментот кога тој ги наоѓа во акт на прељуба. (Кривичен законик, член 418)

ОМАН

„Оној кој ќе ја затекне својата сопруга во прељуба или својата мајка, сестра или ќерка во постела, незаконски, и веднаш ја убие или ја рани неа или го убие или рани мажот со кого е фатена во прељуба, или ги убие или рани двајцата, ќе биде ослободен од казна или ќе добие намалување на казната според одредбите од членот 109 на овој закон.“ (Кривичен законик, член 252)

ПАЛЕСТИНСКАТА УПРАВА

Во појасот Газа и Западниот брег, се верува дека секој месец три до четири жени се убиени поради зачувување на честа. Палестинската управа ги следи јорданските закони, коишто им

даваат намалени казни на мажите за убиство на сопругите или другите женски роднини, ако му нанеле срам на семејството.⁶

СИРИЈА

Според сирискиот закон, убиството поради „чест“ долго време се сметало дека им нуди „олеснителни околности“ на сторителите. Новиот закон во 2009 година, сепак го елиминира членот 548 од Кривичниот законик, со којшто се задржува казната за мажите кои се осудени за убиства заради „чест“, и бара минимална затворска казна од две години.

Сепак, членот 192 од Кривичниот закон на Сирија ја олеснува пресудата за сторителите на кривични дела поради „чест“, овозможувајќи на судиите многу опции за намалување на казната, како краткотраен притвор или затвор во случаи на убиства, коишто се базирани на почесни намери. Конечно, членот 242 од Законикот им овозможува на судиите да ја намалат казната и за жените и за мажите, ако убиството е сторено во гнев и мотивирано поради какви било незаконски дела од жртвата.

Активистите велат дека околу 200 жени се убиени секоја година поради одбрана на честа, од мажи кои според законот очекуваат поблаг третман.

6 http://articles.timesofindia.indiatimes.com/2010-07-11/india/28318807_1_honour-killings-family-honour-reports-by-human-rights

ЈЕМЕН

„Ако мажот ја убие својата сопруга и секој кој прељубодејствува со неа во моментот на нивната прељуба, или ако ги нападне на начин што ќе доведе до смрт или инвалидитет, нема опција за *кисас*⁷; сопругот ќе се казни со затвор за период не подолг од една година или со парична казна. Оваа одлука се применува исто и за лице кое затекнало една од неговите предци, потомци или сестри во акт на недозволен блуд.“ (член од Законот бр. 12/1994)

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Провери за убиство според полот на Интернет и кампањата „Стоп за убиствата поради чест“; адресите на интернет-страниците се дадени во Прилог 2 како убиства поради „чест“. Можеш да упатиш пријатели на страната на фејсбук: Интернационална кампања против убиствата поради чест.

*„Госѝод е во Својоѝ светѝ храм. Госѝод е на
ѝресѝолоѝ небесен; очѝѝе Неѝови ѝледааѝѝ, веѝѝѝе
Неѝови ѝѝ исѝѝѝувааѝѝ синовиѝѝе човечки. Госѝод ѝо
исѝѝѝува и ѝраведникоѝѝ и безбожникоѝѝ,
а Неѝоваѝѝа душа ѝѝ мрази оние кои
уживааѝѝ во насилсѝѝво.“*

Псалм 11:4,5

⁷ *Кисас* се однесува на физичка одмазда за предизвикано ранување или за намерно убиство, односно за убивање на убиецот.

СОС: Сиромаштијата

Жените се застапени непропорционално во сиромашните во светот, и се најбрзо растечката група на сиромашните. Скоро половина од вкупната популација во светот живее со помалку од 2 долари дневно, 1,2 милијарди луѓе живеат во апсолутна сиромаштија, со крајни потешкотии да преживеат со помалку од 1,25 долари на ден. Седумдесет проценти од нив се жени.

Едно на осум лица, се бори со гладот. 24.000 луѓе умираат дневно од глад, три четвртини од нив се деца под пет години. Други 925 милиони луѓе се постојано ненахранети; повеќе од 25 проценти од сите деца во неразвиените земји се со помала тежина од просечната.

- Околу 1,3 милијарди немаат стабилен пристап до електрична енергија и се проценува дека 2,7 милијарди луѓе нема да имаат соодветни санитарни услови до 2015 година.
- Седумдесет проценти од најсиромашните луѓе во земјите во развој живеат во руралните средини, а особено погодени се жените. Ако тие го имаа истиот пристап до земја, технологија, финансиски сервиси, образование и маркетинг

како мажите, бројот на гладните луѓе би се намалил за 100 – 150 милиони.

- Економската ситуација на жените во многу неразвиени општества често нагло се влошува кога тие се постари, вдовици или инвалиди, бидејќи им недостасува систем за поддршка. Сиромашните жени се најранливата група за сите видови насилства и експлоатација.¹

Бездомници

Никој не знае колку луѓе во светот немаат место што се вика дом, но се проценува дека бројот изнесува од 100 до 200 милиони. 33 проценти од жените ширум светот се или бездомници или живеат во несоодветни живеалишта, како што се сиромашни квартави. Има голем пораст на семејства предводени од жени – околу 33 проценти на глобално ниво и повеќе од 45 до 50 проценти во некои делови од Африка и Латинска Америка. Жените сè уште се со помали шанси да најдат стабилна работа, и поголема веројатност да бидат платени помалку од мажите. Бидејќи немаат постојана работа, и имотен лист за земјиштето или за домот да понудат како гаранција, 75 проценти од жените во светот не можат да земат формален кредит од банка.²

Сиромаштијата, невработеноста и недостатокот од пристапни домови се трите големи причини за зголемување на бројот на луѓето кои спијат под ведро небо во градовите. И Европа не е исклучок. Само Лондон има 6.400 жители кои живеат на улица – двојно повеќе од пред шест години. Во ваква ситуација се жени имигранти, сексуални работници и жени со нестабилна

1 World Food Programme, FAO, IFAD, UNICEF, WHO, UN

2 Shelter 2.0

работа – дури и професионалци. Малку земји имаат (ако воопшто имаат) доволно кризни засолништа или центри.

Ширење на сиромашните предградија

Една милијарда луѓе – еден на секои седум од нас – живеат во сиромашни квартави. Трендот за преселување од селските во урбаните средини значи дека градовите се зголемуваат за 200.000 нови жители секој ден. Обединетите нации проценуваат дека до 2030 година, две милијарди луѓе ќе живеат во сиромашни квартави. Оние кои нема да најдат работа, обично завршуваат стиснати во пренаселени населби со лош квалитет, шупи со несоодветни санитарни услови, нечиста вода и без сигурност за иднината. Жените често го носат товарот на грижата за фамилијата.

Ропство базирано на потекло

Илјадници луѓе во Западна Африка се родени во робовска класа или касти во општеството, и според другите, тие се на дното на социјалната скала. Обично овој вид ропство постои со генерации и е длабоко вкоренето. Членовите на овие групи се дискриминирани, не им е дозволено наследство или да се мажат/женат надвор од својата каста. Децата од таквите заедници им припаѓаат на нивните господари, кои можат да ги отуѓат како што сакаат. Иако ропството е кривично дело во **Нигер**, во 2003 година, многу млади девојки и жени од ропско потекло се продавани од нивните господари за да бидат наложници и робови на богатите мажи, познати како „вахаја“ или „петта жена“. Во **Мавританија**, стотици илјади сиромашни Хратине луѓе ја сочинуваат главнината на „робовска каста“, обично во сопственост на етничката елита на Белите Мури. Жените се соочуваат со двојна дискриминација, и како

членови на кастата и како жени, постојано тепани и силувани од нивните господари. Ропството базирано на потекло сè уште постои во северен **Мали**, иако земјата формално го укина ропството во 1960-тите години.³

Индија: 44 проценти од луѓето живеат под работ на сиромаштијата од 1 долар дневно. Индиските Далити, формално наречени „недопирливи“ се најсиромашни од сиромашните, и далитските жени се особено малтретирани. Многу од нив се присилени на најниска работа, како рачно чистење тоалети. Повеќе од милион жени се вработени во отстранување измет од суви тоалети и канализации за 6 денари на ден. Само во август 2012 година беше донесен законот за „Забрана за вработување како мануелни чистачи и закон за нивна рехабилитација“ од индискиот парламент. Сепак, на жените Далити, и понатаму им се негираат нивните права и постојано и отворено се злоупотребувани. Дури се пронајдени сличаи каде на жени Далити им биле извадени органи како бубрези, без нивно знаење или согласност.

Имигранти работници

Жените, имигрантски работници, сè повеќе се зголемуваат и сега сочинуваат 50 проценти или повеќе од 214 милионска имигрантска работна сила низ целиот свет. Според Обединетите нации Жени, жените најчесто го напуштаат својот дом и стануваат работници имигранти за да побегнат од сиромаштијата, но често се наоѓаат во мошне експлоатирана ситуација. Тие често немаат пристап до социјалните услуги и правна заштита, и се предмет на злоупотреба како тешки услови за работа и живот, ниски плати, нелегално задржување на платите и предвремен

3 Anti-Slavery Society

престанок на работниот однос, дури и тогаш кога треба да пратат пари дома за да ѝ помогнат на фамилијата.

СВЕТСКИ ПОДАТОЦИ

- Жените во **Африка** и **Азија** поминуваат просечно по шест километри за да донесат вода. Оваа потреба може да доведе до перманентно нарушување на нивното здравје, вклучувајќи спинални и карлични деформитети и дегенеративен ревматизам. Едно пуштање вода во тоалетот користи вода како за целодневна потреба од вода за миење, чистење, готвење и пиење.
- Сиромаштијата може да дојде без разлика на тоа колку напорно некој работи. Во **Субсахарска Африка**, жените се одговорни за 70 до 80 проценти од производството на храна во домаќинството. Најголем дел има рачната работа, а многу е мал процентот на квалификуваните и високоплатените работи.
- Според последниот индекс на ОН за човечки развој, кој го мери целокупното здравство, образование и приход, сите последни 12 земји се од Африка.⁴
- **Латинска Америка** и **Карипските земји** направија силни економски придобивки коишто ја намалија стапката на сиромаштија, но потребите се најпроблематични во руралните средини, особено меѓу домородните народи. Јазот помеѓу најбогатите и најсиромашните е мошне забележлив.

4 УНДП

- **Боливија, Парагвај и Гвајана** се смета дека се трите најсиромашни земји во Јужна Америка; **Хаити** останува најсиромашна земја на Карибите.
- Во **Европа**, економската рецесија зададе тежок удар. Количината храна што преку Црвениот крст се дистрибуира на луѓето во Европа, достигна невидени размери од Втората светска војна. **Бугарија** и **Шпанија** беа особено погодени. Кризата за гориво исто така се зголемува. Во едно истражување во Обединетото Кралство, на 1.000 семејства во 2013 година, едно од четири семејства морале да изберат помеѓу греење и јадење. Секоја година, повеќе луѓе умираат од студ во куќите без топлење преку зима отколку во сообраќајни несреќи.
- **Јужна Азија** е дом на најголемата концентрација на постојано сиромашни луѓе во светот. Според Светската банка, повеќе од 500 милиони луѓе живеат со помалку од 1,25 долари на ден. Една третина живеат во **Индија**, каде што 60 проценти од жените се во постојана сиромаштија; поголемиот дел од остатокот се во **Непал, Бангладеш и Пакистан**. Иако најголемиот дел работат, овие луѓе се постојано безимотни или скоро безимотни и членови на малцинствата – касти со низок статус или религиозни малцинства. Можноста за вработување на жените имаат тенденција да се намалуваат.

Во САД, денес, се трошат 153 милиони долари на препаратите за намалување на тежината. Околу 30 милиони долари е сумата потребна да се нахранат сите сиромашни луѓе во светот.

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Приклучи се на кампањите коишто се борат против сиромаштијата во светот, како и оние коишто се застапуваат за човековите права за работниците во фабриките и експлоататорските претпријатија.⁵

Многу христијански мисии ќе ја поздрават твојата поддршка на овој проект што ги охрабрува осиромашените жени, како што се програми за микрофинансирање и обука за работа.

Провери на интернет-страниците за статистиката во врска со гладувањето во светот – одлични за споделување во групи.⁶

Секој ден кликни на интернет-страници за да донираш бесплатна храна.⁷

*„Заштитујте ги бедниот и сирачето; дајте им
права на јадниот и сиромашниот. Избавете го
измачуваниот и слабото,...“*

Псалм 82:2,3

5 WarOnWant.org

6 www.WorldHunger.org

7 thehungersite.org

СОС: Силувањето како оружје на војната и религиозниот екстремизам

Според Обединетите нации Жени, повеќе од 70 проценти од убиените во последните конфликти биле жени и деца, надминувајќи го многу бројот на војници, жртви. Оние кои успеале да преживеат, често стануваат жртви на измачување, силување, робување, присилна проституција и осакатување.

Од почетокот на војувањето, војниците сметале дека силувањето е дел од награда за победата. Но сексуалниот напад исто така прерасна во намерна систематска тактика за тероризирање на непријателот, за време на конфликтите.

Како и да е, жртвите остануваат со последици уште многу откако ќе се потпишат мировните договори: несакана бременост, сексуално преносливи болести, психичка траума и стигматизација. Девојките кои биле „посрамени“, дури и ако не биле самите виновни за тоа, можат да очекуваат отфрлање од нивните семејства, престанок на школување и малку опции за вработување. Се соочуваат со мрачна иднина. Грижите за децата кои се резултат на силување, претставуваат дополнителни тешкотии.

Само во 2008, Советот за безбедност на ОН донесе резолуција со којашто силувањето и другите форми на сексуално насилство се сметаат за воени злосторства, криминал против човештвото и конститутивен акт во врска со геноцид.

Ужасно е што оперативците на ОН утврдија дека некои од хуманитарните работници, мировниците и друг локален и странски хуманитарен персонал од 23 организации кои ги проучувале, *беа лично одговорни за понајмошната експлоатација*. Персоналот сторил „секаков вид сексуално злоставување и експлоатација на деца, којшто може да се замисли“ врз девојки и жени кои живеат во хронично ургентни ситуации. На пример, деца на шест години беа вклучени во секс-трговија со хуманитарните работници и мировниците, во замена за храна, пари, сапун и други предмети.¹

Примерите што следуваат се само гребене на површината на инвазивната зачестеност на сексуалното насилство во минатите и сегашните војни и немири. Тука можат да се вбројат повеќе десетици земји, вклучувајќи ги и: Алжир, Бангладеш, Шри Ланка, Сомалија и Уганда.

Втората светска војна

Јапонските војници кои ја освоиле Кина, масовно ги силувале локалните жени во период помеѓу 1937 и 1938 година – се проценува околу 80.000. Стотици илјади повеќе биле киднапирани и користени како „жени за утеха“ од Јапонците за време на војната. Руските војници силувале околу два милиони жени како знак за одмазда за жртвите убиени од Германците.

1 http://www.un.org/en/pseataforce/docs/no_one_to_turn_under_reporting_of_child_sex_by_aid_workers.pdf

Руанда

Помеѓу 250.000 и 500.000 жени и девојки беа силувани во 1994 година, за време на геноцидот во Руанда; некои од нив страдаа во повеќе наврати, откако беа принудени да бидат сведоци на убиствата на нивните сакани. Понатаму, често следеа и осакатување и измачување. Приближно 20.000 деца, кои беа зачнати од овие брутални напади, заедно со нивните мајки беа најмногу отфрлени. Честопати и мајките и децата беа инфицирани со sida.

Судан: Дарфур

Според изјавата на ОН, суданските владини сили и милицијата на Џанцавид киднапираа илјадници цивили од бегалскиот камп во Дарфур, за сексуално ропство и принудна работа. Киднапираните жени и девојки на возраст дури и од четири години, беа постојано силувани и принудени да вршат разни обврски за борците. Насилството го достигна својот максимум од 2003 до 2006 година. Голем број бебиња кои се родија како резултат на силување, беа напуштени од своите мајки кои се обидуваа да ја избегнат стигмата. Други жени се продавани за присилни бракови со војници. Нападите продолжуваат и додека е пишувана оваа книга.

Демократска Република Конго (ДРК)

Оваа земја го споделува приматот со Јужна Африка како главен центар на силување во светот. Приближно 1,7 до 1,8 милион жени изјавиле дека биле силувани во текот на животот. Повеќе од 1.100 жени секојдневно биле жртви на сексуален напад, во текот на дванаесет месеци, во период помеѓу 2006 и 2007 година. Тоа е повеќе од 400.000 жени и девојки на возраст од 15

до 49 години. Шест проценти биле помлади од шеснаесет години и 10 проценти биле постари од 65 години. Извештајот од 2011 година забележува дека сексуалното насилство врз цивилите продолжува на истокот од земјата, со 25.000 силувања годишно, извршени и од владините сили за безбедност и од милицијата.² Многу жртви се силувани од повеќемина. Додека силуваните жени се сметаат за нечисти, ова често значи дека никој нема да се ожени за нив или се напуштени од нивните сопрузи. Жртвата понекогаш дури може да биде убиена од семејството или заедницата, ако тие веруваат дека таа им нанела срам.

Балканските конфликти

Според извештајот на Советот на Европа, повеќе од 20.000 жени беа малтретирани за време на војната во Босна и Херцеговина и Косово во 90-тите, повеќето силувани од неколкумина одеднаш. Некои од жртвите биле принудени на сексуално ропство и насилно затруднети, често од армијата и паравоените групи, како дел од нивниот систем за етничко чистење.³

2012 и 2013 година

Амнести интернационал изјави дека силувањата од војници и припадници на вооружените сили сè уште се случуваат во многу конфликтни зони, вклучително Мали, Чад, Судан и ДРК. Преживеаните жртви на сексуално насилство биле стигматизирани од нивните заедници и не им била овозможена соодветна поддршка или помош. УНИЦЕФ истакнува дека систематското силување и сексуалното насилство биле

2 <http://www.asafeworldforwomen.org/conflict/cp-africa/drcongo/725-women-in-dr-congo.html>

3 <http://www.policymic.com/articles/6618/the-balkan-war-legacy-rape-as-a-weapon-of-war>

извршени врз жени и деца во Мјанмар (Бурма) како мерка за измачување и контрола, често од воени офицери или со нивно соучество. Една студија во малцинството Шан открива дека 61 процент од инцидентите со силување ги извршиле групи. Нападите биле посведочени, но бидејќи тие биле извршени колективно, војниците немале страв од реперкусии.⁴

Жени-војници на САД

Иако статистиката за тоа што се случува во другите земји не е достапна, неодамнешниот документарец изнесе факти дека повеќе од 500.000 жени-војници биле сексуално нападнати додека служеле во американските воени сили. Бројот на пријавени напади во Министерството за одбрана во 2010 година бил повеќе од 19.000. Според ова одделение, една на секои три жени била сексуално нападната за време на воениот рок. Безброј други случаи биле сокриени зад завеса на тајноста.⁵

Ранливоста на жените-бегалци

Девојките и жените кои преживеале сексуално насилство, сметаат дека правната заштита е премногу недостапна за нив, неефективна и недоверлива. Знаењето дека правниот систем не ги заштитува жените и девојките, им овозможува на напаѓачите да се однесуваат слободно. Често, незаштитените жени во бегалските кампови се напаѓани во нивните привремени живеалишта, а многу од нив немаат врати и брави. „Секс за преживување“ е решение кога жртвите кои се посрамени поради силување и протерани од нивните семејства и заедници,

4 http://www.unicef.org/eapro/Child_Maltreatment.pdf

5 <http://www.christianpost.com/news/the-invisible-war-female-soldiers-reveal-epidemic-of-sexual-assault-in-military-90042/#Q5wsvUO18pKQqk5O.99>

не гледаат друга опција за да обезбедат храна и облека. Она што поседуваат се само нивните тела кои мора да ги продаваат.

Покрај тоа, медицинскиот третман за жените и девојките кои биле жртви на сексуално насилство е несоодветен и недостапен. Доверливоста на жртвите на силување кои имаат медицински третман, може да биде во прашање.⁶

СИЛУВАЊЕ И ВЕРСКИ ЕКСТРЕМИЗАМ

Последните неколку декади се гледа вознемирувачко зголемување на силувањата како стратегија да се понижуваат жените од малцинските вери и присилно да се конвертираат. Во муслиманските земји, каде што женскиот пол традиционално не ги ужива истите привилегии како и машките граѓани, христијанските жени се дури повеќе изложени на ризик, како припадници на „неверниците“.⁷ Оваа појава е очигледна во многу земји, но накратко ќе погледнеме три од нив:

- **Нигерија:** Со години, исламската екстремистичка група Боко Харам сее страв меѓу христијаните со киднапирање жени. Муслиманите велат дека жената мора да ја следи религијата на својот сопруг, и затоа киднапирањето христијански девојки за сексуално насилство и присилен брак се смета како дозвола за киднапирање. Тогаш религиозниот статус на девојките се менува од христијанка во муслиманка.
- **Египет:** Повеќе од 500 христијански девојки биле киднапирани за време на револуцијата во 2011 година, од Салафистите (екстремни сунитски муслимани), кои присилно

6 <http://www.refworld.org/docid/4f310baa2.html>

7 <http://www.worldwatchmonitor.org/research/2533678>

ги конвертираа девојките во ислам и ги омажија за мажи муслимани, спротивно од нивната волја. Овие случаи биле документирани од невладината христијанска организација Асоцијација на жртвите на киднапирањето и присилното исчезнување (АВАЕД), каде стои дека египетското Министерство за внатрешни работи соработувало при киднапирањата. Адвокатот на АВАЕД, Саид Фајез, забележал дека возраста на киднапираните девојки станувала сè помала, обично 13 до 14 години.⁸

- **Пакистан:** Заедно со ниската каста жени, пакистанското христијанско малцинство долго беше цел на брутален и деградирачки третман. Во последните неколку години се забележани голем број инциденти (многу поминуваат непријавени) на понижување, тортура и парадирање на христијански жени низ улиците. Младите девојки се исто така малтретирани. Локалната полиција обично останува слепа за ваквите инциденти.

Западните народи

Верската нетрпеливост и омраза се движат кон алармантно зголемување на бројот на сексуалните напади во неразвиениот свет. Во Австралија, на пример, силувач родум од Пакистан сведочеше во Врховниот суд во Нов Јужен Велс дека неговите жртви немале право да кажат не (на присилен секс), бидејќи не носеле шамија. Еден муслимански научник, во Копенхаген, Шехид Мехди го изјави скоро истото, дека оние кои не носат шамија, бараат да бидат силувани.

8 Barnabas Fund

Норвешка и Шведска имаат искусено една епидемија на силување во последните години. Двајца од тројца сторители во Осло, според полициски извештај, се имигранти со незападно потекло. 80 проценти од нивните жртви се норвешки жени. Групните силувања во Шведска најчесто се извршени од муслимански мажи-имигранти со Швеѓанки. Азилантите често како мотиви ги кажуваат желба за победа или за понижување и срам на нивните жртви или христијански заедници. Понекогаш тие се поттикнути да дејствуваат преку екстремистички проповеди или исламски лидери. Се расправа дека силувањето може навистина да се вброи како злосторство од омраза, а не секс-злосторство, дека мотивот е често моќ, а не пасија.

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Научи повеќе за работата на Меѓународната мисија на правдата (ИЈМ),⁹ којашто активно работи на спасување на жртвите од сексуално насилство, обезбедувајќи докази и осигурувајќи поддршка за жените и нивните семејства. ИЈМ работи на трансформација на правосудниот систем во повеќе земји. Види за нивните пакети за идеи за прибирање финансиски средства, како спонзорирани трки, миење коли и продажба на велосипеди. Поддржи ја нивната кампања за застапување.

9 www.ijm.org

„За трауматичните искуства, „заборавање“ е невозможно, но запомнувањето е последното нешто што сакате да го направите. Јас научив дека некои избавувања можат да дојдат од најдлабоките загуби. Жртвите на силување ќе се сеќаваат на ова до крајот на својот живот. Тие не смеат да го носат товарот на тишината и срамот“ – Ненси Венабле Раине, *По тишината, силувањето и моето илитување назад*.¹⁰

10 Nancy Venable Raine, *After Silence, Rape and My Journey Back*

СОС: Бегалци

43,7 милиони луѓе ширум светот се бегалци или принудно раселени, првенствено поради војни или природни катастрофи. 26,4 милиони луѓе се раселени во внатрешноста на нивните земји. 80 проценти се жени и деца, а најголем број од нив се вдовици.

ИМАГРАНТ, БАРАТЕЛ НА АЗИЛ, БЕГАЛЕЦ ИЛИ РАСЕЛЕН?

Иако овие термини понекогаш се користат како синоними, имигрант е личност која се преселува од една држава во друга, каде што тој не е државјанин. Според Обединетите нации, барател на правото на азил или бегалец е некој „кој врз основа на доброоснован страв од прогонство поради расата, верата, религијата, националната припадност, членството во одредени социјални групи или политичкото мислење е надвор од земјата на којашто е државјанин; и му е оневозможено или, поради стравот не сака да го искористи правото на заштита во таа земја. Барателите на азил стануваат бегалци откако нивната апликација до владата за азил е прифатена.

Сите горенаведени лица се „раселени“, но сепак *внатрешно раселено лице* е оној кој е принуден да го напушти својот дом, но кој останува во границите на својата држава. Внатрешно раселените лица често се нарекуваат бегалци, иако легално тие не припаѓаат во оваа категорија. Во 2011 година, земји со најголем број на внатрешно раселени лица биле Колумбија (3,8 милиони), Судан (2,4 милиони), Демократска Република Конго (1,7 милиони), Сомалија (1,4 милиони) и Ирак (1,3 милиони).¹ Иако многу раселени лица имаат надеж дека ќе се вратат во своите домови, безбедно враќање на нивните имоти често се покажува тешко, ако не и невозможно – посебно за жените.

Без државјанство - правна неизвесност

Околу 12 милиони други луѓе во светот се „без државјанство“, без можност да потврдат одредено државјанство, и не се признаени како граѓани таму каде што живеат. Тие може, но и не мора, да се прифатени како бегалци. Луѓето можат да бидат без државјанство од различни причини, како што се распаѓање на држави како Советскиот Сојуз и Југославија, или создавање други земји; Имигрантите и етничките групи како Курдите и Ромите во некои делови од Европа и други примери.

Лицата без државјанство немаат легална заштита на правата како да учествуваат во политичките процеси, недоволен пристап до социјални услуги, мали можности за вработување, мали можности за поседување имот или патување, и мала заштита од трговија со луѓе, малтретирање и насилство. Има непропорционална застапеност на жените и децата кај лицата без државјанство.²

1 <http://www.unhcr.org.uk/about-us/key-facts-and-figures.html>

2 <http://www.refintl.org/what-we-do/statelessness>

Бегалски кампови

Градовите од шатори и други итни засолништа за лицата кои се раселени, со цел да бидат привремени, понекогаш остануваат во употреба со години. Стотици илјади може да бидат згужвани во еден камп. Несоодветниот водовод и канализација често доведуваат до појава на болести. Женските лица може да бидат без влошки; дури и хуманитарните организации ретко ги вклучуваат во пакетите за помош, а недостасуваат вода и сапун за перење алишта. Недостатокот на приватност и основните заштитни мерки, како што се брави на врати, исто така води кон вознемирување и злоупотреба на жените кои се без придружба. Оние кои веќе го изгубиле својот дом и членови на семејството, мора да трпат понатамошни трауми.

Раселените жени и деца сè повеќе стануваат цел за вооружените елементи за убиство, киднапирање, принудна воена обврска и насилство базирано на полот. Покрај тоа, жените и децата во конфликтните околности често се соочуваат со зголемен ризик по здравјето, како што се прекин на здравствените услуги, олеснување во пренесувањето ХИВ и sida. Жените често немаат пристап до безбедни услови и итна акушерска нега.

Најголемите земји на потекло и земји-домаќини

Последните податоци што се на располагање од Агенцијата на ОН за бегалци во 2011 година се следниве: **Пакистан** како земја-домаќин на најголем број бегалци – 1,7 милиони; Авганистан го задржува местото на земја од којашто потекнуваат 2,7 милиони бегалци; потоа следуваат **Ирак, Сомалија, Судан и Демократска Република Конго. Сирија** скоро да го надмина Ирак како втора најголема земја како извор за бегалци, и може

да стане и прва (види подолу). 45% од бегалците доаѓаат од Азија, 27% од Африка, 15% од Европа и 8% од Америка.

Патот на надежта

Трагични наслови за бегалци кои умираат на својот пат за нов почеток, секогаш се наоѓаат на вестите. 58 лица од Авганистан и Пакистан се удавија кога нивниот брод потона помеѓу Австралија и Индонезија. Во едно пристаниште во Велика Британија, беа откриени тела на 54 мажи и четири жени од Кина во херметички затворен контејнер. Други патници замрзнуваат по патот, се загушени, убиени или уапсени; но тоа не спречува десетици илјади мажи, жени и деца континуирано да продолжат да продаваат сè што поседуваат за да им плаќаат на шверцерите со луѓе. Повеќе од 80.000 луѓе беа осудени за илегален влез или повторно влегување во САД во 2012 година. Жените и девојките се во посебен ризик од опасности и понижувачки инциденти за време на нивните патувања. Опасностите не се завршени дури и кога ќе стигнат во центарот за процесирање или за задржување, посебно ако не се сместени одвоено од мажите.

Баратели на азил

Близу половина милион луѓе побарале азил во развиените земји во 2012 година, најголем број во последните 10 години. САД останува најпосакуваната дестинација. Европа прими најмногу барања за азил од сите региони, со Германија којашто води пред Франција и Шведска. Жените, посебно оние кои се сами или со инвалидитет, или се постари, не се секогаш свесни за своите права кога аплицираат. Тие можат да се двоумат или да се плашат да раскажат за тоа што претрпеле на мажи кои ги интервјуираат. Раселените лица кои не можат да покажат

документација како изводи од раѓање, често треба да чекаат неколку години за да се реши нивниот статус. Во меѓувреме, можат да им бидат оспорени основните услуги како здравство, па дури и образование за нивните деца. Квалификациите што мажите и жените ги стекнале во своите земји, степени и специјализирана обука, може да не бидат признаени. Самохраните мајки кои не биле овластени да најдат работа во земјата-домаќин и имаат несоодветни средства за храна, кирија и други барања за нивните деца, се во очајна ситуација. Други жени-бегалци сметаат дека стресот од нивниот нов живот, води кон семејно насилство. Нивните мажи можат да ги изолираат од можностите што можат да им помогнат да се здобијат со познавање на локалниот јазик и да се интегрираат подобро во нивните заедници. Новопристигнатите можат исто така да се соочат со расизам и дискриминација.

Незадоволството кон странци, во многу земји доведе до зголемен бран на антиимигрантско законодавство. Тоа значи дека милиони раселени луѓе, наместо да најдат засолниште, присилени се на принудна работа и сексуална експлоатација за да останат живи.

Неколку бегалски жаришта за жените

- **Сирија:** Конфликтот во оваа земја резултираше во повеќе од два милиони бегалци; бројот уште растеше до средината на 2013 година. Најголемиот дел беа жени кои никогаш не одеа на работа и немаа средства за поддршка. Некои во очај се нудеа себеси или нивните ќерки за брак. Една жена договараше такви бракови со Арапи, и вели дека повеќето од нив биле на возраст од педесет до осумдесет години. „Тие бараат девојки кои се со бела боја на кожата и сини или зелени очи. И сакаат да се многу млади, дури помлади од 16

години“.³ Во меѓувреме, зголемен број извештаи стигнуваат за киднапирани сириски жени, нападнати или силувани во бегалските кампови, особено во Заатари кампот во Јордан, каде побегнале 100.000.

- **Судан и Јужен Судан:** Продолжената граѓанска војна, којашто на крајот доведе до поделба на две земји во 2011 година, расели околу 5,5 милиони луѓе. Околу 4 милиони се внатрешно раселени, а 1,5 милиони побарале азил во соседните земји или во странство. Неколку илјади кои се обиделе да побегнат од муслиманскиот северен во јужниот Судан, завршија во преполнети и несигурни населби, во близина на спорниот дел од границата помеѓу двете земји. Вдовиците, бремените и постарите жени особено се измачуваа одејќи на долги растојанија за да најдат храна или вода, и понекогаш беа напаѓани од локалното население. Возрасните жени и тинејџерки пријавиле случаи на силување и обиди за силување, сексуална злоупотреба и малтретирање, иако многу случаи на насилство поминуваат непријавени поради стравот од жигосување. Жртвите кои останале бремени од ваквите напади се оние кои се обвинети и избегнувани.
- **Грција:** За стотици илјади вознемирени мажи и жени кои патуваат од Источна Европа, Блискиот Исток, Азија и Африка, Атина се смета за порта кон Запад. Многу аналитичари веруваат дека има помеѓу 1 и 1,3 милиони имигранти во земјата, што прават 10 проценти од населението. Сепак, Амнести интернешенел протестираше против новите закони коишто овозможуваат задржување на илегалните мигранти и баратели на азил, често во многу лоши услови, до една и пол година, врз разни основи, како што се сомнение за

3 <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-22473573>

заразни болести како ХИВ. Нефункционалниот систем на Грција, значи дека многу сиромашни жени-бегалци и деца живеат на улица.

- **Велика Британија:** Околу 30 проценти од сите баратели на азил во Велика Британија се жени. Седум од десет се без придружба од нивните сопрузи, иако околу половина се грижат за децата. Меѓу самохраните жени, речиси 40 проценти се мајки неволно одделени од децата. Една група за бегалци проценува дека половина од жените биле силувани и сексуално нападнати пред да стигнат до Велика Британија; сепак, добротворната организација Помош за азил вели дека стандардниот одговор на Агенцијата за граници на Велика Британија е дека жените кои тврдат дека биле силувани, лажат.

Раселените жени често се изолирани и маргинализирани, особено ранливи на експлоатација и домашно насилство. Сепак, во многу бегалски заедници низ целиот свет, насилството врз жените честопати се игнорира од државните органи. Нереагирањето се оправдува како 'почитување на културните разлики'. Сè додека машките насилници се заштитени под маската на политичката коректност, жените немаат каде да се обратат.

ЧЕКОРИ ЗА АКЦИЈА

Веројатно бегалци живеат поблиску до тебе отколку што мислиш. Дознај каде се и понуди им практична помош и пријателство. Можеш дури и да најдеш бегалски цркви. Ресурси за бегалците и имигрантите се достапни од некои од агенциите, наведени под

„бегалци“ во Прилог 2 во оваа книга. Овие може да помогнат со културна ориентација, социјална помош, за згрижување деца и многу други прашања од интерес на новодојденците.

Твојата црква или граѓанска група може да го одбележи Светскиот ден на бегалците. Тој е прогласен од Обединетите нации на 20-ти јуни, и тој може да стане во фокусот на Светска недела на бегалците, пред или по тој датум. Можеби може да се вклучиш во прибирањето средства за одреден мисиски проект, насочен кон помагање на бегалците.

*Господи, Ти ги слушаш желбите на кројките;
зајакни им ги срцајта; отвори го Своето уво: да го
заштитиш правото на сирачето и угнетуваниот,
иака што човекот, кој е од земја,
да не запрашува веќе.*

Псалм 10: 17, 18

СОС: Религиски робови

Иако ова се нарекува религиозно или ритуално слугување, реалноста е дека денес, тоа е една од многубројните и најгрозоморни форми на експлоатација на деца.

ИНДИЈА И НЕПАЛ

„За нас е тешко да ја разбереме длабочината на експлоатирачкото страдање на овие жени, скршеноста на нивниот дух. Девадеси е Далит (каста на недопирливите), што секако значи дека таа е ниско на социјалната скала. Но кога таа е девадеси, таа не вреди ништо: најниско од ниското.“ – Д-р Б. Д`Суза, индиски педијатар.

Практиката беше легално укината уште пред 150 години, но сè уште сиромашните родители во јужна Индија и Непал продолжуваат да ги подаруваат своите ќерки на возраст и од пет години во ритуални „бракови“ со хинду боговите или храмовите. Покрај тоа што се ослободуваат од несаканите женски деца, семејствата се надеваат дека нивниот принос ќе го смири божеството и тоа ќе им се смилува. Во минатото, ваквите девојки, понекогаш ги нарекувале *девадасис* или *јоџини*, служеле како робови или танчерки во светите храмови. Кога ќе достигнат до пубертетот, се очекува од нив да даваат сексуални

услуги на сите мажи кои им се надредени. Мисионерката Ејми Кармишел го посвети својот живот за спасување и грижа на стотици вакви деца.

Денес, робовите од храмот се експлоатирани додека не им здодеат на свештениците, и тогаш ги продаваат како дете – конкубина на оној со највисока понуда. На крај, девојките (и детето кое ќе го родат) се избркани на улица. Сепак, „бракот со боговите“ не им дозволува да се омажат за некој друг. Повеќето се принудени да одат во бордели, нивните карактеристични белегии и ланчиња го обзнануваат нивниот статус како проститутки од храмот.

Се проценува дека денес, само во државата Карнатака има 70.000 девадаси, а 250.000 во цела Индија. Сепак, женските групи се здружуваат против ова, и некои христијански организации нудат алтернативен начин на живот за ослободените девојки.

ЗАПАДНА АФРИКА

Илјадници девојки од Западна Африка, дури и на возраст од четири години, се понудени на боговите, како обред за очистување на некој прекршок, направен од роднина. „Трокоси“ што значи „жени робинки на боговите“ е дел од традицијата долга 300 години, во регионот Горна Волта, којашто ги опфаќа Гана, Нигерија, Бенин и Того. До 18 век, фетиш свештениците прифаќале приноси во добиток, како жртва од семејствата кои се плашеле од одмазда на боговите. Но тогаш одлучиле дека младите девици ќе бидат покорисни за домашни и сексуални цели.

Времето на робовската служба би требало да трае од три до пет години, што зависи од природата на гревот за којшто се

застапува. Сепак, повеќето семејства на *џрокоси*, не можат да ја платат мошне високата цена за откуп, за да ги откупат нивните ќерки. Тие живеат во реален страв од незадоволството на боговите. Ако свештеникот умре, жената станува сопственост на неговиот наследник. Но, ако умре девојката пред нејзиното семејство да ја откупи, тогаш семејството мора да ја замени со друга девица. Исто така, тоа мора да ја надомести девојката во случај таа да побегне. Циклусот може да трае со генерации.

Трокоси робовите живеат во нехумани услови: често силувани и тепани, носат само партали и се принудени да молат за храна, не добиваат образование и медицинска помош, и работат многу часови на полињата на свештениците. Често страдаат од нарушено здравје. Бебињата кои ги раѓаат робинките, мораат исто така да станат робови на свештеникот, иако тој нема одговорност да се грижи за нив, туку нивните мајки мора да се грижат за нив. Оние кои се спротивставуваат се тепани додека не се покорат.

Преку напорите на невладините организации, многу светилишта престанале да практикуваат *џрокоси*, и 2.900 жени биле ослободени и рехабилитирани. Во 1998 година, во Гана беше донесен закон којшто ја забранува оваа практика. Сепак, илјадници девојки сè уште остануваат во ропство – се проценува дека во четирите држави има околу 35.000. Законот тешко ги присилува луѓето кои инсистираат дека тоа е дел од нивната култура и дека се плашат од моќта на боговите, и на свештениците.¹

1 Антиробовско општество.

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Поддржувај ја работата на службите Секое дете и Интернационални потреби, коишто помагаат за ослободување и рехабилитација на *широкоси* девојките, и работат за укинување на системот. Можеби ти, твојата црква и/или некоја друга група ќе подигне средства коишто ќе им овозможат да го откупат животот на поробените деца.

Мрежата Далит фридом опфаќа малку невладини организации што работат меѓу индиските *девадасис*. Таа се застапува за Далит жените и децата, и им овозможува образование и медицинска нега. Во Прилог 2 види ја интернет-страницата.

„Нашата душа избега како птица од примката на ловецот: примката се скина, а ние се избавивме!“

Псалм 124:7

СОС: Трговија со девојки и жени

Илегалната трговија со луѓе е главното прашање на 21-от век. Ова е еден од најбрзо растечките профитабилни бизниси во светот, со заработка од околу 32 милијарди долари годишно или 87 милиони долари секој ден. Се проценува дека 270 милиони возрасни и 13 милиони деца на планетата се жртви на трговија со луѓе. Вклучени се сите нации.

- Повеќето од луѓето кои се извезени или увезени преку границите се користат за принудна работа или секс. Осумдесет проценти се жени. Ни бремените жени не се исклучени; всушност, понекогаш токму тие се целта – нивните бебиња кога ќе се родат, се продаваат на црниот пазар.
- Педесет до шеесет проценти од тие со кои се тргува секоја година се бебиња и деца, вкупно 1,2 милиони деца (две третини од нив се женски). Големата побарувачка за доенчиња во многу земји обезбедува стабилен пазар. Скоро половина од постарите деца се користат за секс, останатите за евтина принудна работа и просење. Некои девојки се

киднапирани, други се продавани од сиромашните родители; колку е помало детето, толку е поголема заработката на трговците профитери. Стравот од сида води кон побарувачка на сè помлади сексуални партнери на пазарот. Просечниот животен век на дете, заробено во трговијата со сексуални робови е две години. Тие се тепани до смрт, заразени од ХИВ или бактериски менингитис или, пак, се принудени на предозирање со дрога.¹

- Денес, робовите се поевтини од кога и да било во историјата. Невработеноста, сиромаштијата, раселувањето или половата дискриминација, заедно придонесуваат за неограничено снабдување со ранливата група работници, кои стануваат полесно поробени од алчните. За разлика од дрогата, една личност може да биде повеќекратно продавана.
- Мрежата на трговија со луѓе вклучува врбувачи (оние кои ја добиваат и ја искористуваат довербата на своите жртви); шверцери или транспортери; луѓе кои издаваат фалсификувани лични карти и пасоши; оние кои ги чуваат жртвите за да не избегаат; клиенти (сопственици и менаџери на ноќни клубови, бордели и други крајни вработувачи); и оние кои ги доставуваат или перат парите.
- Во 43 проценти од случаите, врбувачите ги познаваат жртвите. Многу млади жени се намами во друга држава со лажни ветувања за легитимна работа или од „љубовниците“ кои ги вовлекуваат во врски. Трговците со секс-робови можат да заработат 20-пати од она што го плаќаат за една девојка. Тие често ги условуваат своите жртви со глад,

1 <http://www.mannafreedom.com/get-informed-about-human-trafficking/what-is-human-trafficking/>

дроги, насилство, понижување и силување, и ги учат како да ги изведат сексуалните акти.

- Трговијата со органи, иако не е распространета како работната сила или секс-трговијата, е сосема реална. СЗО проценува дека околу 7.000 бубрези се илегално добиени од трговците со луѓе секоја година, бидејќи побарувачката ја надминува легалната понуда на органи што се на располагање за трансплантација. Цената за бубрег е 62.000 долари, додека цената за црн дроб двапати ја надминува сумата, а цената за белите дробови и срцето е далеку поголема.² Во некои земји, бездомните луѓе се цел на присилно отстранување органи и потоа оставени да умрат. Во април 2013 година, судот предводен од ЕУ, осуди петмина доктори за илегално отстранување и трансплантација на бубрези. Донорите беа регрутирани од сиромашните источноевропски и централноазиски земји, на кои им беше ветувано околу 15.000 евра за нивните органи.³ Првиот случај беше откриен во 2012 година, кај жени кои беа илегално пренесени во Велика Британија, за да им бидат извадени органи. Според Доктори против присилно одземање органи, Кина вадеше органи од егзекутирани затвореници цели 30 години. Сепак, извештаи сугерираат дека органи биле вадени од живи затвореници, и тие биле трансплантирани за профит.⁴
- Трговијата со девојки за секс, игра голема улога во распространувањето на ХИВ и сидата ширум светот.

2 <http://fightslaverynow.wordpress.com/why-fight-there-are-27-million-reasons/otherformsoftrafficking/organ-removal/>

3 <http://www.rawstory.com/rs/2013/04/29/five-doctors-jailed-in-kosovo-for-illegal-organ-harvesting-and-transplants/>

4 <http://www.dafon.org/unethical-organ-harvesting/forced-organ-harvesting-in-china/>

Девојките кои ги присилуваат на проституција, рутински примаат повеќе пари за секс без кондоми, што повеќе им одговара на нивни „сопственици“.

„Конвенцијата за елиминација на сите форми на дискриминација против жените“, често опишувана како Меѓународен закон за правата на жените, беше донесена во 1979 година, од Генералното собрание на ОН. Трговијата со жени по дефиниција ги вклучува и „сексуалните робови, главно од војската, измама на жени емигранти и 'нарачка преку Интернет' и лажни бракови“. Конвенцијата ги повика земјите да „ги преземат сите соодветни мерки, вклучително и законодавството, за да се спречи секоја форма на трговија со жени и експлоатација и проституција на жените“. Сите земји коишто ја ратификуваа оваа декларација, легално се обврзаа да ја спроведат. Седумте земји-членки на ОН, кои не ја ратификуваа или прифатија конвенцијата се Иран, Палау, Сомалија, Јужен Судан, Судан, Тонга и САД. САД и Палау беа потписнички, но сè уште не ја ратификуваа.

Најмалку 60 земји усвоија нови построги мерки против трговијата со луѓе во последната декада. И покрај овие мерки, трговијата со луѓе продолжува да расте.

ЕВРОПА

Една студија од Меѓународната организација на трудот во 2012 година, посочи дека 880.000 луѓе во Европската унија се на принудна работа, вклучувајќи и сексуална експлоатација. Многу од нив се малолетни. Најголемиот дел доаѓаат од Централна и Источна Европа. Комисијата на Европската унија вели дека економските кризи се водечката причина за зголемениот број

луѓе кои се принудени на проституција, тешка принудна работа и донација на органи. Недостатокот на гранични контроли помеѓу земјите на Европската унија ја олеснува трговијата со луѓе, и легалната проституција во многу места, исто така создава можности за криминал. Дваесет и една држава-членка не успеја да го имплементираат Законот за борба против трговијата со луѓе.⁵

- **Молдова:** Жените од најсиромашната европска земја се најмногу извезувани. Од 1991 година, повеќе од 450.000 девојки исчезнале од оваа мала бивша советска земја, со само 4 милиони луѓе.
- **Бугарија:** заедно со Романија, двете најсиромашни земји-членки на ЕУ, ја пополнуваат индустријата на трговија со луѓе. Најранлива категорија се Ромите. Иако не е можно да се каже точната бројка поради тајните дејствија, се смета дека приближно 10.000 Бугарки се жртви на трговијата со луѓе во различни земји.
- Една третина од жртвите од **Романија** се деца. Децата бездомници се оние со кои се тргува и се принудени на проституција во Шпанија, Грција, Германија и Холандија. Раѓањето илјадници деца во Романија и многу други земји, не е регистрирано, така што тие можат само да „исчезнат“.
- **Албанија:** Над 8.000 албански девојчиња биле испратени во Италија за сексуална трговија; повеќе од 30 проценти од нив се помлади од 18 години. Речиси секој ден, од селските улици, дискотеки, дури и училишта се киднапирани тинејџерки. Децата се експлоатираат за принудно просење, ситни кривични дела и други работни места во многу делови на Европа.

5 <http://euobserver.com/social/119800>

- **Австриските** медиуми во 2013 година ги објавија плановите на еден австриски бизнисмен да отвори најголем бордел во Европа, Фан Мотел вреден 14,2 милиони евра, на тајна локација во близина на границата со Чешка. Сопственикот очекува повеќе од 1.000 посетители дневно да понуди жени по „поволни цени“. Една студија од Европската мрежа во 2010 година за превенција од ХИВ/Сексуално преносливи инфекции, и превенција и здравствена промоција меѓу имигрантските секс работници покажа дека 78 проценти од секс работниците не се државјани на Австрија.⁶
- **Италија:** Жените и девојките вклучени во трговијата со луѓе за проституција и присилна работа во Италија се голем проблем. Мошне често се донесуваат девојки од Албанија, Нигерија и поранешниот Советски Сојуз и Источна Европа.
- **Германија:** Полицијата ги собира или контактира со околу 600 до 800 млади жени секоја година, кои се жртви на трговија со луѓе. Процените покажуваат дека најмалку 10.000 жени, претежно од Источна и Централна Европа, живеат принудно како проститутки, од кои 300.000 до 400.000 се целосно или повремено секс работнички. Мошне мал број од нив успеваат да побегнат.⁷ Сепак, жените од странство кои побегнале од проституција се сметаат за „илегални имигранти“ во Германија, и им дозволуваат да останат само во текот на кривичната постапка кога тие ќе сведочат против сторителите. Иако, преземаат голем личен ризик со давањето изјава, тие се депортираат главно без финансиска компензација. Проституцијата и борделите се легални, иако многу од нив се регистрирани како велнес клубови.

6 <http://www.praguepost.com/news/16280-out-in-the-open.html>

7 <http://www.dw.de/germany-lags-behind-in-protection-of-forced-prostitutes/a-16837388>

- **Грција:** Сè повеќе се користи и како дестинација и како транзит-центар, со 16.000 до 20.000 жени во земјата во секое време. Еден академски набљудувач проценува дека околу 40.000 жени, повеќето помеѓу 12 и 25 години, се шверцувани во Грција за проституција, секоја година. Седумдесет и пет проценти од девојките се изложани дека ќе добијат поинакво вработување.
- **Холандија:** Бројот на пријавените жртви, вклучени во трговијата со луѓе, се зголеми скоро за трипати во последните 10 години. 25.000 жени, повеќето од сиромашните земји, работат како проститутки, и еден експерт од невладината Еднаквост сега вели дека околу 80 – 90 проценти од жените се странски државјани.⁸ Многу африкански девојки, донесени тука се продаваат во други европски држави.
- **Украина:** Околу 117.000 Украинци биле присилени на слугување низ годините, повеќето од нив жени и деца. Повеќето жени биле жртви преку лажни понуди за работа, а подоцна биле принудени на проституција. Децата без родители, поради недостаток на заштита и надзор, стануваат ранлива категорија кога ќе ги напуштат државните институции.⁹
- **Велика Британија:** Една студија од Центарот за социјална правда во 2013 година идентификуваше 1.000 случаи на трговија со луѓе, но предупреди дека официјалните бројки се „само бледа рефлексija на вистинската големина на проблемот“. Извештајот го откри „шокантното подземје“, жалејќи се на фактот дека социјалните работници се

8 <http://www.praguepost.com/news/16280-out-in-the-open.html>

9 <http://www.mannafreedom.com/get-informed-about-human-trafficking/what-is-human-trafficking>

„неквалификувани“ да ги идентификуваат жртвите на современото робство. И полицијата, често не успева да ја обезбеди потребната заштита.

АЗИЈА

Југоисточна Азија е една од светските најголеми извезувачи на секс-робје до борделите во Јапонија, Кина, Австралија, Европа и САД. Сопствениците на борделите во Југоисточна Азија купуваат жени и деца за помалку од 50 долари.¹⁰

- **Тајланд:** Оваа земја продолжува да биде една од главните центри на трговија со луѓе. Коалицијата против трговијата со жени проценува дека еден милион жени и деца од различни националности биле жртви на трговија во Тајланд, со најголем број внесени за проституција од **Бурма (Мјанмар)**. Најмалку 50.000 бурмански девојки и жени, во секое време работат во Тајланд како проститутки. Десетици илјади девојки се транспортирани и од **Јужна Кина, Камбоџа, Лаос, Виетнам, Узбекистан и Русија**.

Внатрешната трговија со луѓе е голема во Тајланд, која започнува од родители кои ги испраќаат своите ќерки во Банкок за трговија со секс за да заработат пари за семејството. Трговецот со луѓе во земјата обично плаќа 25 долари за „изнајмување“ дете-питач.¹¹ Други 3.000 тајвански жени и деца годишно се испраќаат во блиската **Камбоџа** за проституција, и во **Кина** за домашна работа. Голем број од тајванските жени – повеќе од 70.000 – издржуваат робовски услови во јапонската секс-индустрија.

10 <http://www.mannafreedom.com/get-informed-about-human-trafficking/what-is-human-trafficking/>

11 Havoscope, Global Black Market Information, at havoscope.com

- **Непал:** Се проценува дека 12.000 до 15.000 девојки, помеѓу 6 и 16 години се пренесуваат преку граница во Индија. Повеќето се или киднапирани од трговците со луѓе или продавани од нивните сиромашни родители за домашна работа или работа во фабрика; или, ако се тинејџери - за секс. Трговците со луѓе ги продаваат девојките и жените на градските брокери за сума од 1.000 долари, кои понатаму, ги продаваат на борделите. Кога девојките ќе се заразат со сида, како што се случува со најголем број од нив, ќе бидат отфрлени. Тоа се случува и со ХИВ-позитивните бебиња.
- **Кина:** Ова е голем извор, транзит и дестинација за трговија со луѓе. Повеќе од 90 проценти од 600.000 Кинези, кои годишно бараат работа во странство, одат преку илегални канали, со користење меѓународни синдикати и локални банди. Бројот на кинеските жени, присилени на проституција во странство е во пораст. До 20.000 деца годишно се киднапираат за илегално посвојување. Покрај тоа, недостатокот на женски лица, што се должи на политиката на Кина за „едно дете“, доведува до илегална трговија на најмалку 250.000 жени и деца во Кина.

ЈУЖНА АЗИЈА

- **Бангладеш:** Набљудувачите на човековите права проценуваат дека повеќе од 20.000 жени и деца годишно се продавани од оваа земја за принудна проституција. Во 2013 година, Меѓународната христијанска грижа објави вест за спасувањето од исламските тренинг центри (медреси) на повеќе од 140 деца во претходните девет месеци. Повеќето од децата во внатрешната трговија се избрани поради нивната христијанска вера. Скоро половината од спасените

беа женски; тие кажувале дека биле користени за работа во муслиманските домови и за секс-ропство.¹²

- **Пакистан:** Според извештајот од Комисијата за човекови права, можно е 20.000 деца кои страдаат од микроцефалија да се испратени како принудни питачи. Микроцефалија е невролошко нарушување, коешто предизвикува децата да имаат мали глави. Илјадници пакистански деца на четири години се шверцувани во Обединетите Арапски Емирати и други држави од Персискиот Залив да работат како јавачи на камили. Оваа практика на злоупотреба беше забранета во 2002 година, но почна да се извршува од 2005 година.¹³

БЛИСКИ ИСТОК

Меѓународната организација за труд, во 2013 година објави дека околу 600.000 емигрантски работници можат да бидат заробени во присилна експлоатација на Блискиот Исток. Многу од нив живеат во ужасни услови: силувани, малтретирани и држени како затвореници.¹⁴

- **Либан:** Жени од Етиопија, поранешниот СССР и околу 170.000 жители на Шри Ланка одат во Либан, очекувајќи да работат како домашни помошници; а наместо тоа, тие биле принудени на робовска работа и сексуална експлоатација.

12 <http://www.persecution.org/2013/05/05/young-christian-girls-trafficked-into-forced-labor-and-sex-slavery/>

13 <http://www.soschildrensvillages.ca/news/news/child-charity-news/pages/child-trafficking-pakistan-715.aspx>

14 <http://edition.cnn.com/2013/04/09/world/meast/mideast-migrant-workers>

- **Турција:** Врвна дестинација за жртвите на трговијата со луѓе, посебно жените од поранешниот Советски Сојуз.
- **Ирак:** Тинејдерите девици во Ирак се продаваат на трговците со луѓе за 5.000 долари, двојно повисока цена отколку за недевиците. Девојките биле продавани во Северен Ирак, Сирија и Обединетите Арапски Емирати.¹⁵
- **Саудиска Арабија:** Околу 1.000 до 1.500 деца од Индија и соседните држави се шверцувани во Саудиска Арабија, за да просат за нивните работодавци за време на аџилакот. Тие се соочуваат со тепање, а понекогаш дури и осакатување, за зголемување на шансите за заработка на повеќе пари. Само мал дел некогаш ќе се вратат дома.

АФРИКА

- **Јужна Африка:** Претставува главна транзитна точка помеѓу неразвиениот свет и Европа, САД и Канада. Трговијата со жени и деца преку присилна проституција, овде стана третиот најголем извор за профит на организираниот криминал, по дрогата и оружјето. Девојките често се земани од трговските центри, автобуските стојалишта и такси постојките и се дрогирани, силувани и фотографирани, а фотографиите понатаму се користат за да ги контролираат. Им ја земаат облеката и обувките, за да не можат да побегнат. Јужна Африка има околу 30.000 деца проститутки.
- **Мозамбик:** Според УНИЦЕФ, околу 1.000 мозамбишки жени и деца се продаваат на борделите во Јужна Африка и

15 Havoscope, Global Black Market Information, at havoscope.com

другите земји. Трговците со луѓе можат да купат девојка од 2 до 1.000 долари.¹⁶

- **Гана:** Трговијата со луѓе во Гана дава можност децата да бидат продадени од родителите за 50 долари. Трговците со луѓе можат потоа или да го продадат или да го изнајмуваат детето за 300 долари, со што остваруваат годишен профит од 250 долари.¹⁷
- **Нигерија:** УНЕСКО ја рангира трговијата со луѓе како трет најзастапен криминал во Нигерија, по измамата и трговијата со дрога. Мајките-тинејџерки понекогаш се принудени да ги дадат своите бебиња на трговците со луѓе, кои, пак, можат да ги продадат за незаконско посвојување за сума до 6.400 долари, што зависи од полот. Иако, купувањето или продавањето бебиња може да доведе до 14-годишна затворска казна, само некои од трговците со луѓе се фатени.¹⁸
- Транспортирањето на младите нигериски жени во другите земји е голем бизнис. Девојките се често принудени со закана за нивните семејства и вуду ритуали. Обединетите нации проценуваат дека секоја година помеѓу 8.000 – 10.000 жени се шверцувани за проституција *само во Италија*. Потоа, тие се принудени да им вратат на своите макроа сума од 40.000 до 78.000 долари.¹⁹

16 Havoscope, Global Black Market Information, at havoscope.com

17 Havoscope, Global Black Market Information, at havoscope.com

18 <http://www.guardian.co.uk/law/2011/jun/02/nigeria-baby-farm-raided-human-trafficking>

19 <http://www.voanews.com/content/most-trafficked-into-italys-sex-trade-nigerians-150206105/370025.html>

ЛАТИНСКА АМЕРИКА

- **Бразил:** Подобрувањето на економијата во земјата привлече зголемен број имигранти од Бангладеш, Хаити и Африка, поттикнувајќи банди кои се специјализирани за шверц со луѓе. Откако се во Бразил, имигрантите се експлоатирани и присилени да им плаќаат на шверцерите 10.000 долари. Просечно околу 1.000 Бразилци секоја година, се транспортираат во странство и се изложени главно на сексуална експлоатација и принудна работа.
- **Колумбија:** Интерпол проценува дека секоја година, 35.000 жени се шверцувани надвор од Колумбија, со профит што се проценува на околу 500 милиони долари. Просечната старост на жртвите на трговијата со луѓе е 14 години.²⁰
- **Мексико:** Од Обединетите нации се наведува како извор број еден за снабдување на Северна Америка со мали деца. Повеќето се испраќаат во меѓународни педофилски организации. Повеќето деца на 12 години завршуваат со проституција.

КАРИБИ

- **Доминиканска Република** има највисока стапка на трговија со луѓе на Карибите. Доминиканските жени и деца се предмет на присилна проституција во нивната земја и низ Карибите, Европа, Јужна Америка и САД. Шверцерските кругови испратиле повеќе од 50.000 во прекуокеанска трговија со секс. Девојките се често намамени во брак, а потоа продадени во проституција од нивните т.н. „мажи“.

20 <http://www.orphanhopeintl.org/facts-statistics/>

- **Хаити:** Од земјотресот во Хаити 2010 година, се разви една широка мрежа. Се проценува дека 200.000 до 300.000 се жртви на внатрешната трговија со луѓе, додека бројот на меѓународната трговија со луѓе е со илјадници. Трговците со луѓе наплаќаат до 5.000 долари за лице, за (лажни ветувања за) работа или образовни пакети. Повеќе од 3.000 жители на Хаити биле продадени во Јужна Америка во 2011 година.²¹

СЕВЕРНА АМЕРИКА

- **Канада:** Се проценува дека 300.000 луѓе се жртви на трговијата со луѓе во Канада. 150.000 луѓе се внесуваат во земјата од странство, и исто толкав број се шверцуваат внатре низ државата.²² Секоја недела, оваа земја добива околу дванаесет азиски девојки и жени на возраст од 16 до 30 години, со туристичка виза. Потоа тие се продавани на сопствениците на борделите во Маркам, Скарборо, Торонто и Лос Анџелес, и принудени на ропство поради долг од 40.000 долари. Виетнамската и кинеската мафија се проширува во борделите во Торонто, шверцувајќи жени од Североисточна Азија. Во Канада, секс-трговијата со жени е на високо ниво помеѓу аборицинските девојки.

Макроата можат да платат на трговците со луѓе 5.000 канадски долари за да купат една девојка, и да заработат до 280.000 долари за неа секоја година.²³

- **САД:** Трговијата со луѓе е забележана во сите 50 држави, најчесто во Њујорк, Калифорнија и Флорида. ФБИ проценува

21 <http://www.alterpresse.org/spip.php?article13616#.UZ35pNhTEow>

22 Havoscope, Global Black Market Information, at havoscope.com

23 Havoscope, Global Black Market Information, at havoscope.com

дека околу 18.000 жени и деца се донесуваат годишно преку граница, првенствено за секс-индустријата, но исто така да заработат пари за нивните „сопственици“ како слугинки, улични продавачи во метроата и автобусите, земјоделски работници и како питачи. Повеќето деца се на возраст од 12 до 14 години кога влегуваат во американската сексуална индустрија. Во 2008 година, Граничната патрола на САД приведе околу 8.000 малолетни деца без придружба. Во 2012 година, овој број порасна на 25.000.²⁴

САД се најголемата дестинација за мали деца, киднапирани и шверцувани за посвојување од бездетни парови, кои не сакаат да чекаат за дете преку законските процедури и агенции. Најголемата земја на потекло е Мексико. Мексиканските деца, постари од дванаесет години се киднапирани и шверцувани во САД, за детска проституција.

Кинеските жени се продавани во САД на борделите во Њујорк и Северна Каролина, а потоа се принудени на работа поради долг од 40.000 долари. Некои шверцувани жени се принудени да платат со секс, со повеќе од 500 мажи, за својот транспорт.

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Размисли за одржување на „Недела на слободата“ во вашата црква, за подигање на свеста за проблемот со трговијата со луѓе. Види ја интернет-страницата

²⁴ <http://www.aljazeera.com/indepth/opinion/2013/04/201342387040405.html>

„Не е за продавање“ и другите организации наведени во „Трговија со жени и девојки“ во Прилог 2.

Како е подготвен твојот град или држава да препознае или да се справи со жртвите на човечкото ропство? Дознај, доколку има, кои засолништа и работници се достапни. Во многу места постои голем недостаток на безбедно сместување и советување на сериозно истрауматизирани девојки и жени, особено оние кои се родени во странство. Армијата на спасот е агенција којашто како свој приоритет ја има грижата за оние што преживеале. Можеби можеш да волонтираш. Охрабри ги политичарите да воведат повеќе мерки за помош, и други да лобираат со тебе.

*„Но што е народ ѝоробен и разѓрабен; ситѝе ѝиѝе се
врзани во ѝодземја и сокриени во ѝемници;
сѝанале ѝлен, и нема сѝасиѝѝел, оѓрабени се,
и никој не вели: враѝи ѝо!“*

Исаија 42:22

СОС: Вдовици

Кога жената е вдовица, таа станува член на една од светски најголемата, маргинализирана и невидлива група на луѓе. Жените кои се веќе истрауматизирани стануваат жртви на општеството.

Од 245 милиони вдовици, 115 милиони живеат во крајна сиромаштија, а 81 милион биле злоупотребувани, едноставно поради тоа што се вдовици. Повеќе од 1,5 милиони од нивните деца умираат пред на наполнат пет години.¹

АФРИКА

Милиони вдовици во Субсахарска Африка се ограбувани, штејани, силувани и пројтерани од своите домови – често од нивните свекори – бидејќи жените се сметтаат за недостојни за еднакви права на наследство. Незаконскиот третман е уште почест кога мажот ќе умре од сига.

¹ <http://appealforwidows.org/>

- **Камерун:** Во планинските предели, кога ќе умре човекот, општеството веднаш ја обвинува сопругата за вештерство. Таа е принудена да ја избричи својата глава и да носи само партали седум недели. Не смее да се бања или да готви. Во следната година, таа можеби нема да може да заработи пари или да биде глава на домаќинството. Малтретирањето вдовица се смета како казна, тест на верност и вежба за очистување. За вдовецот, сепак, постојат помалку последици. Тој може веднаш да се врати на работа и наскоро повторно да се ожени. **Гана** има шест „кампови за вештерките“, секој со околу 1.000 жени кои побегнале таму за да избегнат тепање, мачење или смрт, откако биле прогласени за вештерки. Во 2012 година, Би-Би-Си Њуз изјави дека повеќето од жените во камповите се постари и скоро три четвртини се вдовици, нагласувајќи дека обвиненијата се прават за да се преземе контролата на имотот на вдовиците.
- **Мали:** Новиот закон за семејството во 2012 година, ги редуцира правата на вдовиците. Пред ова, автоматски им беше дозволено да ги задржат своите деца. Сега, семејниот совет одлучува кој ќе ги задржи.
- **Зимбабве:** Честа практика е вдовиците во руралните делови да бидат обвинети за смртта на нивните мажи, исто и за маѓепсување луѓе и заразување со сида. Таквите жени и нивните деца се најчесто протерани од нивните домови и лишени од наследство. Вдовиците се најсиромашната и многу потисната група во општеството.
- **Нигериските** вдовици се често обвинувани за смртта на нивните сопрузи, освен ако тие можат да докажат дека се невини. Можностите за вработување се ограничени и повеќето живеат во беда.

- Во **Свазиленд**, жените имаат само ограничени права да поседуваат земјиште, да влегуваат во договорни спогодби и да функционираат независно од нивните татковци и мажи. Кога ќе умре нивниот маж, Свази жените се оставени без земја, пари и можност да заработат за живеење.
- **Замбија**:² Како и во многу други делови, вдовиците страдаат од дискриминација и неправда и се често исклучени од наследството. Задолжителните знаци на жалење можат да вклучат:
 - да бидат принудени да ползат околу куќата или гробот на починатиот сопруг.
 - Да бидат изгладнувани.
 - Спречени да се бањаат или да ја менуваат својата облека со денови, недели или месеци.
 - Да бидат скриени сè до погребот.
 - Да бидат навредувани и да им се вика.
 - Обвинети дека го убиле својот маж, и да им се суди
 - Да бидат соблечени полуголи.
 - Лишени од дел или од целото наследство.
 - Сексуално „исчистување“ (види подолу); преку инсистирање на секс со роднина на починатиот сопруг.
 - Им се одзема старателството на децата, дури и малите бебиња.
 - Принудени да живеат со роднините на сопругот.
 - Ограничување на слободата на движење со месеци или со години; како во домашен притвор.

Во некои делови на Африка, вдовиците се присилувани на сексуални ритуали за да го задржат имотот. „Наследство на

2 <http://allafrica.com/stories/201109020279.html>; <http://www.thebelievers.org/widows.html>

сопругата“ дава за право на машките роднини на починатиот сопруг да ја преземат вдовицата како своја жена, најчесто во полигамните фамилии. „Ритуалот очистување“ најчесто вклучува секс со некој социјален бездомник, како на пример некој алкохоличар од селото, на кого му плаќа семејството на починатиот сопруг. Ова се поддржува за да се очисти жената од злите духови на нејзиниот сопруг. Ова е не само понижувачка и деградирачка практика, но и опасна, и често доведува до ширење на сидата. Жените кои се противат, секојдневно се тепани, силувани и избегнувани. Стотици илјади „чистачи“ на работа во цела Африка се очигледни пренесувачи на болеста, а само неколку села ја имаат укинатата оваа практика.³

АЗИЈА

- **Непал:** Најчести форми на малтретирање вдовица е да се нарече *бокши* (вештерка), и да се прогласи за одговорна за смртта на нејзиниот сопруг. Некои жени се каменувани, тепани или горени до смрт. Други вдовици – особено во неурбаните делови од Непал⁴ – обично се третирали како отпадници, и физички се малтретирали од авторитетите на нивните заедници. Во некои делови, вдовиците се присилени да ја избричат својата глава и да носат бела облека. Во повеќето делови, тие се присилени да јадат само растителна храна со ограничување на зачини, итн. Вдовиците треба самите да си приготвуваат храна, и не смеат да јадат храна допрена од другите.

3 <http://www.genderacrossborders.com/2011/10/28/scrape-her-head-and-lay-her-bare-widowhood-practices-and-culture/>; <http://www.bnlimes.com/index.php/sunday-times/headlines/national/12079-sex-cleanser-slept-with-104-widows>

4 <http://asiafoundation.org/in-asia/2012/08/08/legislating-against-witchcraft-accusations-in-nepal/>

- **Индија:** Спалување на вдовиците

Хинду традицијата на сати или сути, пропишува вдовиците самите да скокнат (или биле турнати) на погребнатаклада на нивните мажи. Ова беше забрането во 1829, по суровата смрт на илјадници жени. Сепак, практиката продолжила уште многу години потоа, и сè уште мошне често се случува.⁵

По законската забрана на сути, вдовиците често беа предмет на церемонија којашто формално ги деградираше. Им ги бричеа главите, и им беше забрането да носат украси. Дури и денес, околу 40 милиони индиски вдовици – и хинду и муслимански – се често обвинувани, засрамени и со ограбени имотни права. Многу од нив ги напуштаат своите домови за да избегнат навреди и закани. Во племенските заедници, вдовиците се обвинети дека се вештерки, и ги убиваат. Хинду-вдовиците кои се премажуваат, ги прогонуваат; колку е повисока кастата на социјалната позиција толку се поголеми ограничувањата. Во некои касти се практикуваат *левирајтски* бракови – вдовицата ја зема братот на сопругот. Керките на вдовицата, можеби се соочуваат со уште потемна иднина. Бидејќи нема никој кој ќе им обезбеди мираз, тие се мажат за првиот кој ќе ги земе, најчесто постари мажи.⁶

Оставени

Во 2001 година, по големиот хинду фестивал Кумб Мела во Илахабад, којшто привлече милиони верници од цела Индија, семејствата оставија зад себе 10.000 стари вдовици,

5 <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=country&category=&publisher=RDCI&type=&coi=IND&rid=&docid=4b17a0cdf&skip=0>

6 Ibid.

мајки и други несакани роднини. Овие бедни и несреќни жени преживуваа како што знаеја, надевајќи се дека некој ќе се врати по нив. Несаканите луѓе беа повторно оставени после Кумб Мела во 2013 година и просечно одолу 10.000 живеат во сиромаштија, во светите градови Алахабад и Варанаси.⁷ Други 15.000 прогонети хинду вдовици чекаат да умрат во светиот град Вриндавен во Централна Индија, верувајќи дека ако умрат таму, ќе бидат ослободени од бескрајните кругови на реинкарнација.⁸

- **Шри Ланка:** Годишите на внатрешните борби во оваа земја оставија илјадници вдовици. Жените на оние кои загинале во армиските сили имаат право на бенефиции, само ако не се мажат. Но жените без мажи во оваа култура не се сметаат за нормални, и се изложени на сексуална и економска експлоатација. Вдовиците се плашат дека ако повторно се омажат, децата од нивните први мажи ќе бидат малтретирани.

БЛИСКИОТ ИСТОК

- **Авганистан:** Со околу два милиони вдовици, Авганистан беше наречен центарот на вдовиците во светот. Околу 50.000 само во Кабул, секојдневно се борат да се прехранат и да ги заштитат нивните деца. Повеќето се со ниско образование и никојпат не работеле надвор од своите домови. Вдовиците се обврска за другите членови на семејството.⁹

7 <http://articles.latimes.com/2012/oct/16/world/la-fg-india-widows-20121016>

8 <http://www.rawa.org/temp/runews/2007/05/17/forgotten-women-turn-kabul-into-widows-capital.html>

9 <http://english.cntv.cn/program/asiatoday/20120924/107612.shtml>

- **Ирак:** Повеќе од два милиони од жените во оваа земја се вдовици — повеќето од нивните мажи загинале во војните. Некои прифатиле „привремени бракови“ за да преживеат, иако тоа е голем срам и социјална стигма.

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Меѓународниот ден на вдовиците, којшто се одбележува на 23 јуни секоја година, беше создаден од Генералното собрание на ОН во 2010 година, за да ја потенцира повредата на правата на вдовиците, со цел да се осигура заштита на национален и интернационален закон, охрабрувајќи и воспоставувајќи го нивното човечко достоинство. Зошто да не го подигнеме профилот на овие жени кои страдаат преку признавањето на Меѓународниот ден на вдовиците? Можеби вашата црква или другите сестрински групи ќе основаат фондови за поддршка на мисиски проекти коишто вклучуваат помош за вдовиците.

Вераа во Бог нашиот татко која ја прифаќаме како чиста и постојана е ова: да се грижаме за сирачиите и вдовиците во нивната неволја...

Јаков 1:27

СОС: Жените и пандемијата на сида¹

Во 2012, УНАИДС го означи хуман имунодефициентниот вирус (ХИВ) како основна причина за смртта на жени во репродуктивниот период. 7.400 луѓе се инфицираат со ХИВ вирусот секој ден, а бројот на жените е близу половина од приближно 34 милиони луѓе кои живеат со вирусот. Се проценува дека во 2011 година, 1,2 милиони жени и девојки биле новоинфицирани. Односот на ХИВ дијагнозите меѓу жените е трипати повеќе отколку во 1985. Најголемиот дел се заразуваат преку сексуален однос со мажи.

Девствениот лек

Во 18 век во Европа, мажите заразени од сифилис плаќале да имаат сексуален однос со мали девојчиња, бидејќи верувале дека девственоста ќе ги исцели. Денес многу мажи во Африка и Азија веруваат дека сексуален однос со девица ќе ги излечи од вирусот на сида. Ова водеше кон трагично зголемување на инфицирањето меѓу младите девојки.

1 UNAIDS Fact Sheet и Global Reports; Kaiser Family Foundation

Наследство на вдовицата и чистење

Во некои африкански држави постоела долга традиција за жените чии мажи умреле, да бидат „наследени“ од нивните браќа или други блиски роднини. Во многу случаи, вдовиците морале да се „очистат“ со тоа што имале секс со роднина пред да бидат наследени. Се верувало дека овие со векови стари ритуали во Замбија, Кенија, Малави, Уганда, Танзанија, Гана, Сенегал, Ангола, Брегот на Слоновата Коска, Конго и Нигерија, се неопходни за да се ослободи духот на починатиот сопруг. Во спротивно, би биле во ризик и вдовицата и селото. Не е за изненадување дека овие традиции поттикнале рапидно ширење на ХИВ и sida: мажите го пренеле ХИВ вирусот пред да починат, а вдовиците биле принудени да имаат сексуални односи со ХИВ заразени роднини.

ФАКТИ

- Физиолошки, жените се четирипати почувствителни на ХИВ инфекции од мажите. Во светот, секоја минута, нова млада жена се инфицира со ХИВ. Девојките на возраст 15 – 24 години се најранливата категорија, како и младите жени со сексуални партнери постари 10 или повеќе години, можат два до четирипати поверојатно да бидат инфицирани отколку младите жени со партнери на иста возраст или една година постари.
- Многу жени со ХИВ не примаат редовна нега.
- Преносот од маж на жена е двапати поверојатен отколку од жена на маж. Ризикот е особено висок во случај на несакан секс со инфициран партнер, бидејќи употребата на кондом е

малку веројатна. Насилството како принудна проституција, инцест или силување, вклучувајќи и брачно силување, сите ги ставаат жените и девојките во ризик од заразување со ХИВ. Еден извештај од Јужна Африка сугерира дека еден на седум случаи на млади жени што добиваат ХИВ можел да се превенира, доколку не биле изложени на насилство во врската.

- Во некои средини е често верувањето дека само „лошите“ жени имаат какво било познавање за сексот пред да се омажат. Вистината е дека недостатокот на информираност придонесува главно за ранливоста, што може да биде и фатално. На глобално ниво, помалку од 30 проценти имаат точно и сеопфатно познавање за ХИВ.
- Смртноста на мајките ширум светот би била 20 проценти помала, ако не постоеше ХИВ.
- Околу 17,3 милиони деца во светот страдаат како „ХИВ сираци“ со смртта на најмалку еден родител. Во Руанда, проценети се 45.000 домаќинства што се управувани од деца поради смртта на родителите од ХИВ. 90 проценти од главите на тие домаќинства се девојчиња.
- Енормната социјална стигма на ХИВ-инфицираните води многу жени во ризик од пренесување на вирусот од мајка на дете преку доење, бидејќи ако не дојат, тоа ќе открие дека се инфицирани со ХИВ. Глобално, само 57 проценти од инфицираните жени се покриени со програми за превенција на пренесување на вирусот од мајка на дете.
- ХИВ-позитивните луѓе се далеку поранливи при заболување од болести како што се туберкулоза и некои форми на

маларија, бидејќи нивниот ослабнат имун систем не може ефективно да одговори на болеста.

- Глобално, 46 проценти од луѓето кои имаат потреба од антиретровирусна терапија, не ја добиваат.
- И покрај порастот на достапноста на ХИВ-тестот, околу еден на пет инфицирани луѓе со ХИВ не се свесни дека го носат. За луѓето кои се покасно дијагностицирани, веројатноста да умрат во текот на една година од тестирањето е 10-пати поголема.

„Оваа епидемија за жал останува епидемија на жениите.“
– Мишел Сидибе, извршен директор на УНАИДС

ГЛОБАЛНИ СЛИКИ:

- **Субсахарска Африка** останува епицентарот на ХИВ пандемијата, со еден инфициран на секои 20 возрасни. 58 проценти од сите позитивни возрасни се жени. Девојките тинејџерки се осумпати со поголема веројатност да бидат заразени со сида отколку момчињата.
- **Свазиленд**, следена од **Боцвана и Лесото**, моментално има највисока ХИВ стапка на преваленција во светот, и тоа последователно од 26%, 25% и 24%. Јужна Африка е петта со нешто под 18 проценти или 5,6 милиони луѓе кои живеат со ХИВ и сида. Скоро една третина од смртноста во Јужна Африка во 2011 година беше поврзана со сида. Иако стапката на смртност забавува, има зголемен број сида-сираци.

- По Субсахарска Африка, силно погодени региони се **Источна Европа и Централна Азија**. Смртноста поврзана со сидата се зголеми на 21 процент. Инјектирањето дроги е најчестото средство за зараза, бидејќи само пет проценти од корисниците на дроги со инјектирање користат стерилни шприцеви. Само 25 проценти од оние кои имаат потреба од третман, истиот го добиваат. ХИВ преваленцијата е двапати повисока помеѓу младите жени отколку кај младите мажи во овие региони.
- Во **Латинска Америка**, епидемијата бележи благо опаѓање, но само 56 проценти има покриеност со Превенција од пренос од мајка на дете (ПМТЦТ), а само 68 проценти од инфицираните луѓе примаат антиретровирусна терапија. **Карибите** имаат 42 проценти намалување на нови инфекции.
- **Северна Америка**: постоеше зголемување на бројот на луѓето кои живеат со ХИВ и sida. Во **САД**, 80 проценти од ХИВ инцидентата е помеѓу афроамериканските и хиспанските жени. Хетеросексуалноста е доминантен начин на инфицирање. Њујорк има далеку најголем број жени кои живеат со ХИВ, следуваат Флорида, Тексас, Калифорнија и Њу Џерси. Повеќе од 8 на 10 жени се дијагностицирани, но само 70 проценти се поврзани со здравствена заштита. Во **Канада**, околу еден на пет луѓе не се свесни дека се ХИВ-позитивни. Половина од сите позитивни дијагнози кај жените во последните години беа направени кога имале под 20 години.²
- Бројот на новоинфицирани на **Средниот Исток и Северна Африка** се зголемил за преку 35 проценти од 2001 година, а

2 AVERT

смртноста се зголемила на 17 проценти. Повеќето од жените биле инфицирани преку нивните мажи или партнери, кои се впуштаат во однесувања со висок ризик и повеќето не се ни свесни за својот статус. Само 7 проценти од ХИВ-инфицираните бремени жени примаат ПМТЦТ. Раните бракови во овој регион ги форсира младите жени да имаат секс додека нивните тела сè уште не се потполно развиени. Тоа ги прави поподложни на повреди што може да води до ХИВ инфекции. Во **Сенегал**, мажите кои се интервјуирани верувале дека женското генитално осакатување е предност, бидејќи ја намалува желбата на жената и им помага да бидат отпорни на мажи. Вистината е дека оваа практика го зголемува ризикот на жените од ХИВ и сида инфекции.

- **Западна Европа: Велика Британија** имаше повеќе ХИВ дијагностицирани од која било друга држава во 2011 година; Сепак, Франција и Шпанија имаат дуплирана застапеност на ХИВ во популацијата. Еден на 25 Африканци во Обединетото Кралство е ХИВ – позитивен, 40 пати повеќе отколку во белата популација. 91 процент од преносливоста е по хетеросексуален пат, но 4,5 проценти се од мајка на дете. Околу еден на четири луѓе во Британија не знаат дека се носители на вирусот.³

Чекор понапред во страдањето

Во премногу области, ХИВ-позитивните жени се предмет на физичка и емотивна злоупотреба, обвинувања за неверство, дискриминација, одбивања а понекогаш дури, убиства кога нивниот позитивен статус ќе биде откриен. На многу места дури се одговорни за смртта на своите мажи поради сидата.

3 Terrence Higgins Trust

Во близу четири од десет држави ширум светот, сè уште недостасуваат конкретни легални одредби за спречување или за справување со ХИВ-условената дискриминација. Во Нигерија, на пример, на еден од пет луѓе кои живеат со ХИВ им се откажани здравствените услуги. Дваесет земји имаат закони коишто дозволуваат депортирање на поединци кои се идентификувани како ХИВ-позитивни. Триесет и четири земји имаат еден вид рестрикции на патници со ХИВ, а пет имаат целосно забранет влез.

Присилна стерилизација на ХИВ-позитивни жени во Намибија излезе на виделина во 2007 година, и има докази за најмалку 15 стерилизации од 2008 година. Слични стории се документирани во Замбија и во Демократска Република Конго.

Добри вести

Иако националната епидемија продолжува да се шири на многу места, 25 земји забележале 50 проценти и повеќе намалување на нови инфекции од 2001.

Во 2011 година, 57 проценти од бремените жени со ХИВ, во земјите со низок или среден пораст примиле ефективни лекови за превенција на преносот на вирусот од мајка на дете. Половина од сите редуцирања на нови инфекции во последните две години се меѓу новороденчињата.

Субсахарска Африка го редуцираше бројот на смртност од ХИВ на една третина во последните шест години и многу луѓе вклучително и 59 проценти од бремените жени примиле третман и живеат со сидата.

Повеќе од осум милиони луѓе денеска примаат антиретровирусни лекаства. Пристапот е подобрен откако драматично падна и цената од 10.000 долари за човек во 2000 година на помалку од 100 долари за најевтините лекови, препорачани од СЗО. Сепак, седум милиони луѓе на кои им треба лекување немаат пристап до него.

81 земја ги зголеми своите домашни инвестирања во ХИВ истражувањето и третманот за повеќе од 50 проценти во периодот помеѓу 2006 и 2011 година. Во 2015 година, проценетата годишна потреба ќе биде 22 до 24 милијарди долари.

ЧЕКОРИ НА АКЦИЈА

Светскиот ден на сидата, 1 декември секоја година, е можност за здружување во борбата против уништувачката болест. Помогни им на другите да го разберат проблемот со тоа што ќе помогнеш да бидат достапни книги и брошури, или да побараш од личност која е ХИВ позитивна да сподели со твојата група. Собирајте средства за проектите за sida-сираци или други агенции што ќе им помогнат на луѓето засегнати од сидата.

Прилог 1

ИЗРЕКИ БАЗИРАНИ НА ПОЛОТ

Традиционалните поговорки и молитви се дел од структурата на нашите култури. Иако некои од поговорките подолу веќе не се во општа употреба, тие сè уште ги рефлектираат длабоковкоренетите ставови кон жените.

„Добрата жената треба да биде послушна како роб... Жената е жена врз основа на одреден недостаток на квалитет – природна неисправност.“

– *Аристотел*

„Местото на жената е во домот или во гробот.“

– *Пашиџунска поговорка, Авганистан*

„Човекот најнапред го сака својот син, па камилата, а потоа својата сопруга.“

„Небото на жената е под нозете на својот маж.“

– *Арајски поговорки*

„Мажите се појаки од жените според она што Алах ги одликува едни на други и според имотот свој што го трошат.“

– *Куран, 04:34*

„Ако една жена умира, тоа е како удар по глуждот. Ако маж умре, тоа е како удар по главата.“

– *Поговорка од Пенџаб*

„Раѓање на женско, дади на друго место; тука, донеси машко.“

– *Древна Ашхарва – веда од Индија*

„Господи, Ти благодарам што не сум роден како жена.“

– *дел од ушринската молитва на оршодоксен Евреин*

„Кога магарето ќе се качи по скала, тогаш може да најдеш мудрост во жена“.

„Жената, кучето и оревот, колку повеќе ги тепаш толку подобро ќе бидат.“

– *Поговорки од Јоруба (Нигерија)*

„Една жена и маж инвалид се иста работа.“

– *Поговорка од Кикију (Кенија)*

„Таа е родена жена, бидејќи изврши илјада гревови во претходниот свет.“

– *Будистичка поговорка*

„Жените се луѓе, но пониски од мажите.“

„Тоа е закон на природата, дека на жените не треба да им се дозволи каква било сопствена волја.“

– *Конфуције, Кина*

„Постојат три неуспешни работи: најголема меѓу нив е неуспехот да се произведат синови.“

– *Менкус, ученик на конфучијанизмот*

„Ако имаш син, може да се каже дека имаш потомок. Но, не може да се каже тоа, дури и ако имаш десет ќерки.“

– *Виетнам*

„Мажите се како злато; жените се како бело платно.“

– *Камбоџа*

„Жените имаат долга коса и краток ум.“

– *Шведска*

„Нема мудра жена.“

– *Јапонија*

„Човек без мозок и жена без маж никогаш нема да застане на свои нозе.“

– *Естонија*

„Шталата, оградата и жената, секогаш имаат потреба од поправање.“

– *САД*

„За да ја задржиш сопругата на патот, тепај ја, и ако таа залута од патот, тепај ја!“

– *Порто Рико и Шпанија*

„Тепај ја жена ти редовно... Ако не знаеш зошто, таа знае.“

– *Замбија*

„Љубов започнува на крајот на стапот.“

– *Кореја*

„Жените се како кучиња. Колку повеќе ќе ги тепаш толку повеќе ќе те сакаат“.

– *Арџентина*

„Шајката и глава на жената се слични, работат само кога силно ќе ги удриш.“

– *Раџастан, Индија*

„Љуби добро, удирај добро.“

– *Анџлија*

Прилог 2

КОРИСНИ ЛИНКОВИ

Секој од нас може да помогне трагичните ситуации на жени и девојки, опишани во оваа книга да се променат. Интернет-страниците наведени во продолжение се само примери за организации и кампањи што можат да ти помогнат да дознаеш повеќе и можеби да одлучиш да ги поддржиш.

СИДА

Светска коалиција на жени против сиду	http://www.womenandaids.net
---------------------------------------	---

Светски ден на борба против сидата	http://www.worldaidsday.org/
------------------------------------	---

Породување

<i>Ethiopiaid</i>	www.ethiopiaid.org.uk
-------------------	--

<i>Every Mother Counts</i>	www.everymothercounts.org/
----------------------------	--

<i>The Fistula Foundation</i>	www.fistulafoundation.org/
-------------------------------	--

<i>Freedom from Fistula Foundation</i>	www.freedomfromfistula.com
--	--

<i>UN Population Fund</i>	www.unfpa.org/public/mothers
---------------------------	--

<i>Women Deliver</i>	www.womendeliver.org/
----------------------	--

<i>Worldwide Fistula Fund</i>	http://worldwidefistulafund.org
-------------------------------	---

Детски труд

<i>Anti-slavery Society</i>	http://anti-slaverysociety.addr.com/slaverysasia.htm
<i>Dalit Freedom Network</i> (Индија)	http://www.dalitnetwork.org/
<i>Do Something.org</i>	http://www.dosomething.org/tipsandtools/background-sweatshops
Коалиција за борба против детскиот труд	http://www.stopchildlabor.org/
<i>Childs Rights and You (CRY – Индија)</i>	www.cry.org
<i>Fair Wear Campaign</i> (Австралија)	http://www.fairwear.org.au/
<i>Free to Work</i> , проект на организацијата <i>Not for Sale</i>	www.free2work.org
Светски марш против детскиот труд	http://www.globalmarch.org/issues/Child-Labour
Меѓународна организација на трудот	www.ilo.org
The Young Center for Immigrant Children's Rights (САД)	www.theyoungcenter.org/

Детски бракови

<i>Girls Not Brides</i>	http://girlsnotbrides.org/
<i>Help the Child Brides</i> (САД)	www.helpthechildbrides.com
<i>Plan-UK</i> Петиција против рани и присилни бракови:	http://www.plan-uk.org/what-we-do/campaigns/because-i-am-a-girl/get-involved/take-the-vow/

Деца-војници

<i>Child Soldiers International</i>	www.child-soldiers.org
<i>Child Victims of War</i>	childvictimssofar.org.uk
<i>Save the Children</i>	http://www.savethechildren.org/
<i>War Child International</i>	www.warchild.org

Глуви

<i>Deaf Ministries International</i>	www.deafmin.org/
<i>Deaf Missions</i>	www.deafmissions.com
<i>Deaf Peoples</i>	http://deafpeoples.imb.org/
<i>Deaf World Ministries</i>	www.deafworldministries.com/
<i>D.O.O.R. International (Deaf Opportunity Out Reach)</i>	www.doorinternational.com
<i>Silent Blessings</i>	www.silentblessings.org/
<i>World Federation for the Deaf</i>	www.wfdeaf.org/

Инвалиди – општи информации (Види и: „Насилство врз жени инвалиди“)

<i>Ecumenical Disability Advocates Network</i>	www.edan-wcc.org/
<i>Joni and Friends</i>	www.joniandfriends.org
<i>Through the Roof</i>	www.throughtheroof.org/

Насилство во семејството

Iranian & Kurdish Women's Rights Organisation (БВ) <http://ikwro.org.uk>

Say No – Unite to End Violence <http://saynotoviolence.org/>

Stop Violence Against Women http://www.stopvaw.org/Domestic_Violence2

Напомена: Имај на ум дека во телефонскиот именик, како и на интернет-пребарувачите, можат да се најдат дваесет и четири часовни линии за помош и служби кои се достапни во многу земји и градови, кога станува збор за семејно насилство.

Образование

Children in Crisis www.childrenincrisis.org/

Day of the Girl <http://dayofthegirl.org>

Plan International www.plan-uk.org/

Save the Children www.savethechildren.org/

10x10 Campaign <http://10x10act.org/>

UN Special Envoy for Global Education educationenvoy.org

United Nations Girls Education Initiative <http://www.ungei.org/>

World Vision <http://www.worldvision.org/our-work/education>

Женско генитално осакатување

<i>Amnesty International</i>	www.amnesty.org/
------------------------------	--

<i>END FGM European Campaign</i>	http://www.endfgm.eu/en/
----------------------------------	---

<i>Equality Now</i>	http://www.equalitynow.org/
---------------------	---

<i>STOP-FGM-NOW.COM</i>	www.stop-fgm-now.com/
-------------------------	--

Напомена: Фејсбук и Твитер групите имаат страници посветени на овој проблем. Поддржи *STOP FGM*

Женско чедоморство

<i>The 50 Million Missing Campaign</i> (Индија)	http://50millionmissing.wordpress.com/
---	---

<i>Gendercide Watch</i>	http://www.gendercide.org/
-------------------------	---

<i>Women's Rights Without Frontiers</i> (Кина)	http://www.womensrightswithoutfrontiers.org/
--	---

Фистула – види: Породување**Прашања за здравјето – општи информации**

<i>Global Alliance for Women's Health</i>	www.gawh.org/home.php5
---	--

Убиства од чест

Фејсбук: <i>International Campaign Against Honour Killings</i>	
--	--

<i>Gendercide Watch</i>	www.gendercide.org
-------------------------	--

Муслимански жени

Sawera (Пакистан)	http://www.asafeworldforwomen.org/
<i>Women Against Shariah</i>	http://www.womenagainstshariah.com/
<i>Women Living Under Muslim Laws</i>	www.wluml.org/

Сиромаштија

<i>Dalit Freedom Network</i> (Индија)	www.dalitnetwork.org/
<i>Food for the Hungry</i>	www.fh.org/
<i>Food for the Poor</i>	www.foodforthe poor.org/
<i>Freedom from Hunger</i>	www.freedomfromhunger.org
<i>The Hunger Site</i>	www.thehungersite.com
<i>Urban Neighbours of Hope</i>	http://www.unoh.org/

Силување како оружје во војна – види: „Жени во воени зони“

Бегалци

<i>Refugee Highway Partnership</i>	http://www.refugeehighway.net/
<i>UN Refugee Agency</i>	www.unhcr.org
<i>Refugees International</i>	www.refintl.org
<i>Women's Refugee Commission</i>	www.womenscommission.org/
<i>Worldwide Refugee Information</i>	www.refugees.org

Верски робови

<i>Anti-Slavery International</i>	http://anti-slaverysociety.addr.com/slaverysasia.htm
<i>EveryChild</i>	http://www.everychild.org.uk/devadasi
<i>Every Child Ministries (Африка)</i>	http://www.ecmafrica.org/
<i>International Needs</i>	http://www.ineeds.org.uk/
<i>Servants of the Goddess</i>	www.servantsofthegoddess.com

Деца на улица

<i>Action for Street Kids (ASK)</i>	http://action4streetkids.org.uk/
<i>Action International</i>	www.actioninternational.org/
<i>Child Hope</i>	www.Childhope.org.uk
<i>Every Child Ministries (Африка)</i>	http://www.ecmafrica.org/
<i>International Day for Street Children</i>	www.streetchildrenday.org/
<i>International Street Kids</i>	www.internationalstreetkids.com
<i>Railway Children (БВ)</i>	www.railwaychildren.org.uk
<i>Street Kids for Christ (Филипини)</i>	www.streetkids.net/
<i>Teen Challenge</i>	Globaltc.org
<i>Toybox (Јужна Америка)</i>	www.toybox.org.uk
<i>Viva Network for Children at Risk</i>	http://www.viva.org
<i>War Child</i>	Warchild.org.uk

Трговија со жени и девојки

<i>Coalition Against Trafficking in Women</i>	www.catwinternational.org/
---	--

<i>ECPAT (End Child Prostitution, Pornography & Trafficking of Children for Sexual Purposes)</i>	www.ecpat.net/
--	--

<i>Free for Life International</i>	www.freeforlifeintl.org/
------------------------------------	--

<i>Global Alliance Against Traffic in Women</i>	www.gaatw.org/
---	--

<i>Manna Freedom</i>	www.mannafreedom.com
----------------------	--

<i>Not for Sale</i>	www.notforsalecampaign.org/
---------------------	--

<i>Stop the Traffik</i>	www.stopthetraffik.org/
-------------------------	--

Вдовици

<i>Helping Orphans and Widows (H.O.W.)</i>	http://acthow.org/
--	---

<i>Afghan Renascent Youth Association (ARYA)</i>	www.aryahelps.org/
--	--

<i>Widows' Rights International</i>	www.widowsrights.org/
-------------------------------------	--

Жени во воени зони

<i>HEAL Africa</i>	www.healafrika.org/empowering_women/
--------------------	--

<i>Synergy of Women for Victims of Sexual Violence</i>	http://www.donordirectaction.org/synergie/
--	---

<i>Women for Women International</i>	www.womenforwomen.org
--------------------------------------	--

Други препорачани страници за заштита на правата на жени и девојки

<i>A Safe World for Women</i>	www.asafeworldforwomen.org
<i>Girl Effect</i>	www.girleffect.org
<i>Human Rights Watch</i>	www.hrw.org
<i>Humanium</i>	www.humanium.org
Обединети нации	www.un.org/womenwatch/ , http://www.unwomen.org/en
<i>United Nations Development Fund for Women</i>	www.unwomen.org

Прилог 3

КНИГИ КОИШТО ГИ ПРЕДЛОЖУВАМЕ

Ali, Nujood, *I am Nujood, Age 10 and Divorced* (Crown, 2010.).

Batstone, David, *Not For Sale: The Return of the Global Slave Trade* (ревидирано и ажурирано издање, HarperOne, 2010.).

Belles, Nita, *In Our Backyard: A Christian Perspective on Human Trafficking in the United States* (Xulon, 2011.).

Brooks, Geraldine, *Nine Parts of Desire: The Hidden World of Islamic Women* (London: Hamish Hamilton, 1995.).

Chang, Leslie T., *Factory Girls: From Village to City in a Changing China* (Spiegel & Grau, 2008.).

Dirie, Waris, *Desert Flower* (William Morrow, 1998.).

Haugen, Gary, *Good News About Injustice: A Witness of Courage in a Hurting World* (InterVarsity Press, 2009., 1999.).

Haugen, Gary, *Terrify No More* (Thomas Nelson, 2005.).

Henry, Sharon, *Radhika's Story: Surviving Human Trafficking* (New Holland, 2010.).

Hosseini, Khaled, *A Thousand Splendid Suns* (London: Bloomsbury, 2007.).

Jewell, Dawn Herzog, *Escaping the Devil's Bedroom* (Kregel, 2008.).

Kara, Siddarth, *Bonded Labor: Tackling the System of Slavery in South Asia* (Columbia University Press, 2012.).

Kristof, Nicholas D. and Sheryl WuDunn, *Half the Sky: Turning Oppression Into Opportunity for Women Worldwide* (Knopf, 2009.).

Lloyd, Rachel, *Girls Like Us: Fighting for a World Where Girls Are Not for Sale, an Activist Finds Her Calling and Heals Herself* (Harper Perennial, 2011.).

Love, Fran and J. Eckheart, eds, *Ministry to Muslim Women: Longing to Call Them Sisters* (William Carey Library, 2000.).

Muhsen, Zana and A. Crofts, *SOLD: One Woman's True Account of Modern Slavery* (Time Warner, 1994.).

Nazer, Mende and Damien Lewis, *Slave: The True Story of a Girl's Lost Childhood and Her Fight for Survival* (Virago, 2007).

Parshall, Phil and Julie, *Lifting the Veil: The World of Muslim Women* (Georgia, US: Gabriel Publishing, 2002.).

Roper, Matt, *Street Girls: Hope on the Streets of Brazil* (UK: Paternoster Lifestyle, 2001.).

See, Lisa, *Snow Flower and the Secret Fan* (Random House, 2005.).

Shakib, Siba, *Afghanistan, Where God Only Comes to Weep* (London: Century, 2002.).

Shannon, Lisa, *A Thousand Sisters: My Journey into the Worst Place on Earth to Be a Woman* (Seal Press, 2010.).

Shelley, Louise, *Human Trafficking: A Global Perspective* (Virginia, George Mason University, 2010.).

Westwater, Julie, *Street Kid: One Child's Desperate Fight for Survival* (Harper Element, 2006.).

Worden, Minky, *The Unfinished Revolution: Voices from the Global Fight for Women's Rights* (The Policy Press, 2012.).

Прилог 4

7 НАЧИНИ ДА ЈА ИЗОСТРИШ СВОЈАТА ВИЗИЈА ЗА СВЕТОТ

1. Замоли Го Бог да ги отстрани сите „слепи точки“ што можеби си ги развил. Моли се Тој да ги отвори очите на твоето срце, така што ќе можеш да го видиш светот додека Тој дејствува.
2. Развивај ја својата свесност. Создади навика да запишуваш новости од светот, од весник, радио или телевизија, и да ги користиш за застапување.
3. Практикувај ја визијата Дела 20:20 - Оди „од кука до кука!“ Создади навика за молитвена прошетка (или цогирање) додека поминуваш покрај домовите. Разви пријателство со некој сосед, кој не се родил во твојата земја. Можеби ќе се изненадиш од тоа колку топло ќе те прими, ако пристапиш како ученик, навистина заинтересиран за разбирање на неговата култура.
4. Протегни го својот ум и срце. Прошири ги своите хоризонти преку читање статии, книги и телевизиски документарци. Користи молитвени водичи како Операција свет. Постапи си цел, секогаш да запаметиш нешто ново.

5. Заинтересирај се за мисиската работа којашто ја поддржува твојата црква. Запознај се со мисионери преку читање на за нивните молитвени новости. Доколку постои можност, покани ги во својот дом.
6. Инвестирај некои од твоите тешко заработени пари во некој проект во странство – Сигурен начин да ги фокусираш твоите интереси!
7. Размисли оваа година да го искористиш одморот да учествуваш во некој мисиски проектот, дома или во странство. Мисиските агенции нудат широк спектар на одлични можности во текот на годината. Ќе се вратиш дома со многу повеќе од поцрнет тен!

Содржина

Предговор	3
Вовед.	5
1. СОС: Невести во ризик	7
2. СОС: Детски труд.	16
3. СОС: Детски бракови	28
4. СОС: Раѓање	38
5. СОС: Жени со посебни потреби.	43
6. СОС: Семејно насилство	51
7. СОС: Образование	62
8. СОС: Женско генитално осакатување	71
9. СОС: Убиство на женски бебиња и фетуси	78
10. СОС: Полова нееднаквост	85
11. СОС: Девојки – војници	96

12. СОС: Девојки на улица	103
13. СОС: Здравјето и животниот век	115
14. СОС: Убиства поради „чест“ – неказнети убиства	123
15. СОС: Сиромаштијата.	133
16. СОС: Силувањето како оружје на војната и религиозниот екстремизам.	140
17. СОС: Бегалци.	149
18. СОС: Религиски робови.	157
19. СОС: Трговија со девојки и жени	161
20. СОС: Вдовици	177
21. СОС: Жените и пандемијата на sida	184
Прилог 1	192
Прилог 2	196
Прилог 3	205
Прилог 4	208

Насилството, трговијата со луѓе и половата дискриминација се во пораст и од нив страдаат милиони девојки и жени во 21 век. *СОС: Да ѝ сѝасиме нашиите сестѝри* е едноставен, но моќен водич за проблемите на човековите права со кои е засегната половина од светската популација.

Но оваа книга оди подалеку од истакнување на грдите факти за женското чедоморство, децата невести, девојките-војници, женското генитално осакатување, убиствата поради „чест“ и другите насилства. Нејзината цел е да поттикне поединци и цркви да се молат и да поттикне акција која ќе помогне да се сменат работите.

Ги отворате овие страници на сопствен ризик! Кога еднаш Бог ќе ве инфицира со Неговата опсесија за бедните, нема да бидете повторно истите.

„Една од најзначајниите книги во мојот живот!“

Др. Џорџ Вервер,

Основоположник и интернационален директор во пензија на ОМ Интернационал.

Скратена верзија на *Вистински сѝисок: Жени кои го презедоа светот заради Бој*

Дебора Мероф е новинар фотограф која има пропатувано низ 115 земји додека работела со ОМ Интернационал. Во текот на последните 28 години има напишано бројни статии и осум книги, вклучувајќи ја и *ЕВРОПА: Враќање на надежта* и *Псалми од морето*.

